

Ο ΜΕΝΤΩΡ

ΜΑΡΤΙΟΣ 1870.

||

ΤΕΥΧΟΣ Ζ΄.

Ο μὴν Μάρτιος.

Ὅτε ὁ Ρωμαῦλος συνέταξε μηνολόγιον διὰ τὴν νεοσύστατον αὐτοῦ πόλιν, διήρθεσε τὸν ἑνιαυτὸν εἰς δέκα μῆνας καὶ ὠνόμασε τὸν πρῶτον μῆνα Μάρτιον πρὸς τιμὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ θεοῦ τοῦ πολέμου Ἄρεως, ὃ ὁποῖος Ἀκτινιστὶ ὀνομάζεται Mars, γεν. Martis. Ὁ Ὀβίδιος ἄρα λέγει, ὅτι τὰ ἔθνη τῆς Ἰταλίας εἶχον πρὸ

πολλοῦ καλέσει. Ἐν τῶν μηνῶν μὲ τοῦ αὐτοῦ θεοῦ τὸνομα· ἀλλ' ὅτι διέφεραν ὡς πρὸς τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν ἀπέδιδαν εἰς αὐτόν· ἐπειδὴ κατὰ τινὰς μὲν ἦτον ὁ δεύτερος, κατ' ἄλλους δὲ ὁ τρίτος, τέταρτος, πέμπτος, ἕκτος, ἢ καὶ ὁ δέκατος μὴν τοῦ ἐνιαυτοῦ. Ὁ διάδοχος τοῦ Ρωμύλου, Νουμάς Πομπήλιος, ἀναμορφώσας τὸ μνηολόγιον, ἐπρόσθεσεν εἰς τὸ Ρωμαϊκὸν ἔτος τοὺς μῆνας Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον, καὶ κατεβίβασε τὸν Μάρτιον ἐκ τοῦ πρώτου εἰς τὸν τρίτον βαθμόν· διέμεινε δὲ εἰς τὴν στάσιν ταύτην, ἕως τοῦ ἡ Χριστιανικῆ ἐκκλησίας μετέβηκε τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Πάσχα. Ἡ διάταξις αὕτη ἠλλοιώθη πάλιν εἰς τὴν Γαλλίαν τὸ 1564 διὰ ψήφισματος τοῦ Καρόλου Θ', προστάσσοντας ν' ἀρχίζῃ ὁ ἐνιαυτός εἰς τὸ μέλλον τὴν 1ην Ἰανουαρίου. Τὸ παράδειγμα τοῦτο ἠκολούθησαν οἱ Σκῶτοι τὸ 1599· ἀλλ' εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἡ εἰκοστὴ πέμπτη Μαρτίου ἐξηκολούθει νὰ ᾖ πρώτη τοῦ χρόνου μέχρι τοῦ 1752.

Ἄν καὶ οἱ Ρωμαῖοι ἀπέδωκαν εἰς τὸν μῆνα τοῦτον τοῦ φιλοπολέμου θεοῦ τὸνομα, ὡς προστάτις ὅμως αὐτοῦ κυριωτέρα ἐλογίζετο ἡ θεὰ τῆς σοφίας, Ἀθηνᾶ. Πάντοτε συνίστατο ἀπὸ τριάκοντα μίαν ἡμέραν, διότι τότε τὸν ἐχάρισεν ὁ Ρωμύλος, καὶ οὐδεὶς ἀναμορφωτῆς τοῦ μνηολογίου ἀφήρεσε ποτὲ καμμίαν. Διὰ γάμου ἐφαντάζοντο αὐτὸν οἱ Ρωμαῖοι ἀτυχή μῆνα.

Ἱερογλυφικῶς ἢ ζωγραφικῶς εἰκονίσθη πάντοτε ὁ Μάρτιος ὡς ἄνθρωπος μελαχροينوῦ καὶ ἀγρίας ὄψεως, μὲ περικεφαλαίαν ὀπλισμένος, παριστάνων οὐσιωδῶς τὸν ἐθνικὸν θεὸν Ἄρην. Δὲν φαίνεται ὅμως περὶ αὐτὸν κανὲν ἄλλο πολέμου παράσημον, ἐκτὸς τῆς περικεφαλαίας. Ἡ μία τοῦ χεῖρ κρατεῖ δεμάτιον ἀπὸ ἄνθη ἀμυγδαλέας καὶ ἀπὸ κλωνάρια διάφορα· ἐπιστηρίζεται δὲ εἰς σκαφεῖον, ἐνῶ καλαθίον πλήρες σπόρων κρέμαται ἀπὸ τὸν αὐτὸν βραχιόνα. Ἡ ἄλλη δὲ χεῖρ κρατεῖ ἢ ἐγγίζει κριὸν, πρὸς ὑποδήλωσιν τοῦ ἀστερισμοῦ Κριοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἐμβάλνει ὁ ἥλιος τὴν 8—20ην ἡμέραν τοῦ μηνὸς τούτου, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀρχίζει ἡ ὥρα τῆς ἀνοιξέως. Ἄγγλος ποιητῆς παριστάνει τὸν Μάρτιον καθήμενον ἐπὶ κριοῦ, καὶ διασκορπίζοντα σπόρους ἐπάνω εἰς τὴν γῆν.

ΝΑΠΟΛΕΩΝ Α΄.

ἦτοι

δοξασίαι αὐτοῦ περὶ χριστιανισμοῦ.

‘Ο μέγας Ναπολέων, ὅτε ἦτον ἐξόριστος εἰς τὴν Ἀγίαν Ἐλένην, ἐσκέφθη καὶ ἐφιλοσόφησε περὶ πολλῶν πραγμάτων, καὶ δὴ καὶ περὶ τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ περὶ τοῦ θεμελιώσαντος αὐτὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἰδοὺ δὲ αἱ περὶ αὐτοῦ σκέψεις του.

« Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς διατάττει ἀθηντικῶς ν’ πιστεύωμεν εἰς τὴν διδασκαλίαν του, χωρὶς νὰ διδῇ εἰς ἡμᾶς ἄλλον τινὰ λόγον εἰμὴ τὸ μέγα καὶ καταπληκτικὸν ρητὸν— Ἐ γ ὦ ε Ἴ μ α ι Ὁ Θεός.

Ἀναμφιβόλως διὰ νὰ παραδεχθῇ τις τὸ ρητὸν τοῦτο, ἐκ τοῦ ὁποίου πάντα τὰ ἄλλα πηγάζουσι, πρέπει νὰ ἔχῃ πίστιν. Ἀφοῦδὲ ἄπαξ ἡ θεότης τοῦ Χριστοῦ γίνῃ παραδεκτή, ἡ εὐαγγελικὴ διδασκαλία παρουσιάζεται μὲ τὴν ἀκρίθειαν, ὥστε πᾶς καὶ τὴν ἐννοεῖ καὶ θαυμάζει τὸ ὕψος καὶ τὴν τελειότητα αὐτῆς.

» Ὁ Χριστιανισμὸς, ἀνώτερος πάσης φιλοσοφίας καὶ πάσης θρησκείας, λέγει μεθ’ ἀπλοϊκότητος « Οὐδεὶς πώποτε εἶδε τὸν Θεὸν εἰμὴ μόνον ὁ Θεός. Ὁ Θεός ἐφανερώθη ἐν σαρκί· ἡ δὲ φανέρωσις του εἶνε μυστήριον, τὸ ὁποῖον τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα δὲν δύναται νὰ κατανοήσῃ. Ἀλλ’ ἀφοῦ ὁ Θεός ἐλάλησε, πρέπει νὰ πιστεῦσωμεν εἰς αὐτόν. »

» Τὸ Εὐαγγέλιον διδάσκει ἀρετὰς, αἵτινες ἐπενεργοῦσι δραστηρίως ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀνθρώπου καὶ θελγουσι τὴν καρδίαν αὐτοῦ. Μελετῶν τις αὐτὸ αἰσθάνεται ὅ,τι αἰσθάνεται ὁ θεωρῶν μὲ ἔκστασιν τὸν οὐρανόν. Τὸ Εὐαγγέλιον δὲν εἶνε ἀπλῶς βιβλίον, ἀλλ’ ἀλήθεια ζωῆς, ἐνεργούσα μετὰ δυνάμεως, ἥτις καταβάλλει πᾶν πρόσκομμα ἐγειρόμενον κατὰ τῆς ἐξαπλώσεως αὐτοῦ. Πολλάκις ἀνέγνωσα τὸ ἔξοχον τοῦτο βιβλίον καὶ πάντοτε ἠσθάνθην τὸ αὐτὸ ἐνδιαφέρον.

» Ὁ Χριστὸς διδάσκει σαφῶς, καὶ ἐκφέρει τὴν διδασκαλίαν του μὲ τὴν βεβαιότητα καὶ ἀπλοϊκότητα, ὥστε συγκινεῖ καὶ τὸν ἀπαίδευτον καὶ τὸν πεπαιδευμένον.

» Εἰς οὐδὲν ἄλλο βιβλίον εὐρίσκεται τοιαύτη σειρά ὠραίων ιδεῶν καὶ ἠθικῶν ἀποφθεγμάτων, τὰ ὁποῖα θαυμάζουσι κατὰ γραμμὴν,

ως αἱ οὐράνιαι στρατιαί, καὶ ἐμποιοῦσιν εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν τὸ αὐτὸ αἶσθημα, τὸ ὁποῖον αἰσθάνεται τις, εἰς ὠραίαν θερινὴν ἐστέραν θεωρῶν τὸ ἀπέραντον χάος τοῦ περιλάμποντος οὐρανοῦ μετ' ὅλης τῆς δόξης τῶν ἄστρον.

» Οὐδέποτε ἡ καρδία ἡμῶν τρέχει κίνδυνον ἀποπλάνησεως, ὅταν ἔχωμεν τὸ Εὐαγγέλιον ἀνά χειρᾶς· ἐξ αὐτοῦ διδασκόμεθα, ὅτι ὁ ἴδιος Θεὸς γίνεται φίλος, πατὴρ καὶ ἀληθὴς Θεὸς ἐκείνων, οἵτινες πιστεύουσιν εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἀγαπῶσιν αὐτόν. Μήτηρ δὲν ἔχει περισσοτέραν φροντίδα ὑπὲρ τοῦ γαλακτοτροφουμένου αὐτῆς νηπίου. Ἡ ψυχὴ, ἅμα γευθῆ τὴν καλλονὴν τοῦ Εὐαγγελίου, δὲν ἀνῆκει πλέον εἰς ἑαυτήν. Ὁ Θεὸς τὴν κατακυριεύει καὶ αὐτὸς ὀδηγεῖ τοὺς στοχασμοὺς καὶ τὰς δυνάμεις αὐτῆς.

» Ὅποια ἀπόδειξις τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ! Ἡ δὲ τοιαύτη κατακυριεύσις δὲν ἀποβλέπει εἰμὴ εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ πνεύματός μας, εἰς τὴν καθαριότητα τῆς συνειδήσεως καὶ εἰς τὸν ἀγασμὸν τῆς ψυχῆς.

» Ἐν συντόμῳ διευχρίζομαι ὅτι θά ῥητο ἀδύνατον νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ὑπάρχει ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς Θεός, ἂν ἡδύνατο ἀπλοῦς τις ἄνθρωπος νὰ κατανοήσῃ καὶ πραγματοποιήσῃ ἐπιτυχῶς τὸ γιγαντιαῖον σχέδιον τοῦ νὰ ἀρπάσῃ καὶ ἀποδώσῃ εἰς ἑαυτὸν τὴν ὑπερτάτην λατρείαν τοῦ Θεοῦ, σφετεριζόμενος τὸ ὄνομα Αὐτοῦ. Ὁ Ἰησοῦς εἶνε ὁ μόνος, ὅστις ἐτόλμησε τοῦτο ἀνακηρύξας ἑαυτὸν μετὰ θάρρους Θεὸν διὰ τοῦ ἐ γ ὠ ε ἱ μ α ι ὁ Θεός. Ἡ ἱστορία δὲν ἀναφέρει οὐδένα ἄλλον ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος τόσον φανερὰ ἐκήρυξεν ἑαυτὸν Θεόν. Ἡ μυθολογία δὲν λέγει οὐδαμοῦ, ὅτι ὁ Ζεὺς καὶ οἱ ἄλλοι Θεοὶ ἀπεθέωσαν αὐτοὶ ἑαυτούς. ἀλλ' εἰ ἀπόγονοι αὐτῶν ἀπεθέωσαν αὐτούς. Ἀλήθως ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἄνθρωπος ὢν ἐτόλμησε νὰ καλέσῃ ἑαυτὸν υἱὸν τοῦ Διός, πλὴν ἅπαντα ἡ Ἑλλὰς ἐμυκτήρισε τὴν ἀλαζονείαν του ταύτην· ὁμοίως καὶ ἡ ἀποθέωσις τῶν Ρωμαίων αὐτοκρατόρων δὲν ὑπῆρξε γεγονός· σπουδαῖον παρὰ τοῖς Ρωμαίοις. Ὁ Μωάμεθ καὶ ὁ Κομφούκιος ἀπλῶς ἐκήρυξαν ἑαυτοὺς μεσίτας τοῦ Θεοῦ.

» Πῶς λοιπὸν εἰς Ἰουδαῖος, τοῦ ὁποῖου ἡ ἱστορικὴ ὑπαρξις εἶνε βεβηκοτάτη ἢ ὅλων τῶν ἄλλων συγχρόνων του, αὐτὸς μόνος, υἱὸς

τέκτονος, παρουσιάζεται εἰς τὸν κόσμον ὡς Θεός, ὡς τὸ ἐξοχώτατον πάντων Ὁν καὶ ὡς πλάστης τοῦ παντός ; Πῶς εἶς πτωχός καὶ ἄτημος Ἰουδαῖος ἐπισύρει εἰς ἐκυτὸν πᾶσαν λατρείαν καὶ ἰδίαις αὐτοῦ χερσὶ ἀνεγείρει τὴν θρησκείαν του οὐχὶ ἐκ λίθων, ἀλλ' ἐξ ἀνθρώπων ; Ἐκθαμβόνουσιν ἡμᾶς τὰ κατορθώματα τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ὅμως ἰδοὺ κατακτητής, ὅστις ἐνόησε καὶ συσσωματόνηε ἐν ἐκυτῷ ὄχι ἐν ἔθνος, ἀλλ' ὀλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα. Ὅποιον θαῦμα !

» Ὁ Ἰησοῦς ζητεῖ δι' ἐκυτὸν τὴν ἀγάπην τῶν ἀνθρώπων ἀ π ο λ ὕ τ ω ς καὶ τὸ κατορθώνει παρ' ἐνός, ἐνῶ ὁ φιλόσοφος ματαίως ζητεῖ πολλάκις ταύτην παρὰ φίλου, ὁ πατήρ παρὰ τῶν τέκνων του, ὁ ἀνὴρ παρὰ τῆς γυναίκος του καὶ ὁ ἀδελφὸς παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ του. Ὁ Ἰησοῦς κατώρθωσεν ὅ,τι ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ Καίσαρ, ὁ Ἀννίβας, ὁ Λουδοβίκος ΙΔ' μεθ' ἄλλων τῶν εὐφυῶν αὐτῶν δὲν κατώρθωσαν. Οὗτοι κατέκτησαν ὅλον τὸν κόσμον, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσαν νὰ ἔχωσιν οὐδὲ ἓνα φίλον. Εἶμιαι ἴσως ὁ μόνος σήμερον ὅστις ἀγαπῶ τὸν Ἀννίβαν, τὸν Καίσαρα, τὸν Ἀλέξανδρον Ὁ μέγας Λουδοβίκος ΙΔ', ὅστις τόσο ἐδύξαστε τὴν Γαλλίαν, δὲν ἀπέκτησεν οὔτε ἓνα φίλον εἰς ὅλον τὸ κράτος του, οὐδὲ κἄν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ οἰκογένειαν. Τῇ ἀληθείᾳ ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα ἡμῶν. Ἀλλὰ διατί; διότι ὑπακούομεν εἰς φυσικὴν τινα ἀνάγκην ἐμφωλεύουσιν ἐντὸς ἡμῶν καθῶς καὶ ἐντὸς τῶν λοιπῶν ζῶων, ἥτις ὑποχρεώνει ἡμᾶς νὰ ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα μας καὶ νὰ φροντίζωμεν διὰ τὴν ζωὴν των· καὶ ὅμως πόσα τέκνα μένου ἀναίσθητα εἰς τὰ θωπεύματά μας καὶ εἰς τὰς συνεχεῖς ὑπὲρ αὐτῶν φροντίδας ἡμῶν· πόσα τέκνα ἀγνώμονα καὶ ἀχάριστα ! Σὺ, στρατηγὲ Βερτράνδος, ἀγαπᾷς τότε τὰ τέκνα σου· καὶ ὅμως εἶσαι βίβλιας, ἂν ἐξίτου θὰ ἀνταγαπηθῆς; Αἱ συνεχεῖς καὶ ἀδιόλοποι πρὸς αὐτὰ ἀγαθοεργίαι σου δὲν εἶνε ἱκαναί νὰ τοῖς ἐμπνεύτωσι τοιαύτην ἀγάπην, ὅποια ἢ τῶν Χριστιανῶν πρὸς τὸν Χριστόν ! Μετὰ τὸν θάνατόν σου τὰ τέκνα σου θὰ σὲ ἐνθυμῶνται βίβλιας, ὅταν κατασπαταλῶσι τὴν παρουσίαν σου· ἀλλ' οἱ ἐγγονοὶ σου θὰ ἀμφιβάλλωσι καὶ ἂν ὑπῆρξες ποτὲ ζῶν. . . Καὶ ὅμως σὺ εἶσαι ὁ στρατηγὸς Βερτράνδος

Καί ὅμως ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης, εἰς τὴν ὁποίαν εὕρισκόμεθα, δὲν σοὶ ἔμεινεν ἄλλη παρηγορία εἰμὴ ἡ οἰκογένειά σου.

» Ὁ Χριστὸς ὠμίλησε πρὸ τῶν αἰώνων, καὶ ἐν τοσοῦτῳ αἰ γενεαὶ τῶν ὀπαδῶν του, διαδεχόμεναι ἀλλήλας, συνδέονται μετ' Αὐτοῦ μὲ δεσμὰ στενότερα τῶν τοῦ αἵματος, μὲ ἀγίαν τινα ἔνωσιν, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτὸς ὁ θάνατος δὲν δύναται νὰ καταβάλλῃ. Αὐτὸς ἀνάπτει εἰς τὰς καρδίας τὸ πῦρ τῆς ἀγάπης, τὸ ὅποιον ἀποτεφρόνει πᾶσαν ὑπερβλαυτίαν, πάντα ἐγωϊσμόν! Εἰς τὸ θαῦμα τοῦτο τῆς θελησέως του πῶς νὰ μὴ γνωρίσῃ τις τὸν Λόγον, τὸν δημιουργὸν τοῦ κόσμου;

» Οἱ θεμελιωταὶ τῶν θρησκειῶν δὲν ἔλαβον ποτὲ οὔτε κἂν τὴν ἰδέαν τῆς μυστηριώδους ταύτης λέξεως, ἣτις εἶνε ἡ οὐσία τοῦ Χριστιανισμοῦ ὑπὸ τὸ ἑραῖον ὄνομα τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης. Ὡστε λοιπὸν τὸ μεγαλῆτερον θαῦμα τοῦ Χριστοῦ ἀναιρητήτως εἶνε ἡ βλατιεὶα τῆς ἀγάπης. Αὐτὸς μόνος, θυσιάσας τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν του, κατώρθωσε νὰ ἀνυψώσῃ τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου μέχρι τοῦ ἀοράτου Θεοῦ. Αὐτὸς μόνος ἐν τῇ θυσίᾳ ταύτῃ ἐδημιούργησε δεσμόν μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς.

» Πάντες οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτὸν εἰλικρινῶς αἰσθάνονται τὴν ἀξιοθαύμαστον ταύτην ἀγάπην, ἀγάπην ὑπεράνθρωπον, ἀγάπην θείαν φαινόμενον ὑπὲρ τὴν ἀνθρωπίνην διάνοικιν καὶ ἀντίληψιν, ἰσρὸν πῦρ μετακομισθὲν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τοῦ νέου τοῦτου Προμηθέως, τοῦ ὁποίου ὁ χρόνος, ὁ μέγας οὗτος πανδομάτωρ καὶ ἐκμηδενιστὴς δὲν ἐδυνήθη οὔτε νὰ φθέρῃ, οὔτε νὰ περιστείλῃ τὴν διάρκειαν. Ἴδου ὅ,τι ἐγὼ ὁ Νικηολέων θαυμάζω ὑπὲρ πᾶν ἄλλο. Ἴδου ὅ,τι ἀποδεικνύει εἰς ἐμὲ σαφέστατα τὴν ἀπόλυτον Θεότητα τοῦ Χριστοῦ!!

» Ἐγὼ συνέπαυον μὲ τὰ πλήθη, τὰ ὁποῖα ἀπέθνησκον ὑπὲρ ἐμοῦ. Θεωρῶ ὅμως βλαστημίαν τὸ νὰ συγκρίνω τὸν ἐνθουσιασμόν τῶν στρατιωτῶν μου μὲ τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην. Ἀπῆρτειτο νὰ ἤμικε ὁ ἴδιος παρῶν, ὥστε μὲ τὸν ἤλεκτρισμόν τοῦ βλέμματός μου καὶ μὲ τὴν φωνήν μου νὰ ἀνάπτω τὸ πῦρ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν. . . Βεβαιότατα κατέχω τὸ μυστήριον τῆς μαγικῆς ταύτης δυνάμεως, ἣτις κατακυριεύει τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ δὲν δύ-

ναμαι νὰ τὸ μεταδώσω εἰς ἄλλον· οὐδεὶς τῶν στρατηγῶν μου ἔλαβεν οὐτὸ ἐξ ἐμοῦ· δὲν ἔχω τὸ πλεονέκτημα τοῦ νὰ δικαιώσω τὴν ἀγάπην μου εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, ὥστε νὰ ἐκτελέσω τεράστια ἄνευ τῆς βοήθειας ὑλικῶν μέσων καὶ τῆς τύχης.

»Τώρα, ὅπου κατὰκειμαι ἐντῆ Ἀγία Ἑλένη, τώρα, ὅπου εἶμαι μόνος καὶ προσηλωμένος ἐπὶ τοῦ βράχου τούτου, τίς ὑπὲρ ἐμοῦ μάχεται καὶ κατακτᾷ αὐτοκρατορίας; Ποῦ εἶνε οἱ αὐλικοί μου; Τίς μὲ ἐνθυμεῖται; Τίς φροντίζει περὶ ἐμοῦ ἐν Εὐρώπῃ; Τίς ἔμεινεν εἰς ἐμὲ πιστός; ποῦ εἶνε οἱ φίλοι μου; Δὲν βλέπω παρὰ ἐσᾶς τοὺς δύο ἢ τρεῖς, τοὺς ὁποίους ἢ ἐμπιστοσύνη σας θὰ ἀπαθανατίσῃ· σεῖς συμμετέχετε τῶν δεινῶν μου, σεῖς μὲ παρηγορεῖτε εἰς τὴν ἐξορίαν μου. Ναι, ἡ ὑπαρξὶς μας ἔλαμψε μὲ ὄλην τὴν λαμπρότητα αὐτῆς εἰς τὸ διάδημα καὶ εἰς τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν· ἀλλ' ἤδη ἐπῆλθεν ἡ δυστυχία, καὶ ἡ λαίλαψ τῶν συμφορῶν συμπαρέσυρε καὶ τὸ τελευταῖον ἔρμα (ταβούραν). Ὁ χρυσὸς ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξηρανίσθη, καὶ δὲν εἴμεθα πλέον, Βερτράνδος, παρὰ μόλυβδος καὶ μετ' οὐ πολὺ θὰ γίνωμεν καὶ σποδός.

»Τοιαύτη εἶνε ἡ εἰμαρμένη τῶν μεγάλων ἀνδρῶν! Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ τοῦ Κάιζαρος, ἡ τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἔπειτα λησμονούμεθα! Τὸ ὄνομα ἐνὸς κατακτητοῦ ἢ αὐτοκράτορος ἀποβαίνει ἐφεξῆς θέμα σχολαστικόν! Τὰ κατορθώματά μας ὑποπίπτουν εἰς κρίσεις καὶ ἐπικρίσεις ἐνὸς παιδαγωγοῦ, ὁ ὁποῖος περιοδικῶς, ὅτε μὲν ἐκθειάζει, ὅτε δὲ ὑβρίζει ἡμᾶς.

»Μόλις ἀπέθανε Λουδοβίκος ὁ ΙΔ', καὶ ἐγκατελείφθη μόνος, μονώτατος ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ ὑπὸ τῶν ἰδίων τοῦ αὐλικῶν καὶ ἴσως ἀντικείμενον γέλωτος, διότι δὲν ἦτο πλέον κυρίαρχος των, Ἦτο πτώμα, φέρετρον, τάφος.

»Ἐπι μικρόν, — καὶ αὐτὸ τοῦτο θὰ συμβῇ καὶ εἰς ἐμὲ αὐτόν.... Δολοφονηθεὶς ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς ἀριστοκρατίας ἀποθνήσκω προῶρως, τὸ δὲ σῶμά μου λαπτόμενον εἰς χῶμα θὰ γίνῃ σκωλήκων βρώμα καὶ δυσωδία. Ἴδου ὁ μετὰ μικρόν προορισμὸς τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος.... Ὅποιον χάσμα μεταξὺ τῆς μεγίστης μηδαιμινότητος μου καὶ τῆς αἰωνίου βασιλείας τοῦ Χριστοῦ κηρυττομένου, ἀνκηρυττομένου, ἐγκωμιαζομένου, ἀγχιπωμένου, λατρευομένου κα

ζῶντος εἰς ἅπασαν τὴν ὑφήλιον. Εἶπε τοῦτο θάνατος; Δὲν εἶπε μᾶλλον ἀθανασία; Οὗτος εἶπε ὁ ἀθάνατος θάνατος τοῦ Χριστοῦ, οὗτος ὁ τοῦ Θεοῦ,....

Ὁ αὐτοκράτωρ ἐσιώπησε, καὶ ἐπειδὴ ὁ στρατηγὸς Βερτράνδος ἐπίσης ἐσιώπη, «Δὲν ἐννοεῖς, ἐπανέλαβεν ὁ αὐτοκράτωρ, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶπε Θεός, Αἶ καλῶς! συγχώρησόν με, διότι ἠπατήθην ὀνομάσας σε στρατηγόν μου.»

Τραγικὴ σκηνὴ ἐντὸς νοσοκομείου.

Ἡμέραν τινὰ τοῦ 1870 παρουσιάσθη γυνὴ ἄρκατὰ εὐειδῆς καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον τροφὴς ἢ ὑπερέτρια πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ Νοσοκομείου τῆς πόλεως Σ. τῆς Β. Ἀμερικῆς φέρουσα ἐν μὲν τῇ γαστρὶ προῖον ἀνόμου ἔρωτος, ἐν δὲ τῇ χειρὶ γραμμάτιον ἐμπεριλαμβάσιον τὰ ἐξῆς:

Κύριε

« κρατήσατε τὴν ἐπιφέρουσαν ἥτις μετ' οὐ πολὺ καθίσταται μήτηρ τέκνου, οὗτινος ὁ ἄγνωστος πατὴρ ἐλπίζεται ν' ἀνακαλυφθῆ ἐντὸς ὀλίγου· περιορίσθητι εἰς ταῦτα μέχρι νεωτέρας διαταγῆς . . .

Τὸ Νοσοκομεῖον τῆς πόλεως ἐκείνης, ὡς φαίνεται, ἦτο καὶ σωφρονιστήριον καὶ ὀργανοτροφεῖον, πολυανθρωπικὸν τέλος· κατάστημα . . . καὶ πρὸς τὸν διευθυντὴν τούτου ὁ ἰδιώτης γράφων διέταττε! Ὅλ' ἦτο λοιπὸν ἐπίτημόν τι πρόσωπον ἢ μᾶλλον κατὰ τὴν ἀριστοκρατικὴν φρασεολογίαν πρόσωπον ὑψηλῆς περιωπῆς; ἦτο ἀλθιῆς; πρόσωπον ἀπολαῦον ὄλων τῶν ὑποκλίσεων καὶ τῶν θυμιμαμάτων τῆς κολακείας ἅτινα προσφέρονται συνήθως εἰς ὅτινα δῆποτε πλοῦσιον.

Ἐν τούτοις ὁ Κ. Διευθυντὴς καὶ τοι πεντηκοντούτης καὶ ἱερομῆνος δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴν θυμάσῃ τὸ στιλπνὸν τῆς ἐπιδερμίδος, τὸ ροδοθαφές τῶν χειρῶν καὶ τὸ καθόλου εὐτραφές τοῦ σώματος τῆς ἀμαρτησάσης γυναικός-

Ἴδου τίνι τρόπῳ ὁ πολυπείρος Σατάν, ὁ πανοῦργος ἐφευρέτης μέσων ἀμαρτίας ἤρχιζε πειράζων τὸν σεβάσιμον Διευθυντὴν. Ἀποπτύτας λοιπὸν εἰς τὸν κόλπον του ὠδήγησε τὴν νεαρὰν γυναῖκα εἰς

σκοτεινόν δωμάτιον, ἔνθα ὄφειλε νά ἴδῃ τὸ φῶς πλάσμα ἀβίων καὶ ἄκακον, πλάσμα ἐν τούτοις, ὅπερ ὁ κόσμος ἔμελλε νά περιφρονήσῃ καὶ ἡ τύχη νά κηρύξῃ ὑπὸ τὴν δυσμένειάν της.

Παρῆλθοι ὀλίγαι ἡμέραι καὶ ἡ περιορισθεῖσα ἔγυνή ἤρχιστε δυσανασχετοῦσα ἐν τῇ φυλακῇ της καὶ ζητοῦσα τὴν ἐλευθερίαν της. . .

Τότε πρώϊαν τινὰ παρουσιάσθησαν δύο εὐγενεῖς κύριοι· εὐγενεῖς καὶ κατὰ τὴν συμπεριφορὰν καὶ κατὰ τὴν ἐνδυμασίαν, τοὺς ὁποίους ἠκολούθει νεανίας μόλις εἰκοσαετής, ἀγενηὲς χυδοαῖος, ἄνθρωπος μεθ' ἁμαρτίας κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῶν ἀνθρώπων τῆς ὑψηλῆς περιωπῆς, διότι ἔφερε λιτὴν ἐξ ἐγκραΐου ὑφάσματος ἐνδυμασίαν καὶ διότι ἀδαῆς τῶν εὐγενῶν τρόπων τοῦ χαριεῖαν καὶ παρουσιάζεσθαι ἡρυθρὰ ἐξ αἰδοῦς ταπεινῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ ἐσιώπα, διότι τῇ ἀληθείᾳ δὲν ἤξευρε οὔτε ποῦ οὔτε διατί τὸν ὠδήγουν ἐκεῖ.

Οἱ δύο εὐγενεῖς κύριοι ἦσαν πατὴρ καὶ υἱὸς ὅμοιοι ὡς εἶ· καὶ ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος κατὰ δύο διαφόρους ἡλικίας. Ἐκ τούτων ὁ νεώτερος πλησιάζας τὸν διευθυντὴν ἐψιθύρησε εἰς τὸ οὖς του.

— 'Ο γαμβρός . . . ἀλλὰ προσοχή, διότι ἀρνεῖται καὶ πρέπει νὰ τὸν κάμωμεν νὰ τὸ ὁμολογήσῃ . . .

'Ο πατὴρ Ἰωακείμ ἔρριψε βλέμμα διαπεραστικὸν ἐπὶ τοῦ κατηγορουμένου καὶ προσλαθῶν ἦθος πρᾶον καὶ γλυκύ·

— Λοιπὸν, τέκνον μου, εἶπε, μὴ θελήσῃς ποτὲ νὰ πάρῃς 'ς τὸν λαίμῳ σου μίαν ὀρφανὴν· ἡ νέα εἶνε καὶ καλὴ καὶ εὐμορφη, ἀφοῦ μάλιστα θὰ σὲ παραταθοῦν καὶ οἱ κύριοί σου . . . ἔλα παιδί μου 'βλογίσου την . . .

— 'Ο νεανίας ἠνέφξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὡς ἄνθρωπος ἀνυψῆς ἐκ ληθάργου καὶ περιέφερε τὸ ἔκπληκτον βλέμμα του ἀπὸ τοῦ διευθυντοῦ εἰς τοὺς κυρίους του ὡτεῖ ἐπικαλούμενος αὐτοὺς διὰ τὴν ἀθωότητά του.

— Ναι! ἀπάντησαν οὗτοι ὁμοφώνως, μὴ τὸ ἀρνῆται ἀνωφελῶς· τὸ τέκνον τῆς Μαρίας εἶνε ἰδικόν σου. Λοιπὸν νυμφεύσου τὴν Μαρίαν· ἡμεῖς θὰ σὲ ἀποκαταστήσωμεν.

— 'Ο νεανίας ἀπέμεινε κεραυνόπληκτος· τὸ τέκνον τῆς Μαρίας ἰδικόν μου; νὰ νυμφευθῶ τὴν Μαρίαν; ἀνέκραξεν ὁ δυστυχῆς καὶ

ἡ ὄψις του ἠλλοιώθη, καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἔτρεμον ἐξ αἰδοῦς καὶ τα-
ραχῆς καὶ συγκινήσεως.

— Ἄχρεῖτε ! ἔκραξεν ὁ νεώτερος τῶν κυρίων του, τύπτων αὐ-
τόν κατὰ πρόσωπον διὰ τῆς λιγυρᾶς καὶ κομπῆς μάλιστα του,
μὴ τὸ ἀρνηῖσαι εἰς μάτην ! ζῶν ! δὲν ἀρκεῖσαι οὐ συγκωρῶ τὸ
ἀμάρτημά σου, ὅπερ ἐτόλμῃσας νὰ διαπράξῃς ἐν τῇ οἰκίᾳ μου· δὲν
εὐχαριστεῖσαι εἰς τὰς φιλανθρωποὺς προτάσεις μου, δι' ὧν θέλω
νὰ ἐξοικονομήσω τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἐπιμένεις, ἀλλ' ἀρνεῖσαι ! καὶ ἡ
φοβερά μάλιστα ἀπετελείωσε τὰς εὐγενεῖς προτάσεις του ἐπὶ τὸ
φιλανθρωπικώτερον.

Ὁ πτωχὸς νεανίας ἐγονυπέτησε καὶ, κυριοὶ μου, κύριοι ἀνε-
κραύγασε, ὀκίζομαι εἰς τὸν Χριστόν, εἰς τὴν Παναγίαν, εἶμαι
ἀθῶος ἀθῶος. Ἐγὼ δὲν γνωρίζω ἀκόμη γυναῖκα . . . καὶ τὰ
δάκρυά του ἔτρεχον ἄφθονα, δάκρυα φλογερά καὶ εἰλικρινῆ, ἅτινα
οὐδέποτε ὑγραίνουσι τοὺς κανθούς τῶν Μεγάλων.

Ἡ ὄργη τοῦ κυρίου του ὑπερηύξησε· ἠτοιμάσθη δὲ νὰ θέσῃ
ἐκ νέου εἰς ἐνέργειαν τὴν μαστιγα αὐτοῦ, ὅτε ἡ χεὶρ τοῦ πατρὸς
του τὸν ἐμπόδισε.

Δὲν ἤξεύρεις νίε μου, ἐπρόφερον ὁ γέρον μετὰ τόνου τρυφερω-
τάτης φιλοστοργίας, δὲν ἤξεύρεις ὅτι αὐτὰ τὰ τετράποδα
σκληρύνονται περισσότερον δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου; ἄφες τον, καὶ ἄ-
τὸν φυλακίσωμεν ἐδῶ εἰς τὸ Νοσοκομεῖον· πιστεύω νὰ μεταμελη-
θῇ, νὰ σκεφθῇ καὶ ἀποφασίσῃ μὲ τὴν ἡσυχίαν του.

Τὴν γνώμην ταύτην συνεμερίσθη καὶ ὁ Διευθυντής.

Περιωρίσθη λοιπὸν ὁ νεανίας ἐντὸς τοῦ νοσοκομείου μέχρις οὗ
σκεφθεὶς καλλίτερον παραδεχθῆ εἰς νόμιμον συμβίαν του τὴν γυ-
ναῖκα ἐκείνην.

Ἐν τούτοις οἱ ἡμέραι παρήρχοντο, καὶ ὁ νεανίας δὲν ἐφαίνετο
προτιθέμενος ν' ἀναγνωρίσῃ τὸ ἀμάρτημά του· ἐπεριπάτει δὲ σύν-
νους καὶ μελαγχολικὸς κατὰ τὸ μῆκος καὶ πλάτος τοῦ περιβόλου
τοῦ νοσοκομείου, καὶ ὅταν ὀσεβάσμιος διευθυντὴς τὸν ἤρώτα πε-
ρὶ τῆς ἀποφάσεώς του ἐπανελάμβανε τὴν προτέραν ἀρνησίαν του
μετὰ περισσοτέρας ἐπιμονῆς καὶ σταθερότητος. Ὁμόνος, πρὸς ὃν
εἶχε συλλάβει συμπάθειάν τινα κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἦτο ὁ
ὀμηλιεὺς του βοηθὸς τοῦ φαρμακοποιοῦ· τούτον δὲ πολλὰκις ἐδοκίμει

εἰς τὰς σκευασίας του, ἐρωτῶν μετὰ τόνου ἐνδιαφέροντος περὶ ὄλων τῶν φαρμάκων ἀπὸ τοῦ καλομελάνου μέχρι τῆς στρυχνίνης, ὥστε ὁ βοηθὸς τὸν ἠρώτησε : — μήπως, φίλε μου, ἔχεις σκοπὸν νὰ γίνῃς φαρμακοποιὸς; — ὄχι, ἀπήντησεν ὁ νεανίας, ἀλλ' ἰατρός.

Καὶ πραγματικῶς ὁ βοηθὸς τοῦ φαρμακοποιοῦ ἤρχισε σχεδὸν νὰ πιστεύῃ τὴν τοιαύτην πρῶβελιν τοῦ φίλου του, διότι πολλὰς κατέλαβε αὐτὸν ἐπ' αὐτοφῶρῳ περιεργαζόμενον τὰ δοχεῖα τῶν φαρμάκων καὶ δὲν ἔπαυε νὰ κατεριωνεύεται τὴν ἀπλοϊκότητάτου.

Ἡμέραν τινὰ ἐπρόφρασε αὐτὸν κρατοῦντα ἀνὰ χεῖρας δοχεῖον στρυχνίνης. — Α! φίλε μου, ἀνέκραξεν ἔμβροτος ὁ βοηθός, προσοχὴ μήπως δὲν προφθάσῃς νὰ λάβῃς τὸ δίπλωμά σου! γνωρίζεις τί κρατεῖς αὐτοῦ; τὸν θάνατον! τὸν θάνατον!

Ἐν τούτοις ὁ νεανίας εἶχεν ὑποκλίψει ἐκ τοῦ δοχείου ἐκείνου πνοὴν τινα θανάτου. . . ζήτησας δὲ τὰ πρὸς γραφὴν ἀπεσύρθη εἰς τὸ δωμάτιόν του.

Ὁ κῶδων τοῦ νοσοκομείου ἐκάλει περὶ τὴν μεσημβρίαν τοὺς τροφίμους του προσῆλθον αἱ τάξεις ὄλοι· οἱ ἐπιστάται, οἱ νοσοκόμοι, οἱ ἀναρρώσαντες, οἱ ἄπυροι, αἱ παραστρατισμένοι γυναῖκες κατὰ τὴν εὐφυσίαν ἔκφρασιν τοῦ λαοῦ, ἀλλ' ὁ νεανίας ἐκεῖνος δὲν ἐφάνη.

Ὁ βοηθὸς τοῦ φαρμακοποιοῦ ἔτρεξε πρὸς τὸ δωμάτιον τοῦ φίλου του καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν ἐπανελημμένως, ἀλλ' οὐδενὸς ἀποκρινομένου, ἠνέφξε τὴν θύραν καὶ εἰσῆλθε.

Ὁ σύντροφος αὐτοῦ ἔκειτο χαμαὶ ἐπὶ τῆς ψάθης του παραμορφωμένος ὡς ὁ θάνατος, ψυχρὸς ὡς ἡ πέτρα τοῦ τάφου, μὲ ὀλίγον ἀφροσέλιον, ἐπὶ τῶν χειλέων δίκην ἐπιτυμβίου ἐπιγραφῆς. . .

πλησίον αὐτοῦ παρετήρησε τεμάχιον χάρτου, τὸ ἔλαβε καὶ ἀνέγνωσε — « Ἐγὼ πιστεύετε τὰ χεῖλη, τὰ ὅποια τώρα κιτρινίζει ἡ πνοὴ τοῦ θανάτου, εἶμαι ἀθῶος, ἐντελῶς ἀθῶος. καὶ ἂς ὄψωνται οἱ αἴτιοι. . . καὶ τοὺς ἰδρώτας τῆς ἐργασίας μου ἀπέκτησα περιουσίαν 50 ταλλήρων, τὴν ὅποιαν ἀφιερῶ εἰς τὸ φιλανθρωπικὸν τοῦτο κατάστημα. »

Ὁ βοηθὸς λυπηθεὶς, ὅσον δύναται νὰ λυπηθῇ εἰς φαρμακοποιὸς ἢ ἰατρός, εἰδοποίησε τὸν Διευθυντὴν τοῦ Νοσοκομείου, ὅστις ἐπροσκάλεσε τοὺς δύο κυρίους τοῦ δηλητηριασθέντος.

Ἐντὸς ὀλίγου οἱ δύο ἐκεῖνοι εὐγενεῖς συνεσκέπτοντο μετ' αὐ-

τοῦ παρὰ τὸ πτώμα τοῦ ἀτυχοῦς νεανίου... αἴφνης ἡ θύρα ἀνοίγει μετὰ πατάγου, εἰσορμᾷ λυσίκομος ἢ ἔγγυος γυνὴ καὶ μετὰ θρη-
νων ἀνακράζει.

—Ὅχι! ὄχι! δὲν ἦτο αὐτὸς ὁ πατὴρ τοῦ τέκνου μου, ἀλλὰ μὲ
ἔπειταν νὰ εἶπω οὕτω, ὑποσχόμενοι νὰ μὲ ὑπανδρεύωσι μετ' αὐτοῦ..
Ἴδού ὁ πατὴρ τοῦ τέκνου μου, ἰδοῦ. . . καὶ δακτυλοδεικτοῦσα τὸν
προσβύτερον τῶν δύο κυρίων, τὸν πεντηκοντούτην τὸν πατέρα καὶ
πολιὸν προσβύτην, ἔπεσε λειποθυμοῦσα παρὰ τὸ πτώμα. . .

Ἐν τῇ γυναικὶ ἐκείνῃ τῆς τάξεως τοῦ λαοῦ ἔπαλλεν εἰσέτι ἀν-
θρωπίνῃ καρδίᾳ. . . καὶ ἡ καρδία ἐκείνη προτεβλήθη ὑπὸ τῶν ἐ-
λέγχων τοῦ ἀκοιμήτου συνειδότος,

Ἐνταῦθα δὲν ὑπῆρχεν ἓν ἔγκλημα· ἐν τῇ ζοφερᾷ σκιᾷ τοῦ
δωματιοῦ ἐκεῖνου, ἔθνα ἡ ἀθώοτης ἐκείτο περιτυλιγμένη σάβανα
μαρτυρίου, σύμπλεγμα ὕφρων θυσειδῶν ἀνύψωτε τὰς κεφαλὰς του
καὶ διέγραψε ἐλιγμούς ἀπαισίους...

Οἴμοι! ἡ ἀθώοτης λοιπὸν προώρισται νὰ πάσχη πάντοτε καὶ νὰ
θυσιάζεται εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἀκολασίας καὶ τῆς διαφθορᾶς τῶν
ἰσχυρῶν;

Ἄλλ' ἀκούω φωνὴν φθάνουσαν μακρόθεν, φωνὴν εἰσέτι ἀσθενῆ
ἀλλ' ἀδικόπως προχωροῦσαν, αὔζουσαν, ἐνδυναμουμένην· εἶνε
φωνὴ ἐνδικήσεων, ἣτις ἔρχεται ἵνα τιμωρήσῃ τὰ ἐγκλήματα πολ-
λῶν ὁμοῦ γενεῶν, φωνὴ ἣτις θὰ καθιδρύσῃ τὴν ἰσότητά καὶ τὴν
δικαιοσύνην ἐν τῷ μέσῳ τῶν λαῶν, φωνὴ ἣτις θ' ἀντηχήσῃ ὡς
ἡ σάλπιγξ τοῦ ἀγγέλου τῆς Κρίσεως· ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ,
καὶ ἣτις θὰ ἐγκαθιδρύσῃ τὸ ἀτελεύτητον αὐτῆς βασιλεῖον ἐπὶ
τῶν οἰκτρῶν ἐρειπίων τῆς πορφύρας, τῶν τίτλων καὶ τῶν προ-
νομίων, φωνὴ ἣτις, ὡς ἐκείνη ἣτις ἐλάλησε ποτὲ πρὸς τὸν Μωϋ-
σῆν ἀπὸ τοῦ Σινᾶ, θὰ παταγήσῃ λέγουσα.

«Μόνον ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ εὐφροσύνη ἔστω ἡ ἀληθής

—δύναμις καὶ ἡ ἰσότης ὑπεροχὴ τῆς ἀνθρωπότητος.»

Ἡ ὑποχονδρία ἢ ἡ κοιλιάς τοῦ Λωτεροβρούννου.

(Συνέχεια σελ. 401).

Ἡ Μαρία μὲ ἄλλους βοσκούς, οἱ ὅποιοι εἶχον καταβῆ ἀπὸ τὰ
ὄρη, μοὶ προσέφερον τὰς βοθηθείας των. Ἀφοῦ δὲ συνήλθον, εἶδον
τὴν Δαύραν πλησίον κλαίουσαν καὶ κρατοῦσαν τὰς χεῖρας μου ἐν-

τὸς τῶν ἰδικῶν της καὶ ὀνομάζουσάν με σωτήρα της. » Α ! Λαύρα, τῇ εἶπον, μὴ κλαίης διὰ τὸν πτωχὸν Τῶμ· εἶνε λίαν εὐτυχής. »

Ἀπὸ τότε δὲν ἀφῆκα πλέον τὴν καλύβην τῆς Μαρίας· ὠδήγουν τὸ ποιμνίον της μετὰ τοῦ ἰδικοῦ μου· ἐκαλλιέργουν μὲ τὰς χεῖρας μου τὸν ἀγρόν, τὸν ὁποῖον κατεῖχε, καὶ μόνος ἐφρόντιζον περὶ τῆς συγκομιδῆς τῶν καρπῶν. Ὅλους τοὺς κόπους ἀνελάμβανον μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ἀπαλλάξω τὴν Λαύραν, τῆς ὁποίας, μειδιάματά τι μοὶ ἐπροξέεινε ἀνέκφραστον ἡδονήν. Τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτὰς ἐγὼ τὴν ὠδήγουν εἰς τὸ χωρίον. Μετὰ τὴν θείαν δὲ λειτουργίαν ἀνεμιγνυόμενη εἰς τὰ παιγνίδια τῶν συντρόφων μου· ἐχόρευον, ὡς αὐτοί, καὶ ἐμιμούμην τὰς στάσεις καὶ τὰ βήματά των· τὸ δὲ ἐσπέρας ἐπανέφερον τὴν Λαύραν εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητρὸς της.

Τοιουτοτρόπως παρήρχοντο αἱ εὐτυχέστεραι στιγμαὶ τῆς ζωῆς μου· δὲν ἐξήτουν ἄλλην χάριν ἀπὸ τὸν Θεὸν παρὰ νὰ βλέπω καθ' ἐκάστην τὴν Λαύραν· ἡ καρδία μου καὶ ἡ φαντασία μου ἐτρέφοντο μὲ τὴν γλυκεῖαν ἐλπίδα ὅτι ἡγαπώμην παρ' αὐτῆς· ἡ ἐλπίς ὅμως αὕτη ἐσθύνετο καὶ ἀνεγεννᾶτο ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν· διότι ἡ Λαύρα ἄλλοτε ἀπέφευγε τὴν παρουσίαν μου ὀλοκλήρους ἐβδομάδας, ἄλλοτε δὲ πάλιν μὲ ἐπλησίαζε καὶ ἐφαίνετο ὅτι εὐχαριστεῖτο μεγάλως ἀπὸ τὴν συναναστροφήν μου· ἐνίοτε οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐφαίνοντο περιμένοντες τὴν ὁμολογίαν τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος μου, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ἡ ὁμολογία αὕτη ἦτο ἐτοίμη νὰ ἐξέλθῃ τῶν χειλέων μου, ταῦτα μοὶ ἐπέβαλλον σιωπὴν καὶ μὲ ἠνάγκαζον νὰ κρύπτω τὰ αἰσθηματά μου εἰς τὰ βῆθη τῆς καρδίας μου. Δὲν ἐδυνάμην νὰ τὴν κατηγορήσω ὅτι ὁ τρόπος της αὐτὸς προήρχετο ἀπὸ φιλαρέσκειαν· ἀλλ' ἐπίσης δὲν ἐδυνάμην νὰ ἐνοήσω καὶ τὴν ἄστατον ταύτην διαγωγὴν, ἣτις μοὶ ἐφαίνετο πλήρης ἰδιοτροπίας. Μετὰ μεγάλης ἀνησυχίας ἐβλεπον τὴν υἰεῖαν της ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν καταβαλλομένην· τὸ δερμα της ἔχανε τὴν ἀνθηρότητα καὶ φαιδρότητα του, δάκρυα δὲ συχνάκις ἔβρεχον τὰ βλέφαρά της, καὶ ματαίως ἐπροσπάθουν νὰ ἐπαναφέρω τὸ μειδιάμα εἰς τὰ χεῖλη της.

Ἄγαπῶμαι ὑπὸ τῆς Λαύρας· συχνάκις ἠρώτων τὸν ἑαυτὸν μου· Οἱ ὀφθαλμοὶ της, τὰ δάκρυά της, ἡ ταρὰ της, ὅταν τῇ ὀμιλοῦν, ἡ φροντίς τὴν ὁποίαν ἐλάμβανε διὰ νὰ μὲ ἀποφεύγῃ, ὅλα ταῦτα

μέ ἕκαμνον γὰ πιστεύω εἰς τὴν εὐτυχίαν μου· διὰ τί λοιπὸν ἠναγκάζετο γὰ πολεμῆσθαι κλίσειν τόσον γλυκεῖαν, ἐνῶ κανὲν ἐμπόδιον δὲν ὑπῆρχεν; Ἡ Λαύρα ἦτον ἀδιάφορος; ἢ μήπως ἐξ ἀνάγκης καὶ ὡς εἰς ἐξορίαν ἔμενε μόνον πρὸς καιρὸν εἰς Λωτερβρούννον; ἂν καὶ ὠμίλει τὴν αὐτὴν γλῶσσαν μὲ τοὺς συντρόφους τῆς, δὲν εἶχεν ὅμως τὴν αὐτὴν προφορὰν· ἢ λαλιά τῆς ἦτο γλυκυτέρα καὶ μᾶλλον τετορνευμένη, καὶ αἱ ἰδέαι τῆς μ' ὄλην τὴν ἀπλότητά των ἐφαίνοντο τάξεως ἀνωτέρας. Ἡ κατάστασις, εἰς τὴν ὁποῖαν εὕρισκτο καὶ αὐτὴ καὶ ἡ μήτηρ τῆς, ἴσως ἦτο προσωρινή. ἴσως ἐγεννήθη εἰς τάξιν, τὴν ὁποῖαν ποθεῖ, καὶ διὰ τοῦτο ἠρῆθρα ἀγαπῶσα ἀπλοῦν βοσκόν. Ἡ ὑπερηφάνεια τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῆς γεννήσεώς τῆς ἐπολέμει λοιπὸν αἰσθημα, τὸ ὁποῖον θὰ τὴν καθίστα ἴσως εὐτυχῆ, ἐὰν οἱ νόμοι τῆς κοινωνίας τῇ ἐσυγχώρουν γὰ παραδοθῆ εἰς αὐτὸ ἄνευ ἐντροπῆς καὶ τύψεως τοῦ συνεδότης.

Ἀπὸ ἐμὲ ἀναμφιβόλως ἐξηρτάτο γὰ στερεύσω τὰ δάκρυα, τὰ ὁποῖα ἔρρεον, καὶ γὰ ἐπαναφέρω τὴν γαλήνην ἐπὶ τὴν τεταραγμένην ἑκείνην καρδίαν· ἀλλ' ἐπεθύμουν ν' ἀγαπῶμαι ὡς πτωχὸς χωρικός ὑπὸ τὸ πλαστὸν ὄνομα Τῶμ καὶ ὄχι ὡς Κ. Θωμᾶς Βεντθόρθ. Ὅλαι αἱ ἐντυπώσεις μου, ὅλαι αἱ ἐλπίδες τῆς καρδίας μου ἀνεπαύοντο ἐπὶ ταύτης τῆς ἰδέας. Ἦθελον γὰ ἐμπνεύσω ἔρωτα ἄδολον καὶ ἀληθῆ, ἀποχωρισμένον παντὸς ἀτομικοῦ συμφέροντος καὶ τῶν προλήψεων ἐκείνων τῶν ἀναγκαίων μὲν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς κοινωνικῆς τάξεως, πάντη δὲ ξένων εἰς τοὺς ἀπλοῦς νόμους τῆς φύσεως. Ἡ ἰδέα αὕτη, ἢ κάλλιον τὸ αἰσθημα τοῦτο μόνον μ' ἐμπόδιζε τοῦ γὰ φανερώσω εἰς τὴν Λαύραν τὸ μυστήριον τῆς γεννήσεώς μου καὶ τῆς περιουσίας μου· εἶχον πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ παράδειγμα τῶν καλῶν χωρικῶν τοῦ Λωτερβρούννου· ζήσας ὡς αὐτοὶ, ἐπεθύμουν καὶ γὰ ἀγαπῶμαι ὡς αὐτοὶ ἄνευ ἄλλου συμφέροντος, εἰμὴ τοῦ ἔρωτος.

Ἐντούτοις τὸ ἔτος τῆς ἐξορίας μου εἶχε παρῆλθει ἀνεπαισθῆτως· ἡ ὑγεία μου εἶχεν ἐντελῶς ἀναλάβει καὶ ἐνεδυναμούμενη ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν· αἶμα καθαρὸν καὶ ζωηρὸν ἐκυκλοφόρει εἰς τὰς φλέβιας μου. Τὰς θλιβεράς ἰδέας τῆς καταστροφῆς μου εἶχον διαδεχθῆ ὅλαι αἱ ἐντυπώσεις, ὅλαι αἱ ἐλπίδες τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς φιλίας.

Ἐτικεπόμην σᾶς, ἀγαπητοί μου φίλοι, ἐπεθύμουν νὰ σᾶς ἐπανίδω, ἀλλὰ δὲν ἠδυνάμην ν' ἀπορατίσω νὰ ἐγκαταλείψω τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐχρέωστον τὸ πρῶτιστον ὄλων τῶν ἀγαθῶν. Ἐπειτα πῶς νὰ ἐγκαταλείψω τὴν Λαύραν, τὴν δυστυχῆ καὶ πάσχουσαν Λαύραν; Ἐπροτίμων μᾶλλον νὰ ἀποθάνω. Ἄ! ἂν ἡ Λαύρα μοι ἔλεγε «Τὼμ, παραδέχομαι νὰ συμερισθῶ τὴν τύχην σου καὶ νὰ ζήσω μετὰ σοῦ εἰς τὴν γλυκεῖαν καὶ εἰρηνικὴν ταύτην μοναξίαν» μὲ πόσῃ εὐχαρίστησιν ἤθελα κάμει τὴν θυσίαν ὅλης τῆς παρουσίας μου χάριν μιᾶς ὑπάρξεως, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχον συνειθίσει καὶ τῆς ὁποίας ἡ τρυφερότης καὶ ἡ ἀγάπη τῆς Λαύρας εἶχον διπλασιάσει τὰ θέλγητρα!

Τὰ περισσότερα συμβάντα τῆς ζωῆς μας εἶνε ἀνεξάρτητα τῆς θελήσεώς μας. Τὰ σχέδιά μας παρακυλλοῦνται ὑπὸ τῶν περιστάσεων, ὡς φύλλα ὑπὸ ἀνέμων σαλευόμενα. Εἰσελθὼν ἔσπεραν τινὰ εἰς τὴν καλύβην τῆς Λαύρας καὶ τῆς Μαρίας εὗρον αὐτὰς παραδεδομένας εἰς δάκρυα. Ἡ Μαρία σφίγγουσα τὴν Λαύραν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, ἀνέκραξεν· «ὦ θυγάτηρ μου! ἀγαπητὴ μου θυγάτηρ! Τί θὰ γίνωμεν; ποῦ νὰ καταφύγωμεν; ποῦ νὰ ἀναπαύσωμεν τὴν κεφαλὴν μας; Ἐὰν ἤμην μόνη, ἀγογγύστως θὰ διηρχόμην τὸ ὑπόλοιπον μέρος τῆς ζωῆς μου· ἀφοῦ εἶδον τὸν πατέρα σου σφιζόμενον ἐνώπιόν μου, ἠδυνάμην ν' ἀψηφίσω ὅλας τὰς δυστυχίας· ἐκ τῶν τῶν ἰδικῶν σου, κόρη μου.» Ἡ Λαύρα διὰ νὰ ἐμψυχώσῃ τὸ θάρρος τῆς Μαρίας, τῇ ἔλεγε μετὰ μειδιάματος διακοπτομένου ὑπὸ τῶν δακρύων· «Ἄς μὴ ἀπελιπνίζώμεθα περὶ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ· πανταχοῦ δυνάμεθα νὰ ἐργαζώμεθα, καὶ ἡ ἐκ τῶν χειρῶν μας ἐργασία θὰ χορηγῆ εἰς ἡμᾶς τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα μέχρι τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν πατρίδα μας καὶ ἀνακτήσωμεν τὰ δικαιώματά μας. Ἡ στιγμὴ αὕτη ἐλπίζω νὰ ἐπανεέλθῃ ἐντὸς ὀλίγου. Παρηγορήθητι λοιπὸν, σεβαστὴ μου μητέρα, καὶ μὴ ἀνησυχῆς περὶ ἐμοῦ. Δύναμαι νὰ παραπονῶμαι, ὅταν θὰ συμερίζωμαι τὰς δυστυχίας σου; καὶ δὲν θὰ ἦμαι πολὺ εὐτυχῆς, ἐὰν δυνηθῶ νὰ τὰς ελαφρύνω; Γνωρίζεις πολὺ καλὰ ὅτι ἡ Λαύρα δὲν θὰ ἔχη ἄλλην φιλοδοξίαν.»

Ἡ εἰκὼν αὕτη ἐπροξένησεν εἰς τὴν καρδίαν μου ἐντύπωσιν, τὴν

ὅποιαν δὲν ἐδυνήθην νὰ καταστῆλω· καὶ χωρὶς νὰ σκεφθῶ ὅτι ὁ τοιοῦτος ζῆλος μου θὰ ἦτο ἀδιάκριτος, ὠρμησα μεταξὺ τῆς Λαύρας καὶ τῆς Μαρίας καὶ τὰς ἐξώρισσα νὰ μοὶ ἐκμυστηρευθῶσι τὰ νέα δυστυχήματά των, ὑποσχόμενος εἰς αὐτὰς τὴν συνδρομὴν μου μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς τελευταίας σταγόνας τοῦ αἵματος. Δυσκόλως δύναιμι νὰ περιγράψω τὴν συγκίνησιν τῆς Λαύρας, ὅταν μὲ εἶδε. Στηρίζουσα τὰς δύο τῆς χεῖρας ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς ἀνέκραξεν. — Ὁ πτωχὲ Τῶμ! πρέπει νὰ σ' ἀφήσω διὰ πάντα. — Διὰ πάντα Λαύρα! Ὁ ἐκατοντάκις προτιμότερος μοὶ εἶνε ὁ θάνατος! Ὅχι, ὄχι, δὲν θὰ σὰς ἐγκαταλείψω ἐνόσω ζῶ! — «Ἐν τούτοις πρέπει, ἐξηκολούησεν ἐκείνη μετὰ ζωηρότητος ψυχῆς ἀδυνατούσης πλέον ν' ἀναγκαιότητὰ τὰ αἰσθημάτα της, εἶνε ἐπάναγκες, ὅλα μᾶς διαχωρίζουσι καὶ ὁ Θεὸς καὶ οἱ ἄνθρωποι. Εἶμαι ἀναγκασμένη ν' ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ τὸν εἰρηνικὸν τοῦτον τόπον, ὅπου ἤρχιζα νὰ εὐρίσκω ὀλίγην εὐτυχίαν. Ὁ! τώρα, ἐπειδὴ μέλλω νὰ χωρισθῶ διὰ παντὸς ἀπὸ σοῦ, ὁμολογῶ ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, ὅστις γινώσκει τὰ ἄδύτα τῆς καρδίας μου, ὅτι εἶται ἡ μόνη αἰτία τῆς λύπης μου.» Εἰς ταύτας τὰς λέξεις ἔπεσα εἰς τοὺς πόδας τῆς Λαύρας, καὶ πλησιάτας μίαν τῶν χειρῶν της εἰς τὰ χεῖλη μου ἀνέκραξα ἐκτὸς ἐμαυτοῦ, «Λαύρα θάσ' ἐκκολουήσω παντοῦ· θὰ συμμερισθῶ τὴν τύχην σου· δέχθητι τὸν λόγον μου, ἢν σοὶ δίδω, νὰ σὲ ἀγαπῶ πάντοτε. — Παύσατε, εἶπεν ἡ Μαρία, ρίπτουσα ἐπὶ τῆς Λαύρας καὶ ἐμοῦ αὐστηρὸν βλέμμα. Τῶμ, ἡ θυγάτηρ μου δὲν εἶνε δι' ἐσέ. Ἡ θέσις, τὴν ὅποιαν ἡ οἰκογένειά της κατεῖχεν εἰς τὴν Γαλιαν, δὲν τῇ ἐπιτρέπει ν' ἀνταποκριθῆ εἰς τὸν ἔρωτά σου. Εἶθε, ἐπρόσθεσεν ἐκείνη μετὰ περισσοτέρας γλυκύτητος, εἴθε νὰ ἦμεθα γεννημένοι καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν χαρίσσαν ταύτην κοιλάδα ὅπου ἡ αὐτὴ κατάστασις, ἡ αὐτὴ ἀνατροφή συγγενεύουσιν ὅλας τὰς οἰκογενείας. Ἄλλ' εἰς τὴν προκειμένην περίστασιν, φίλε Τῶμ, δὲν ἔχει οὕτω. Ἡ Λαύρα εἶνε θυγάτηρ τοῦ κόμητος τῆς Βλανβίλλης· τὸ αἷμα, τὸ ὁποῖον κυκλοφορεῖ εἰς τὰς φλέβας της, εἶνε ἐνδοξόν καὶ ἤθελε τὸ ἀτιμάσει ἐνόνοῦσα τὴν τύχην της μὲ τὴν τύχην ἐνὸς πτωχοῦ ποιμένος. Αἱ δυστυχίαι τρομερᾶς ἐπαναστάσεως μᾶς ἐξώρισαν τῆς πατρίδος μας καὶ μᾶς ἀφῆρσαν ὅλα τὰ ἀγαθὰ μας. Εἶδον τὸν κόμητα Βλανβίλλης σφαζόμενον ὑπὸ τῶν ληστών, τοὺς ὁποίους εἶχε μεγάλως

εὐεργετήσῃ, καὶ ἄφῃσα τὴν Γαλλίαν ὄχι διὰ νὰ σώσω τὴν ζωὴν μου, ζωὴν πλήρη δακρύων, ἀλλὰ διὰ νὰ σώσω τὴν κήρην μου ἀπὸ τὴν μάχαιραν τῶν δημίων. Ἐνόμισα ὅτι ἀποσυρομένη εἰς τὸ μέρος τῆς Ἑλβετίας, ἐν τῷ μέσῳ τῶν πάγων καὶ τῶν βράχων, ἠδυνάμην νὰ περιμένω ἐν εἰρήνῃ τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἡ καταγιαγὺς ἤθελεν ἐπὶ τέλους κατευνασθῆ. Ἀλλὰ τὸ ἐναντίον ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν αὐξάνει, ἐκτείνει παντοῦ τὸν ἀφανισμόν της, καὶ φαίνεται ὅτι ἀκολουθεῖ τὰ θύματά της μέχρι τῶν σκοτεινοτάτων καταφυγίων. Ψήφισμα τῆς Δημοκρατίας τῆς Λέονης προσταξάει ὅλους τοὺς μετανάστας Γάλλους ν' ἀφήσωσι τὴν Ἑλβετίαν, καὶ δὲν τοῖς παραχωρεῖ εἰμὴ τρεῖς ἡμέρας διὰ νὰ εὐρωσιν ἀλλοῦ ἄστυλον. Φεῦ! ποῖον μέρος τοῦ κόσμου θέλει δυνηθῆ νὰ μᾶς ἀσφαλίσῃ ἐναντίον τῶν καταδιωκτῶν μας;»

Τὰς λέξεις ταύτας διεδέχθη χεῖμαρρος δακρύων. Πλησιάζας τότε ἐγὼ πρὸς αὐτήν, κυρία, τῇ εἶπον μετὰ σεβασμοῦ, συγχωρήσατε εἰς πτωχὸν ποιμένα τὰ αἰσθήματα, τὰ ὅποια ἐνόμιζεν ἔνομοι. Ὁ πτωχὸς τῶν δὲν δύναται, καὶ δικαίως, νὰ γίνῃ σύζυγος τῆς Δούρας· ἀλλ' ὅστις δὴποτε καὶ ἂν ἦνε ὁ τόπος τῆς ἐξουρίας σας, μὴ λησμονήσατέ ποτε τὸν δυστυχῆ νέον, ὅστις θὰ σκέπτεται περὶ ὑμῶν μέχρι τῆς τελευταίας του ἀναπνοῆς.

Ἀπεμκρύνθην χωρὶς νὰ τολμήσω νὰ ρίψω ἐπὶ τῆς Λαύρας βλέμμα, τὸ ὅποιον θὰ ἀπεκάλυπτε πᾶσαν τὴν ψυχὴν μου. Ἡ καρδιά μου ἐκίρτα ἀπὸ χαρὰν καὶ ἠναγκάσθη νὰ μεταχειρισθῶ ὅλας τὰς δυνάμεις τοῦ λογικοῦ μου διὰ νὰ τὴν κρατήσω εἰς τὰ ὅρια της. Τὴν ἐπαύριον κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἀνεχώρησα, ἐπεβίβάσθη ἐπὶ τῆς λίμνης τοῦ Θοῦν καὶ ἀναβαίνων τὴν ὄχθην τοῦ Ἄαρος ἐφθάσα τὸ αὐτὸ ἑσπέρας εἰς Βέρνην, ὅπου διέμεινα δύο ἡμέρας.

Ὅταν ἐπανῆλθον εἰς Λωπερβροῦνον, ἔτρεξα ἀμέσως εἰς τὴν καλύβην τῆς κυρίας Βλανδίλλ, διὰ νὰ τῇ προσφέρω ἐκ νέου τὰς ἐκδουλεύσεις μου, καὶ νὰ τὴν ἀποχαιρετίσω. Ἡ κ. Βλανδίλλ ἤλθε πρὸς με μὲ χαρὰν ἐξωγραφημένην εἰς τὸ πρόσωπόν της, μοὶ ἔδειξε δὲ καὶ μοὶ ἀνέγνωσεν ἐπιστολήν, τὴν ὅποιαν ἔλαβεν ἐκ Βέρνης ἔρχουσαν οὕτω. — Κυρία, — Ἄνθρωπος, εἰς τὸν ὅποιον ἐν ἀγνοίᾳ σας προσεφέρατε τὴν σπουδαιότεραν τῶν ἐκδουλεύσεων, ἔμαθε περὶ τῆς

σκληρᾶς καταστάσεώς σας, καὶ ἡ καρδία του βαθέως συνεκινήθη. Συγχωρήσατέ τον λοιπόν, κυρία, νὰ σᾶς προσφέρῃ ἔν ἄτυλον εἰς τὴν πατρίδα του. Ἀναχωρήσατε ἀμέσως εἰς Λονδῖνον, καὶ μὴ ζήτησητε ἐκεῖ ἄλλην οἰκίαν εἰμὴ τὴν τοῦ Κ. Θωμᾶ Βεντῶρθ' ἢ οἰκία αὕτη σᾶς παραχωρεῖται, καὶ θὰ εὕρητε ἐν αὐτῇ ὅλας τὰς περιποιήσεις, τὰς ὁποίας ζωηρὰ εὐγνωμοσύνη δύναται νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν δυστυχίαν καὶ τὴν ἀρετήν, πρὸς δὲ τοῦτοι; ὄλην τὴν ὑπόληψιν καὶ τὸ σέβας, τὸ ὁποῖον εὐπειθῆς υἱὸς προσφέρει εἰς τὴν φιλοστοργιατὴν τῶν μητέρων.—Θωμᾶς Βεντῶρθ'.»

Ὅποια οὐράνιος βοήθεια! ἀνέκραξεν ἡ κυρία Βλάνθιλλ. Ὁ θεὸς Πρόνοια! πῶς ἠδυνήθην ν' ἀμφιβάλλω πρὸς στιγμὴν περὶ τῆς ἀγαθοεργίας σου! Ματαίως ζητῶ νὰ ἐνθυμηθῶ τὸν καλὸν τοῦτον κύριον Θωμᾶν Βεντῶρθ', εἰς τὸν ὁποῖον προσέφερα τόσον σπουδαίαν ἐκδούλευσιν, καὶ τὴν ὁποίαν ἀνταμείβει διὰ τρόπον τόσον γενναίου καὶ εὐγενοῦς. Πολλοὺς Ἀγγλοὺς εἶδον εἰς Γαλλίαν, ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἤκουσα προσφερόμεον τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Θωμᾶ Βεντῶρθ' ἔχει τι περίεργον τοῦτο τὸ συμβάν! τί νομίζεις Τῶμι; τί μᾶς συμβουλεύεις;—Ἐὰν καταδέχεσθε συμβουλήν ἀπὸ πτωχὸν ποιμένα, ὅστις δὲν εἶδεν εἰμὴ ταῦτα τὰ ὄρη, τῇ εἶπον, σᾶς προτρέπω νὰ παραδεχθῆτε τὴν προσφορὰν τοῦ κυρίου Βεντῶρθ'. Αἱ περιστάσεις εἶνε κατεπείγουσαι, καὶ δὲν ἔχετε ἄλλο καταφύγιον· ἄλλως τε τί συμφέρον εἶχεν αὐτὸς νὰ σᾶς ἀπατήσῃ;

Νομίζω ὅτι εἶνε ἄξιος τῆς ἐμπιστοσύνης σας. Εἶνε τίμιος ἄνθρωπος· καὶ πᾶς τίμιος τηρεῖ πάντοτε ὅ,τι ὑπόσχεται.—Δὲν τὸν γνωρίζομεν ποσῶς. . . — Ὅταν τὸν ἰδῆτε, θὰ τὸν γνωρίσετε ἴσως, καὶ ἂν ἐλησμονήσατε τὴν ὑπηρεσίαν, τὴν ὁποίαν τῷ προσεφέρατε, ἡ παρουσία του ἴσως θὰ τὴν ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν μνήμην σας.»—Ἐνόσω διήρκει ἡ σκηνὴ αὕτη, ἔρριψα βλέμμα ἐπὶ τῆς Λαύρας καὶ εἶδον ὅτι ἐκείνη δὲν συνεμερίζετο ποσῶς τὴν χαρὰν τῆς μητρός της, ἀλλὰ μόνη καὶ κατὰ μέρος ἔχυνε δάκρυα χωρὶς νὰ προσφέρῃ οὔτε μίαν λέξιν· ἐπλησίασα λοιπόν αὐτήν, καὶ σφίγγας μίαν τῶν χειρῶν της ἐπὶ τῆς καρδίας μου, «ὦ Λάυρα! τῇ εἶπον, πόσον ὁ κύριος Θωμᾶς Βεντῶρθ' εἶνε εὐτυχής, διότι δύναται νὰ σᾶς προσφέρῃ ἄτυλον καὶ νὰ σᾶς παρηγορήσῃ!»—«Νὰ μὲ παρηγορήσῃ!

εἶπεν ἡ Λαύρα. Ἄ! Τώμ! ὁ θάνατος τοῦ πατρός μου, καὶ ὁ ἰδι-
κός μας χωρισμός εἶνε δύο δυστυχήματα, διὰ τὰ ὁποῖα δὲν θά
παρηγορηθῶ ποτέ!

(ἀκολουθεῖ).

Οἱ τρεῖς ξηροὶ κλάδοι.

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ Γ. Β.)

Ἐπῆρχε ποτὲ ἐρημίτης τις, ὅστις ἔζη εἰς τι δάσος ὑπὸ τοὺς
πρόποδας ὄρους καὶ διήρχετο τὸν κειρόν του εἰς προσευχάς καὶ
ἀγαλλοεργίας, καὶ καθ' ἑκάστην ἐσπέραν ἐκόμιζε πρὸς δόξαν Θεοῦ
δύο ἀμφορεῖς πλήρεις ὕδατος ἄνω πρὸς τὸ ὄρος. Ζῶα τινα ἔπινον
ἐκ τοῦτου τοῦ ὕδατος καὶ φυτὰ τινα ἀνεζωπυροῦντο· διότι ἐπὶ τοῦ
λόφου πνέει διαρκῶς βρῦς ἄνεμος, ὅστις τὸν ἄερα καὶ τὴν γῆν ξη-
ραίνει, καὶ τὰ ἄγρια πτηνά, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου φεύγουσι,
περιίπτανται ὑψηλὰ καὶ ζητοῦσι διὰ τοῦ ὄξεος αὐτῶν βλέμματος
ποτόν τι. Καὶ ἐπειδὴ ὁ ἐρημίτης ἦτο τότεν εὐθεθής, ἤρχετο μετ'
αὐτοῦ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ, ἀόρατος εἰς αὐτόν, ἠρίθμει τὰ βήματά
του καὶ προσέφερεν εἰς αὐτόν, ὅτε ἐτελείονε τὴν ἐργασίαν του, τὸ
φαγητόν του, ὡς Ἡλίας ὁ προφήτης κατὰ προσταγὴν τοῦ Θεοῦ
ἐτρέφετο ὑπὸ τῶν κοράκων. Ὅτε ὁ ἐρημίτης ἐν τῇ εὐθεθείᾳ του
ἔφθασεν ἤδη εἰς προβεθηκυῖαν ἡλικίαν, τότε τῷ ἐφάνη ὅτι εἶδε ποτὲ
μακρόθεν δυστυχῆ τινα κακοῦργον ἀπαγόμενον εἰς τὸν σταυρόν καὶ
εἶπε καθ' ἑαυτόν. «Οὗτος ἤδη λαμβάνει τὰ ἐπιχειρήματα τῆς κακίας
του.» Τὴν ἐσπέραν, ὅτε οὗτος ἀνεβίβαζε τὸ ὕδωρ εἰς τὸ ὄρος, δὲν
ἐφάνη ὁ ἄγγελος, ὅστις πάντοτε τὸν ἠκολούθει, καὶ δὲν ἔδωκεν εἰς
αὐτόν τὸ φαγητόν του. Τότε ἐξεπλάγη, ἐξήταζε τὴν καρδίαν του,
καὶ ἐσυλλογίζετο εἰς τί ἄρα ἤμαρτεν, ὥστε ὁ Θεὸς νὰ ὀργισθῆ
κατ' αὐτοῦ· ἀλλὰ δὲν εὗρισκε τίποτε. Τότε δὲν ἔραγεν οὐδὲ ἔπιεν·
ἔπεσε κάτω ἐπὶ τῆς γῆς καὶ προσηύχετο νυχθημερόν. Καὶ ὅτε οὗ-
τος ποτὲ εἰς τὸ δάσος λίαν πικρῶς ἔκλαιεν, ἤκουσεν ἕν πτηνόν, τὸ
ὁποῖον ἠδύτατα καὶ χαριέστατα ἔψαλλε· τότε διετέθη λυπηρότερον
καὶ εἶπε· «Πόσον εὐθύμως ἄδεις! Κατὰ σοῦ ὁ Κύριος δὲν εἶνε ὀρ-
γισμένος. Ἄχ, ἐάν δύνασαι νὰ μοι εἴπης εἰς τί ἐγὼ ἤμαρτον! Ὡστε
νὰ ὑποστῶ τὴν ποινήν μου, καὶ ἡ καρδίᾳ μου πάλιν εὐθυμὸς νὰ ᾔη.

Τότε ἤρχιστε τὸ πτηνὸν νὰ ὁμιλῇ καὶ εἶπε: «Σὺ ἔπραξας ἄδικον, ἐπειδὴ κατέκρινας δυστυχῆ τινὰ ἀμικρωλόν, ὅστις ἀπήγετο εἰς τὸ σταυρωθῆναι· διὰ τοῦτο ὠργίσθη κατὰ σοῦ ὁ Κύριος· λοιπὸν ἐὰν ὑποστῆς τὴν ποινὴν σου καὶ θέλῃς νὰ μετανοήσῃς διὰ τὸ ἀμάρτημά σου, τότε θὰ σοὶ συγχωρήσῃ.» Τότε ἐστάθη ὁ ἄγγελος πλησίον αὐτοῦ καὶ κρατῶν ξηρὸν τινὰ κλάδον εἰς τὴν χεῖρα εἶπε: «Τοῦτον τὸν ξηρὸν κλάδον ὑφείλεις νὰ φέρῃς μέχρις οὗ τρεῖς ξηροὶ κλαδίσκοι ἀπ' αὐτοῦ φυτρώσωσιν· ἀλλὰ τὴν νύκτα, ὅταν θέλῃς νὰ κοιμηθῆς, πρέπει νὰ θέτῃς αὐτὸν ὑπὸ τὴν κεφαλὴν σου. Τὸν ἄρτον σου πρέπει εἰς τὰς θύρας νὰ ἐπαιτῆς, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ οὐχὶ πλειότερον μιᾶς νυκτὸς νὰ κοιμᾶσαι. Αὕτη εἶνε ἡ ποινὴ, τὴν ὅποιαν ἐπιβάλλει σοὶ ὁ Κύριος.»

Τότε ἔλαβεν ὁ ἐρημίτης τὸ ξηρὸν ξύλον, καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸν κόσμον, τὸν ὅποιον τόσον καιρὸν δὲν εἶχεν ἰδεῖ. Δὲν ἔραγεν οὐδὲ ἔπιεν, εἰμὴ ὅ,τι εἶδον αὐτῷ εἰς τὰς θύρας· ἀλλὰ παρακλήσεις του τινὲς δὲν ἠκούοντο καὶ θύραι τινὲς δὲν ἠνοίγοντο αὐτῷ, ὥστε πολλάκις δι' ὅλης τῆς ἡμέρας οὐδὲ ἓν ψυχλὸν ἄρτου εὑρίσκει. Μίαν ἡμέραν ἀπὸ πρωίας μέχρις ἑσπέρας ἀπὸ θύρας εἰς θύραν ἤλθε, καὶ οὐδεὶς ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τίποτε, οὐδεὶς ἤθελεν αὐτὸν τὴν νύκτα νὰ ξενίσῃ· τότε ἐξῆλθεν εἰς τι δάσος καὶ εὔρε τέλος ἓν σπήλαιον ἄφοδομημένον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἶδε μίαν γραῖαν γυναῖκα. Εἶπε λοιπὸν πρὸς αὐτήν. «Καλὴ γύναι, δέξαι με ταύτην τὴν νύκτα ἐν τῇ οἰκίᾳ σου.» Ἄλλ' αὕτη ἀπεκρίθη: «Ὅχι δὲν τολμῶ καὶ ἂν θέλω. Ἔχω τρεῖς υἱούς, οἱ ὅποιοι εἶνε κακοὶ καὶ ἄγριοι· ὅταν ἀπὸ τῆς ληστείας των ἐπανεέλθωσι καὶ σὲ εὔρωσι, τότε καὶ τοὺς δύο ἡμᾶς θὰ φονεύσωσι.» Τότε εἶπεν ὁ ἐρημίτης: «Ἄφες με νὰ μείνω, καὶ οὔτοι δὲν θὰ ἐπιβάλωσι χεῖρα οὔτε ἐπ' ἐμοῦ οὔτε ἐπὶ σοῦ.» ἡ γυνὴ οἰκτείρασα αὐτὸν τῷ ἐπέτρεψε νὰ κοιμηθῇ ἐκεῖ. Κατεκλίθη λοιπὸν ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τὴν κλίμακα, καὶ τὸ ξηρὸν ξύλον ἔθηκεν ὑπὸ τὴν κεφαλὴν του. Ὅτε εἶδεν ἡ γραῖα τοῦτο, ἠρώτησε, τίς ἡ αἰτία τοῦ νὰ θέσῃ τὸ ξηρὸν ξύλον ὑπὸ τὴν κεφαλὴν του· τότε τῇ διηγήθη αὐτό, ὅτι τοῦτο πρὸς ποινὴν του περιέφερε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν νύκτα ὑπὸ τὴν στρωμνὴν του μετεχειρίζετο. Ἔχω παροργίσει τὸν Κύριον, διότι, ὅτε εἶδα πτωχόν τινὰ κακούργον ἀπαγόμενον εἰς τὴν

καταδίκην του, είπον ότι οὗτος πάσχει ἄξια ὧν ἔπραξε. Τότε ἤρχισεν ἡ γυνὴ νὰ κλαίῃ καὶ ἀνεφώνησεν· «ἄχ, ἐὰν ὁ Κύριος μίαν μόνην λέξιν οὕτω τιμωρῆ, τί θέλουνσι πάθει οἱ υἱοί μου, όταν ἐνώπιον αὐτοῦ παρουσιασθῶσιν ἵνα δικασθῶσι!

Περὶ τὸ μεσονύκτιον ἤλθον οἱ ληστὰς εἰς τὸ σπήλαιόν των, ἐθοροῦθον καὶ ἐμάκνοντο. Ἦναψαν πῦρ, τὸ ὅποιον ὅτε ἐφώτισε τὸ σπήλαιον καὶ οὗτοι εἶδον ἄνθρωπον κατακείμενον ὑπὸ τὴν κλίμακα, ὠργίσθησαν καὶ κατεβῶν κατὰ τῆς μητρὸς τῶν: Τίς εἶνε ὁ ἄνθρωπος οὗτος; δὲν σὲ ἔχομεν διατάξει κανένα ἄνθρωπον νὰ μὴ δέχῃσαι; Τότε εἶπεν ἡ μήτηρ: ἀφήσατε αὐτόν· εἶνε δυστυχῆς τις πταίστης, ὅστις τιμωρεῖται διὰ τὸ πταῖσμά του.» Οἱ ληστὰς ἠρώτησαν: Τί ἔχει πράξει; καὶ ἐφώνησαν: «διηγῆθητι, γέρον τὰ ἁμαρτήματά σου!» Ὁ γέρον ἐσηκώθη καὶ εἶπεν εἰς αὐτοὺς, πῶς αὐτὸς μὲ μίαν μόνην λέξιν ἔχει ἁμαρτήσῃ ἤδη, ὥστε ὁ Θεὸς ὠργίσθη κατ' αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἁμάρτημα ἤδη τιμωρεῖται. Τῶν ληστῶν ἡ καρδία τότε πολὺ συνεκινήθη ὑπὸ τῆς διηγήσεώς του, ὥστε ἔφριξαν διὰ τὸν μέγχι τοῦδε βίου των, ἤλθον εἰς ἑαυτοὺς καὶ ἐν μετανοίᾳ πλήρει ἤρχισαν τὴν ποινὴν των. Ὁ ἐρημίτης ἀφ' οὗ τὸς τρεῖς κακούργους ἐσωφρόνισε, ἐκοιμήθη πάλιν ὑπὸ τὴν κλίμακα, ἀλλὰ τὴν πρωτὴν εὗρον αὐτὸν νεκρόν, καὶ ἀπὸ τοῦ ξηροῦ ξύλου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔκειτο ἡ κεφαλὴ του, ἦσαν τρεῖς ξηροὶ κλάδοι φυτρωμένοι. Οὕτως ἀνέλαθε πάλιν ὁ Κύριος αὐτὸν ὑπὸ τὴν ἀγάπην του παρ' ἑαυτῶ.

Ἡ ἀγαθοεργία τὸ μέγα τέλος τῆς ζωῆς.

Ἡ ἐπομένῃ ἀξιόλογος παρατήρησις ἐγένεν ὑπὸ τινος καλοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν θυγατέρα του καθ' ἣν στιγμὴν μετὰ τὸν γάμον της ἀνεχώρει ἐκ τοῦ πατρικοῦ οἴκου. Τώρα, τῇ εἶπε, θυγατερ, πρέπει νὰ σοὶ ἐνθυμίσω τοῦτο τὸ μόνον πράγμα· «Ὅ, τι καλὸν δύνασαι ἀληθῶς ν' ἀποκτήσῃς ἐκ τῆς ζωῆς εἶνε ἡ ἀ γ α θ ο ε ρ γ ί α.»

Ἡ παρατήρησις αὕτη εἶνε μία ζωσα ἀλήθεια ἀξία νὰ ἐγχαράχθῃ εἰς πᾶσαν καρδίαν. Ἡ πρακτικὴ τῆς ἐπιρροῆς πρέπει νὰ ἦνε λίαν σωτήριος. Αὕτη θὰ διατηρῆ διαρκῶς ἐνώπιον τοῦ νοῦς τὸ μέγα τέλος τῆς ζωῆς.

Ὁ μέγας σκοπὸς τοῦ Θεοῦ, δημιουργήσαντος ἡμᾶς ἐν τῷ κόσμῳ, δὲν ἦτον ὅπως δώσῃ εἰς ἡμᾶς εὐκαιρίαν νὰ θεραπεύωμεν τὰς σαρκιακάς μας ὀρέξεις· τοιαῦται εὐχαριστήτεις οὐδέποτε ἰκανοποιοῦσιν ἡμᾶς, καὶ πάντοτε τελειόνοστιν εἰς πόνον. Δὲν ἐδημιουργήθημεν, ὅπως συναθροίζωμεν πλοῦτη. Τὸ πάθος τοῦτο αὐξάνει ἐπὶ μᾶλλον μετὰ τὴν πρώτην ἀπόκτησιν, ἀντὶ νὰ ἐλαττωθῇ. Τὸ πάθος τοῦτο ποτὲ δὲν λέγει: φθάνει. Ἡ ἀγάπη τοῦ πλοῦτου εἶε ὀλεθρία, εἶνε εἰδωλολατρεία! «ἡ φιλαργυρία εἶνε ἡ ρίζα πάντων τῶν κακῶν.» Δὲν ἐδημιουργήθημεν ὑπὸ τοῦ μόνου σοφοῦ Θεοῦ, ὅπως ἐπιδιώκωμεν κοσμικὴν μεγαλειότητα καὶ δόξαν. Ἡ ὑποχώρησις πρὸς ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν εἶνε ἐναντία εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου. Συνοδεύεται προτέτι διαρκῶς μὲ φροντίδας καὶ ἀμηχανίας. Φαίνεται νὰ ἦνε κάτι ἐν προκαταλήψει, ἀλλ' οὐδὲν ἐν ἀπολαύσει.

Ἄλλ' ὅστις ζῆ διὰ νὰ κάμνη τὸ καλόν, ἢ ὅπωςδῆποτε νὰ ἦε ὠφέλιμος, ἔχει πραγματικὴν καὶ παροῦσαν ἀγαλλίασιν, τὴν ὁποίαν οὐδεμία καθαρῶς κοσμικὴ ἐπιδίωξις ποτὲ προξενεῖ. Ἐὰν ὡς ὁ διδάσκαλός του, ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου, διέρχεται εὐεργετῶν, ἢ κάμνη τὰ πάντα πρὸς δόξαν τοῦ δημιουργοῦ του, ἔχει εἰρήνην ἐν τῇ καρδίᾳ του, τὴν ὁποίαν ὁ κόσμος μῆτε νὰ δώσῃ μῆτε ν' ἀφαιρέσῃ δύναται. «Μεγάλην εἰρήνην ἔχουσιν οἱ ἀγαπῶντες τὸν νόμον σου.» Ἄλλὰ πάντα τὰ καλά ἀποτελέσματα μιᾶς ὠφελίμου ζωῆς δὲν εὐρίσκονται ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ. Πᾶν ὅτι πράττεται χάριν τοῦ καλοῦ δὲν θὰ ἔχῃ κατ' οὐδένα τρόπον τὴν ἀμοιβὴν του. Τὸ ἐλάχιστον πρᾶγμα τὸ διὰ τοῦτον τὸν σκοπὸν γινόμενον θέλει ἐνθυμηθῆ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. «Ἐν ποτήριον ψυχροῦ ὕδατος διδόμενον εἰς ἕνα μαθητὴν θὰ λάθῃ βεβαίως τὴν κατάλληλον ἀνταμοιβὴν του.

Ἐστω λοιπόν, φίλε ἀναγνώστα, τὸ σοφὸν λόγιον τοῦ Δου Ι. πρὸς τὴν θυγατέρα του ἀδιαλείπτως ζωηρὸν ἐν τῇ μνήμῃ σου. Ὅ,τι καλὸν δύναται ν' ἀποκτήσῃς ἐκ τῆς ζωῆς εἶνε ἡ ἀγαθοεργία.

Ἀκρασία.—Πρωθυπουργὸς θανάτου.

«Πᾶν μέτρον ἄριστον.»

Γοργίας ὁ Λεοντίνος ἐρωτηθεὶς ἐν τέσματι τοῦ βίου ἤδη ὄν, τί ποιήσας εἰς τοσοῦτον μακρὸν γῆρας ἦλθεν; Ἀπεκρίνατο· οὐδὲν πρὸς ἡδονὴν οὔτε φαγῶν οὔτε δράσας—

‘Ο τρομερός ὁ θάνατος τὸ κράτος του συστήσας
Καὶ εἰς τὸν ἄδην στερεὸν καὶ ἀκλόνητον ποιήσας,
Μεγάλως ἀφηρηπάσθηκε
Καὶ ὄλωσ ἐξιπάσθηκε !

Τίς ἔχει, λέγει, δύναμιν ὡτὰν ἐμὲ μεγάλην
Καὶ τίς ν’ ἀνθέξη δύναται τὴν ἰδικήν μου πάλην ;
‘Ενώπιόν μου ἄρχοντες σ’ ἐμὲ κλίνουν αὐχένα.
Τὸ βλέμμα μου ἐπάγωσε πολλάκις τὸν καθένα.

Εἶπε καὶ ἐτανύσθηκε
Πολλὰ καὶ ἐκαυχῆθηκε.

‘Αλλὰ κ’ ἔνα γνωρίσωσι τὴν δύναμιν τὴν τώστην,
‘Ἦν ἔχω εἰς τὰς χεῖράς μου, καὶ τὴν ἰσχύν μου ὄστην,
‘Ἡ θ ἑ ρ μ η κ’ αἰ ἄ σ θ ἑ ν εἰ αἰ ἐν μέσῳ των ἄς πέσουν,
Π α ν ὡ λ η ς καὶ ὁ π ὀ λ ε μ ο ς ἔς αὐτοὺς νὰ ἐμφωλεύσουν,
Καὶ νὰ τοὺς φέρουν σωρηδόν !! Τὸ κράτος μου ν’ ἀπλώσῃ.
Πρωθυπουργός μου θὰ γενῆ, ὅποιος ἐπιδώσῃ.

‘Ενώσῃ ταῦτ’ ἄ. ἔφερε
Κ’ ἐτέρπετο καὶ ἔχαιρεν,

‘Ἡ ἐπιστήμη ἔφθασε τὰ φάρμακα κρατοῦσα,
Τὸ γένος τὸ ἀνθρώπινον καθ’ ὅλα βοηθοῦσα.
Δὲν ἔθνησκον οἱ ἄνθρωποι. Πολλὴ μακροζωία
Εἰς τὸ ἐξῆς συνέβαινε τῷ κόσμῳ, εὐτυχία.

Τί κάμνει τότε ὁ θάνατος,
‘Ο τρομερός κ’ ἐπάρατος ;

Τὸ εὐεῖδὲς θυγάτριον τὴν πλάνον Ἀκρασίαν
Ἐξάγει ἐκ τοῦ κόλπου του, τῆς δίδει πανοπλίαν,
Πρωθυπουργὸν τὴν ἔκαμεν . . . Αὐτὴ δ’ εἰς κάθε θῆμα
Ἀφίνει χάσματα παντοῦ καὶ δάκρυα καὶ μνημα . . .

Ὡ νέαι μου, προσέχετε
Εἰς τὸν κρημνὸν μὴ τρέχετε !

Τοῦ κόσμου δηλητήριον εἶνε ἡ ἄ κ ρ α σί α.
Εἰς ταύτην δὲν εὐρίσκειται κάμμία θεραπεία.

Μία τῶν συνδρομητῶν σας
ΣΟΦΙΑ θυγάτηρ ΛΑΜΠΙΣΗ

Μύλοι.

Ἡ τῶν μύλων ἐφευρέσεις εἶνε παναρχαία· ὁ Μωϋσῆς εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν ἀναφέρει περὶ τῆς τέχνης τοῦ τρίβειν τὸν σίτον μεταξύ δύο μυλοπετρῶν τεθειμένων τῆς μιᾶς ἐπὶ τῆς ἄλλης. Αὗται βεβαίως ἐσχημάτιζον τὸν χειρόμυλον, τὸν ὁποῖον ἐγύριζεν ὄνος ἢ δοῦλος. Ἐπίσης ἀναγινώσκομεν εἰς αὐτὴν ὅτι ὁ Σαμφὼν κατεδικάσθη ὑπὸ τῶν Φιλισταίων νὰ γυρίσῃ τὸν μύλον. Εἰς δὲ τὴν Ῥώμην ἡ χρῆσις τῆς κοπανίσεως τοῦ σίτου εἰς ἰδίον διήρκεσε μέχρις ὅτου αὐτοὶ κατέκτησαν τὴν Ἀσίαν· τότε δὲ μόλις μετεχειρίσθησαν τοὺς μύλους, τοὺς ὁποίους ἐγύριζον ζῶα καὶ δοῦλοι ἢ κατὰδικοι.

Οἱ μύλοι κινοῦνται σήμερον διὰ τοῦ ὑδραυλικοῦ τροχοῦ εἰς τὰς χώρας, ὅπου ὑπάρχουσιν ὕδατα· διὰ δὲ τοῦ ἀνέμου εἰς τὰς πεδιάδας χώρας, ὅπου δὲν ὑπάρχει ροὴ ὑδάτων· ἤδη δὲ καὶ δι' ἀτμοκινήτων μηχανῶν.

Οἱ ὑδρομόμυλοι δὲν εἶνε τότεν ἀρχαῖοι ὡς οἱ χειρόμυλοι, ἐφευρεθέντες ὡς λέγεται εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν· εἰς δὲ τὴν Ῥώμην, καὶ τοὶ ἐγνώριζον αὐτοὺς ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Αὐγούστου, πολὺ ἀργότερα τοὺς μετεχειρίσθησαν. Ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἀνεμόμυλοι ἐφευρέθησαν εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἐπὶ τῶν σταυροφόρων εἰσῆχθησαν εἰς τὴν Εὐρώπην. Οἱ δὲ ἀτμόμυλοι μόλις ἐφευρέθησαν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, καὶ τσαύτη εἶνε ἡδη ἡ εἰσαγωγή αὐτῶν, ὥστε σχεδὸν πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης ἐξήλειψαν τοὺς ἀνεμόμυλους.

Ἐπῆρχε σχεδὸν ἐτόμη ἡ εἰκὼν τοῦ Οὐασιγκτῶνος Ἐρβιγγ, ὅτε δυστύχημά τι κατέστησεν αὐτὴν ἄχρηστον. Ἴνα μὴ ἀναβληθῇ ἡ ἐκτύπωσις τοῦ φύλλου, παρακαλοῦμεν τοὺς φίλους συνδρομητάς, ὥπως λάβωσι καὶ ταύτην μετὰ τῆς εἰκόνας τῶν φύλλων τῆς ἄλλης δεκαπενθημερίας.

Π. Α.

Ὁ Οὐάσιγκτων Ἔρβιγγ.

« Green be the turf above the,
Friend of my better days !
None Knew the but to love thee,
Nor named thee hut to praise. »
Halleck.

Ὁ Οὐάσιγκτων Ἔρβιγγ ὁ νεώτερος υἱὸς τοῦ Οὐλιέλμου καὶ τῆς Σάρρας Ἔρβιγγ ἐγεννήθη ἐν Νέα Ἰόρκη τὴν 3 Ἀπριλίου 1783, ἐξεπαιδεύθη ἐν τοῖς σχολείοις τῆς πατρίδος του καὶ ἀπεφοίτησε πρὶν ἢ ἐκπληρώσῃ τὸ δέκατον ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ἐνδεκαετῆς ὢν ἐχορήγει εἰς τὸ « Weekly Museum, » ἡμερολογιακὸν ἐκδοδόμενον ἐν Νέα Ἰόρκη, διατριβὰς καὶ ποιημάτια. Ἀκολούθως (1802) συνεργάζετο εἰς τὸ « Morning Chronicle, » πολιτικὴν ἡμερησίαν, τῆς ὁποίας κύριος συντάκτης καὶ ἰδιοκτήτης ἦτο ὁ ἀδελφός του Πέτρος. Τὰ ἔργα ταῦτα τῆς νεαρᾶς μουσῆς τοῦ Ἔρβιγγ ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν τῶν ἐν Ἀμερικῇ λογίων ὁ δὲ Βράουν, συντάκτης τοῦ « Literary Magazine and American Register », τὸν προσεκάλεσε νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ φιλολογικοῦ ἐκείνου περιοδικοῦ, ἀλλ' αὐτὸς ἀπεποιήθη. Κατὰ τὸν ἀπρίλιον τοῦ 1804 μετέβη εἰς Εὐρώπην, ὅπως ἐν τῷ κλίματι ἐκείνῳ ζητήσῃ τὴν ἀνάκτησιν τῆς κλονισθείσης υγείας του. Περιῆλθε τὴν Ἰταλίαν, Γερμανίαν, Γαλλίαν καὶ Ἀγγλίαν, ἀνῆλθε μέχρι τῶν κρατῶν τοῦ Βεζουβίου καὶ τῆς Αἴτνης, συνεσχέτισθη μετὰ τῆς κυρίας Δὲ Στάελ, Βερὼν Δὸν Χόμβολτ, Φοσκόλου, Μουάρ, Χάλλαμ, Σκὼτ, καὶ πολλῶν ἄλλων σοφῶν τῆς Εὐρώπης. Μετὰ δεξιὰν ἐκπενήθειαν εἰς τὴν πατρίδα του, ἐσπούδασε τὴν νομικὴν ἐπιστήμην καὶ ἐγένετο εἰδήμων πολλῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν.

Κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1807 ὁ Ἔρβιγγ μετὰ τοῦ περιφήμου Πόλδιγγ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του Οὐλιέλμου ἐδημοσίευσαν ψευδωνύμως τὸ Salmagundi, περιοδικὸν σατυρικόν, ὅπερ ἐπροξένησεν ἐν Ἀμερικῇ μεγίστην ἐντύπωσιν καὶ μεγάλην περιέργειαν ὑπεκίνησε πάντας ἵνα μάθωσι τοὺς πραγματικοὺς αὐτοῦ συντάκτας, οἵτινες ἀνέλαβον τὸ δυσχερὲς ἔργον νὰ θέλωσι, συνάμα

δὲ καὶ νὰ διορθώνωσι τὰ ἤθη τῆς Ἀμερικανικῆς κοινωνίας· Πολ-
 λαὶ πραγματεῖαι καὶ πλείετα ἄρθρα ἦσαν ἰδίως τὰ προϊόντα τοῦ
 εὐφυοῦς καὶ ἀνεξάντλητου κλάμου του, καὶ παντοῦ διορθᾶται ἡ
 ἔξοχος φαντασία καὶ ὁ ποιητικὸς του οἶτρος. Τὸ *Salmagundi*
 μετετυπώθη ἐν Λονδίῳ τῷ 1811, καὶ ἐπηνέθη παρὰ πάντων
 τῶν λογίων ὡς ἔργον μεγάλης φιλολογικῆς ἀξίας. Ὁ Ἔρβιγγ
 ἀκολούθως ἐδόθη εἰς ἀρχαιολογικὰς ἐρεῦνας περὶ τῆς πατρίδος
 τοῦ Νέας Υἱόρκης καὶ ἐγένετο γνωστὸς πᾶσι τοῖς περὶ τὴν ἀρ-
 χαιολογίαν Εὐρωπαίοις. Ἀνεδείχθη ἱστοριογράφος τῷ 1810 καὶ
 ἐξέδωκε τὴν ἱστορίαν τῆς Νέας Υἱόρκης, ἣτις τὰ μέγιστα ἐπηνέ-
 νθη παρὰ τοῦ μεγάλου μυθιστοριογράφου Οὐόλτερ Σκώτ, καὶ
 μετεφράσθη εἰς τὴν Γαλλικὴν ὑπὸ τοῦ Terzier.

Κατὰ τὸ 1813 ἀνέλαβε τὴν σύνταξιν τοῦ «*Anacletic Ma-
 gazine*,» περιοδικῷ ἐκδιδομένου κατὰ μῆνα ἐν Φιλαδελφείᾳ.
 Ἐν αὐτῷ ἔγραψε πολλὰς βιογραφίας τῶν περιφαντετέρων ἀν-
 δρῶν, τῶν ὁποίων αἱ κυριώτεραι εἶνε αἱ τῶν ἀμερικανῶν Πόρτερ
 καὶ Βόρρωις καὶ τῶν ἄγγλων ποιητῶν Μπάϊρον, Μούερ καὶ Κάμ-
 πελλ. Ἀκολούθως, μεταθῶς εἰς Ἀγγλίαν, κατεγίνετο εἰς τὰς βιβλιο-
 θήκας καὶ ἐξήγαγε πολλὰς γνώσεις περὶ τῶν ἠθῶν, ἔθιμων καὶ
 παντὸς ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν Βρεττανῶν. Ἐκεῖ δια-
 τρήβων συνέταξε καὶ ἐξέδωκε τῷ 1819 τὸ *Sketch Book*, ὅπου
 δι' ἱστορικῆς πολυμαθείας περιγράφει τὰ διανοητικὰ, πολιτικὰ, ἠ-
 θικὰ καὶ θρησκευτικὰ ἔθιμα Ἀγγλων τε καὶ Ἀμερικανῶν, καὶ με
 χρώματα ζωηρὰ ζωγραφίζει τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθ' ἣν ἡ
 Ἀμερικὴ διετέλει ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ βασιλέως Γεωργίου, καὶ
 τὴν ἠθικὴν διαφορὰν, ἣν οἱ Ἀμερικανοὶ συνηθάνθησαν ἀπο-
 τινάξαντες τὸν ζυγὸν τῆς ἀγγλικῆς προστασίας. Αἱ ἱστορίαι τοῦ
 «*Rip Van Winale* καὶ *Sleepy Hollow*» λέγει ἡ Ἀγγλικὴ
 Ἐγκυκλοπαίδεια, εἶνε ἴσως τὰ ωραιότερα ἐπινοήματα, ἅτινα ὁ
 ὁ αἰὼν οὗτος παρήγαγεν εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον, ἐξαιρουμέ-
 νων ἐκείνων τοῦ Σιρ Οὐόλτερ Σκώτ.» Κατὰ τὴν ἡμετέραν ὁμως
 γνώμην, αἱ *Περὶ Συζύγου* καὶ *Ἀγροτικοῦ Βίου* ἐν Ἀγ-
 γλίᾳ πραγματεῖαι εἶνε ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ωραιότεραι πα-
 σῶν· αἱ εἰκόνες εἰσι τοσοῦτον ζωηραὶ καὶ αἱ ἐντυπώσεις σφοδραὶ,

ὥστε τολμῶμεν νὰ εἴπωμεν, ὅτι δυσκόλως ἠδύνατο ἄλλος τις νὰ περιγράψῃ αὐτὰς μετὰ τοσαύτης ἐπιτυχίας. Τὸ Sketch Book ἐθαυμάσθη παρά πάντων καὶ ἐπροξένησε τόσην ἐντύπωσιν ἐν Ἀγγλίᾳ ὥστε οἱ πλεῖστοι τῶν φιλογραμμμάτων ἀπέδωκαν τὸ σύγγραμμα τοῦτο εἰς τὸν νευρώδη κλάμον τοῦ Σίρ Οὐόλτερ Σκῶτ· ὁ δὲ Μπάξρον τοσοῦτον ἐθέληθη ἐκ τῆς ἀναγνώσεώς του, ὥστε ἔμαθεν αὐτὸ ἐκ στήθους.

Μετὰ παρέλευσιν τριῶν ἐτῶν ἐξέδωκε τὸ Bracebridge Hall, εἰς τὸ ὁποῖον περιγράφει χαρακτῆρας καὶ συμβάντα μὲ τόσον πάθος, χάριν καὶ ἀφέλειαν, ὥστε πολλοὶ τὸ προσετίμησαν καὶ αὐτοῦ τοῦ Sketch Book. Ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῷ περικοπαί, συγκινοῦσαι μέχρι δακρύων τὴν καρδίαν. Μετεφράσθη εἰς τὴν Γερμανικὴν καὶ ἐτυπώθη ἐν Βερολίῳ τῷ 1823. Τὴν 25 Αὐγούστου, 1824, ἐδημοσίευσεν ἐν Λονδίῳ the Tales of the Traveller, ὅπερ καίτοι τινὲς τῶν φιλολόγων ἀρκοῦντως ἐπήνεσαν, ὁ τύπος δὲν παρεδέχθη εὐμενῶς. Πλεῖται τῶν Ἀγγλικῶν ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν πικρὰς ἐπικρίσεις κατὰ τοῦ συγγραφέως ἐξήνεσαν. Τοῦτο προῆλθε, διότι ἦτο Ἀμερικανός, διότι εὕρισκετο ἀπομεμονωμένος εἰς τὴν φιλολογικὴν παλαίστραν, ἄνευ τῆς ἀπαιτουμένης συνδρομῆς καὶ ἐπιβρόχης, δι' ἧς ἡ δημοτικότης ἐνὸς συγγραφέως διατηρεῖται ἀκμαία καὶ προάγεται. Τὸ κοινὸν μόνον ἐδέχθη μετ' ἐπιεικείας τὸ ἔργον του, ὅπερ ἂν ἐπηρεάζετο ὑπὸ τῶν Ζαίλων ἐκείνων, ὁ μεγαλοφυῆς οὗτος ἀνὴρ ἤθελε ναυαγήσει. Ἄλ' ἐν τῷ ναυαγίῳ τούτῳ ἤθελεν ἔχει τουλάχιστον τὴν ἱκανοποίησιν, ὅτι οὐδένος ἐξήτησεν τὴν συνδρομὴν καὶ πολὺ μᾶλλον τῶν ἐφημεριδογράφων, οἵτινες θυμίαμα μόνον προσφέρουσιν εἰς τοὺς φιλοδωροῦντας αὐ-οὺς. ,, Ἐὰν τὸ σύγγραμμά μου, ,, ἔγραφε τότε εἰς τινὰ φίλον του, ,, ἔχη φιλολογικὴν τινα ἀξίαν, αἱ ἐπικρίσεις αὐταὶ οὐδὲν ἄλλως θέλουσιν ἐλαττώσει αὐτήν· ἐὰν δὲν ἔχῃ, τότε εἶνε περιττὸν νὰ φροντίζῃ τις περὶ αὐτοῦ. ,,

Μετὰ ἐν ἔτος μεταβάς εἰς τὴν Ἰσπανίαν ὡς ἀκόλουθος τῆς Ἀμερικανικῆς Πρεσβείας, καὶ εὐρὼν εἰς τὰς ἐκεῖ βιβλιοθήκας πολῦτιμον συλλογὴν χειρογράφων ἀφορώντων τὸν Κολόμβον, συνένταξε τὸν βίον αὐτοῦ, σύγγραμμα ἐκ τεσσάρων τόμων, ὅπερ ἐτυπώθη ἐν

Ἑγγλῖα καὶ Ἀμερικῆ τῷ 1828, μεταφράσθη σχεδὸν εἰς ὅλας τὰς Ἑυρωπαϊκὰς γλώσσας· καὶ ἐνεκωμιάσθη παρ' ὄλων ἐκείνων, οὔτινες ἔλαβον τὴν περιέργειαν νὰ μάθωσι τίνι τρόπῳ εἰς Ἴταλός, βοηθούμενος ὑπὸ Ἰσπανῶν, κατώρθωσε τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀτλαντίδος τοῦ Πλάτωνος, ἀπέδειξεν ἀληθεῖς τοὺς ἀντίποδας τοῦ Πυθαγόρου καὶ ἐξεπλήρωσε τὴν προφητείαν τοῦ Σενέκα·

« Venient annis soecula seris
Quibus Oceanus vincula rerum
Laxet, et ingens pateat tellus,
Tethys que noves detegat orbis,
Nec sit terris Ultima Thule. »

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀπεποιήθη τὴν ἐξ 100 γυννεῶν προσφορὰν τοῦ «Πρίγκηπος τῶν ἐκδοτῶν,» Murray, δι' ἕκαστον ἄρθρον ὅπερ ἤθελε καταχωρεῖ εἰς τὸ ἐν Λονδίῳ ἐκδιδόμενον περιοδικὸν Quarterly Review, ἀπλῶς διότι τὸ ἀνωτέρω περιοδικὸν εἶχε προηγουμένως γράψει κατὰ τῆς Ἀμερικῆς.

Πρὸς τούτοις ἐξέδωκε κατὰ διαφόρους καιροὺς Companions of Columbus, Conquest of Granada, Astoria, Adventures of Capt. Bonneville καὶ πολλὰ ἄλλα, ἅτινα οὔτε ὁ χρόνος οὔτε ὁ τόπος ἐπιτρέπει ἡμῖν ν' ἀπαριθμήσωμεν. Τὸ ωραιότερον πάντων τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἑρβιγγ εἶνε τὸ τελευταῖον αὐτοῦ ὁ «Βίος τοῦ Οὐασιγκτῶνος,» εἰς πέντε τόμους, ὅπερ ἐστερέωσε τὴν φιλολογικὴν φήμην, ἣν δικαίως ἔχαιρε. Τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ Οὐασιγκτῶνος ἐν Βιργινία, τὸ ἐνεργὸν μέρος, ὃ ἔλαβεν ἐν καιρῷ πολέμου μεταξὺ Ἀγγλῶν καὶ Ἀμερικανῶν, ἡ ἀναγόμενός του ὡς προέδρου τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἡ ἀποχώρησις του ἀπὸ τὸν πολιτικὸν βίον καὶ ὁ θάνατός του εἶνε περιγραφαὶ πλήρεις καλλονῆς, καὶ παντοῦ ἀναφάνεται ἡ περὶ τὸ συγγράφειν δεινότης τοῦ Ἑρβιγγ. (ἀκολουθεῖ)

Γ Ε Ω Ρ Γ Ι Α

IV.

(Συνέχεια ἴδ. σελ. 142.)

Περὶ Βωλοκοπίας, Σποράς καὶ Σκαλισμοῦ.

Μετὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς ἀπαιτεῖται πολλάκις ἡ Βωλο-

κοπία. Ἡ ἐργασία αὕτη γίνεται διὰ τοῦ βωλοκόπου, ἐργαλείου τριγωνοειδοῦς ἢ τετραγωνοειδοῦς σχήματος, κατεσκευασμένου ἀπὸ λάμας ἠνωμένας καὶ ὠπλισμένου δι' ὀδόντων ἐκ σιδήρου ἢ ξύλου. Ζευγύνομεν ἵππον εἰς τὸν βωλοκόπον, ὅστις διέρχεται ἐπὶ τῶν καλλιεργημένων ἢ πρὸ μικροῦ ἐσπαρμένων γαιῶν, καθότι ἡ βωλοκοπία προτίθεται οὐ μόνον νὰ διαλύη καὶ ἰσοπεδῶνῃ τοὺς βώλους τῆς γῆς, τοὺς ὁποίους τὸ ἄροτρον ὕψωσε, νὰ κόπη τὰς ρίζας καὶ τὰ παράσιτα, ἀλλὰ καὶ νὰ καλύπτῃ καὶ παραχῶνῃ τοὺς σπαρθέντας σπόρους. Ἀνάγκη πᾶσα ἵνα ὁ βωλοκόπος ὠθῆται ἀπὸ δύναμιν, ἥτις νὰ βοηθῆ τὴν διάλυσιν τῶν βώλων· ὅθεν εἰς τοιοῦτον εἶδος ἐργασίας ἀντὶ τῶν βοῶν προτιμητέος ὁ ἵππος ἕνεκα τῆς ταχείας αὐτοῦ πορείας, πρὸ πάντων μάλιστα ὅταν πρόκηται νὰ συντρίβῃ τοὺς βώλους.

Πολλάκις πρὸς διάλυσιν τῶν βώλων τῆς γῆς, οἵτινες ἐξέφυγον τὴν διπλὴν ἐργασίαν τοῦ ἀρότρου καὶ τοῦ βωλοκόπου, καὶ πρὸς ἐξομάλυνσιν καὶ καθάρισιν τοῦ χώματος γίνεται χρῆσις τοῦ κυλινδρώματος· δηλαδὴ περὶ τις ἐπὶ τῶν γαιῶν κύλινδρον ἐκ ξύλου, λίθου ἢ σιδήρου, συρόμενον ὑπὸ τῶν ὑποζυγίων ζώων.

Ἡ μεγίστη σπορὰ τῶν ἀγρῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γίνεται διὰ τῆς χειρὸς. Ὁ σπορεὺς πληροῖ ἐκ σπόρου πῆραν ἱκανῆς χωρητικότητος, ἣν φέρει περὶ τοὺς ὤμους καὶ διέρχεται τὴν αὐλάκα μὲ μετρημένα βήματα· μετὰ τοῦτο γερμίζει τὴν παλάμην του ἐκ τῆς πῆρας καὶ ρίπτει τὸν σπόρον ἀριστερόθεν. Πρέπει ὅμως ὁ καιρὸς νὰ ᾔηε ἤρεμος, ἵνα ὁ σπόρος διανέμηται ἐξίσου. Ἀπαιτεῖται δὲ προσοχὴ, ἵνα μὴ σπείρηται πολὺ πυκνά, διότι τότε τὰ φυτὰ δὲν θὰ εὐρίσκωσιν ἀρκετὸν χώρον, ὅπως ἀναπτυχθῶσιν ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ. Αἱ ἀδύνατοι γαῖαι δύνανται νὰ σπασθῶσι πυκνότερα παρὰ αἱ δυναταί, καθότι διατηροῦσι καλλίτερα τὸν σπόρον των.

Ὁ σκαλισμὸς εἶνε ἔργον, ὅπερ διδάσκει τὸν γεωργόν, τίνι τρόπῳ ν' ἀποσπᾷ ἢ διὰ τῆς χειρὸς ἢ διὰ τῆς βοηθείας ἑνὸς μικροῦ ἐργαλείου, καλουμένου σκαλιστήριον, ἅπαντα τὰ παράσιτα τὰ προσενοῦντα βλάβην εἰς τὰ καλλιεργημένα φυτὰ. Τοιαῦτα χόρτα, ὡς ἡ αἶρα (ἤρα), το μελάνθιον (μαυροκοῦκκι), ὁ μήκων (παπαροῦνα) καὶ ὁ σκόλυμος (γαιδουράγκαθον) αὐτομάτως φυτρώνοντα

καὶ βλαστάνονται μετὰ μεγαλειτέρας ταχύτητος ἢ οἱ δημητριακοὶ καρποὶ καὶ ἄλλοι σπόροι, τείνουσι νὰ πνίγωσιν αὐτούς, καὶ συνάμα ἀφαιροῦσι τὸ πλεῖστον τοῦ χυμοῦ τῆς γῆς. Ὁ σκαλισμὸς προτίθεται οὐ μόνον ν' ἀποδίδῃ εἰς τὰ στελέχη καὶ φύλλα τῶν καλλιεργημένων φυτῶν τὴν ἐπιρροὴν τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ φωτός, οὐ μόνον νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς τὰς ρίζας ἀρκετὸν θρεπτικὸν χυμὸν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ὀρίμανσιν τῶν σπόρων τῶν παρασίτων φυτῶν, οἵτινες ἀναμιγνύμενοι μετὰ τῶν δημητριακῶν πολλακίς ἐλαττοῦνσι τὴν ἀξίαν αὐτῶν.

Ἀξιοσημείωτος πρόνοια.

Ὀλίγας ἡμέρας πρὶν τῶν Χριστουγέννων τοῦ ἔτους 1840, ἱερεὺς τις Ρῶσος ἐπορεύετο εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀπὸ τινος μέρους ὀλίγον ἀπέχοντος τοῦ χωρίου, ἐν ᾧ κατῴκει. Ἦτο τότε περίπου ἐσπέρας καὶ τὸ ψῦχος τόσοσιν ὀριμύ, ὥστε ὁ ἔξω τοῦ οἴκου εὐρισκόμενος κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ἐκινδύνευε νὰ παγώσῃ. Ὁ ἱερεὺς οὗτος περιετυλίσσετο μὲ μηλωτὴν, καὶ ὠδοιπόρει ἐπὶ ἐλκῦθρου κινουμένου ταχέως ἐπὶ τῆς σκληρᾶς λείας χιόνος. Ἐν τῷ δρόμῳ του παρετήρηστέ τι κείμενον ἐκτάδην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἐστάθη, ὅπως ἴδῃ, τί ἦτον. Κύψας κάτω εἶδεν ὅτι ὁ κατὰ γῆς κείμενος ἦτο στρατιώτης, καταβληθεὶς ἐν τῇ ὀδοιπορίᾳ του ὑπὸ τοῦ κόπου καὶ τοῦ ψύχους ἔκειτο κατὰ τὸ φαινόμενον νεκρός. Ὁ καλὸς ὄμως ἱερεὺς μὴ θελήσας νὰ μιμηθῇ τὸν ἀππλαγχον ἐκεῖνον Ἰουδαῖον ἱερέα καὶ ν' ἀντιπαρέλθῃ, ἐγκαταλιπὼν αὐτὸν ἐν τῇ ὁδῷ, ἐπῆρεν αὐτὸν ἐντὸς τοῦ ἐλκῦθρου του καθῶς καὶ τὸ πλησίον του κείμενον πυροβόλον, καὶ διηθύθη ὅσον τάχιστα πρὸς τὸ πλησιέστερον ξενοδοχεῖον, ἡμίσειαν ὥραν ἀπέχον. Ὁ τῶντι ἱερεὺς φθὰς ἐκεῖ δὲν ἐνόμισεν ἱκανὸν ν' ἀφήσῃ τὸν στρατιώτην εἰς τὴν φροντίδα τῶν ὑπηρετῶν τοῦ ξενοδοχείου καὶ ν' ἀναχωρήσῃ, ἀλλὰ καὶ τοι ἐπέλεγτο νὰ φθάσῃ εἰς τὸν οἶκον του, ἔμεινε παρ' αὐτῷ προίπου μίαν ὥραν, ὀδηγῶν καὶ βοηθῶν τοὺς ὑπηρετάς νὰ κάμωσι πᾶν τὸ δυνατόν ὅπως ἐπαναφέρωσι τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ζωὴν ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν δὲν ἦτο ἤδη νεκρός. Ἐπὶ τέλους αἱ προσπάθειαι τῶν ἐπέτυχον, καὶ αἱ αἰσθήσεις ὡς καὶ ἡ χρῆσις τῶν μελῶν του ἐπανῆλθον. Τότε ὁ ἱερεὺς ἀνεχώ-

ρησεν οἱκαδε, ἀνταμείβας πρῶτον τοὺς ὑπηρέτας, καὶ ἐν-αυτῷ πλη-
πληρώσας ἐν καλῶν φαγητῶν εἰς τὸν ξενοδόχον διὰ τὸν δυστυχηστρα-
τιώτην. Ἄμα ὁ στρατιώτης ἀνέλθων ἐντελῶς τὰς δυνάμεις του
καὶ ἠσθάνθη ὅτι δύναται νὰ ὁδοιπορήσῃ, ἠγέρθη ν' ἀναχωρήσῃ,
καίτοι οἱ ἐν τῷ ξενοδοχείῳ ἐπροσπάθησαν νὰ τὸν πείσωσι νὰ μὴ
ἀφῆσῃ τὸ κατ'ἀλμα ἐν τῷ αὐτῷ ψυχρῷ νυκτὶ, ὅπως μὴ κινδυνεύσῃ
καὶ πάλιν.

Ἄλλ' αὐτὸς τοῖς εἶπεν ὅτι ἐκόμιζε πολὺ σπουδαίας ἐπιστολάς, καὶ
δὲν ἔπρεπε νὰ βραδύνη πλέον ἢ ὅσον ἦτον ἀναγκαῖον. Οὕτω λα-
βὼν τὸ πυρόβολόν του διηυθύνθη πρὸς τὸ μέρος, ὅπου ἔκειτο τὸ
χωρίον, ἐνθα κατῆκει ὁ σῶτας αὐτὸν ἱερέως. Ἐφθασεν ἐκεῖ ἐν-
τὸς ὀλίγου· καίτοι δὲ ἦτον ἀρκετὰ προχωρημένη ἡ νύξ, δὲν ἠ-
θέλησε νὰ διέλθῃ ἐκεῖθεν πρὶν ὑπάγῃ εἰς τοῦ σωτῆρος του τὸν
οἶκον, ὅπως, εἰ δυνατόν, ἴδῃ καὶ εὐχαριστήσῃ αὐτὸν δι' ὅπερ κα-
λὸν εἰς αὐτὸν ἐπροξένησε. Πλησιάσας ὅθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἱε-
ρέως, εἶδε μετ' ἐκπλήξεως, καὶ τοι τόσον ἀργά, ὅτι ὑπῆρχον
ἀκόμη φῶτα εἰς αὐτὸν, καὶ ἐλθὼν πρὸς τὴν θύραν ἤκουσε δυνα-
τὰς φωνὰς καὶ μεγάλην ταραχὴν ἐντὸς. Ὄρμησε κατὰ τῆς θύρας,
ἀλλ' αὕτη ἦτο καλῶς σφραλισμένη. Ἐτρεξε πρὸς τὸ πλησίον
κείμενον παράθυρον, καὶ θεωρήσας ἐντὸς εἶδε τὸν ἱερέα περικυ-
κλωμένον ὑπὸ τεσσάρων ὠπλισμένων κλεπτῶν. Ἀκριβῶς τότε
τοῦ εἶχον δέσει τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, καὶ ἠπειλοῦν ὅτι θὰ τὸν
θανατώσωσιν, εἰ μὴ τοὺς ἐφάνερονε τὸ μέρος, ὅπου εἶχε κρυμμένα
τὰ χρήματά του. Εὐθύς ἐεὐγνώμων στρατιώτης παραβιάσας τὸ
παράθυρον καὶ πηδῆσας ἐντὸς, ἐπυροβόλησεν ἐπ' ἑνὸς τῶν κλεπτῶν
καὶ τὸν ἐφόνευσεν. Οἱ ἄλλοι ὤρμησαν κατ' αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἔ-
τερος διετρυπήθη ὑπὸ τῆς λόγχης τοῦ στρατιώτου. Οἱ δύο δὲ
ἄλλοι δειλιάσαντες τότε ἐκ τῆς ἀνδρείας του, ἐξώρμησαν τῆς οἰκίας,
ἀφήσαντες τὸν ἱερέα, ὡς δύναται τις νὰ φαντασθῇ, κυριευμένον
ὑπὸ ἐκπλήξεως καὶ εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν αἰφνίδιον σωτηρίαν του.
Ἄλλὰ πόσον βαθύτερα καὶ γλυκύτερα ἔγειναν τὰ αἰσθητά
ταῦτα, ὅταν εἶδεν ὅτι ὁ ἐν τῇ ὁδῷ ἡμιθανής, τὸν ὅποιον αὐτὸς πρὸ
ὀλίγων μόνον ὥρων ἐπανάφερεν εἰς τὴν ζωὴν, ὑπῆρξε τὸ μέσον τῆς
θείας προνοίας, δι' οὗ ἐσώθη ἡ κινδυνεύουσα ἰδική του ζωὴ!

Τὸ ἔαρ.

<p>Τοῦ χειμῶνος παρῆλθεν ἡ ὥρα, Καὶ τὸ ἔαρ ἐγγίξει γλυκύ· Εἰς τοὺς κήπους θάτρῆξω καὶ τώρα Εὐθυμίαν νὰ τύχω ἐκεῖ·</p>	<p>Τὴν αὐγὴν τῆς ἡμέρας νοοῦντα, Τὰ ὠραῖα πτηνὰ ἐξυπνοῦν· Καὶ μὲ ἄσματ' ἀθρόως ἠγοῦντα Τὴν γλυκεῖάν της λάμπειν ὕμνοῦν</p>
<p>Ἐμακρύνθη, ἀφήσας τὴν πόλιν, Κ' ἐν τῷ μέσῳ λειμῶνος σταθεῖς, Τῆς ψυχῆς μου ἐννόητα ὄλην Τὴν πικρίαν νὰ φεύγῃ εὐθύς.</p>	<p>Ἵσάν κόρη κομφῶς ἐνδυμένη Ποῖν ὁ ἥλιος ἐτι ἐβγῆ, Μὲ τὰ ἄνθη αὐτῆς στολισμένη Παριστάνει ὠραία ἡ γῆ.</p>
<p>Εἰς δενδρῶνων μετέβην ὠραίων, Ἀνθοστέπτων σκιὰν θελκτικὴν, Καὶ ἀνέπνευσα μῦρα ἀνθέων Καὶ ἐδόθην εἰς ὕπνον γλυκύν.</p>	<p>Ἵσα ρόδα καὶ ἴα καὶ κρίνοι, Εἰς τοὺς κάλυκας ἐτι σφριγοῦν Καθὲν κάλλος ἔφον προτείνει Καὶ εἰς ἄνθησιν πάντα ὀργοῦν.</p>
<p>Καὶ τοῦ ὕπνου τὴν νήδυμον λήθην Ἐσυνάδευσεν ἄσμα πτηνῶν· Καὶ ἐκ νέου ἀπ' ἄσμι' ἐξυπνίθην Ἀηδῶνων εὐλάλων τερπνόν.</p>	<p>Εἰς τὰ ὄντα κοινὴ εἰφροσύνη ... Καὶ τὰ πάντα χαριῶν μεστά· Χρυσάλλης ἡ ὠραία ἐκείνη Ἀπὸ ἄνθος εἰς ἄνθος πετᾷ.</p>
<p>ὦ! παντάσῃ λαίλαψ δὲν πνέει, Κατασταίνων τὰ πάντα νεκρά· Ἄλλ' εἰς πάντα ζωὴν ἐπιχέει, Τοῦ Ζεφύρου πνοῆ δροσερά.</p>	<p>Ἐν τῷ μέσῳ λειμῶνων ὠραίων Ἡ ζωὴ μας προβαίνει φαιδρά· Ἄφ' ἡμῶν ἡ ἐνθύμησις πλέον Τοῦ θανάτου ἐκφεύγ' ἡ πικρά.</p>

Λύσις τοῦ 7ου αἰνίγματος.

Ζώνη, ζωή.

Αἶνιγμα 8.

Ἐνῶ δὲν εἶμαι θάλασσα, τὰ περίξ περιθρέγω·
Τὴν Σκύλλαν καὶ τὴν Χάρυβδιν ἔνθεν καὶ ἐνθεν ἔχω.
Συντρίβεται δ' ὅ,τι περᾶ καὶ θάπτεται εἰς χάος,
Καὶ μία πλῆει τολμηρὰ σχέδια ἀεννάως.

‘Ο Ούάσιγκτων Ἑρβιγγ.

(Συνέχεια, ἴδε σελ. 444).

Τοιαῦτα τὰ φιλολογικὰ ἔργα τοῦ Οὐάσιγκτωνος Ἑρβιγγ. Οἱ συμπολιῖται του καὶ ὁ φιλολογικὸς κόσμος πολυτρόπως αὐτὸν κατὰ καιροὺς ἐτίμησαν. Ἡ δὲ βασιλικὴ ἐταιρία τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ φιλολόγων ἀπένειμεν εἰς αὐτὸν τὸ χρυσοῦν ἀριστεῖον, καὶ ἡ Ἀκαδημαϊκὴ σύγκλητος τοῦ ἐν Ὁξφόρδῃ πανεπιστημίου τὸν ἐτίμησε διὰ τοῦ διπλώματος τοῦ διδάκτορος τῆς Νομικῆς. Ὡς πρὸς τὸν ἰδιωτικὸν του βίον ὑπῆρξε τίμιος καὶ ἀγαθός, φίλος πολῦτιμος, ἀφελέστατος τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν συμπεριφορὰν· πάντες δὲ οἱ εὐτυχήσαντες νὰ γνωρίσωσιν αὐτὸν ἐκ τοῦ πλησίον τὸ ἐπιμαρτυροῦσιν. Ἄναπολῶ μετὰ τῆς μεγαλειτέρας χαρᾶς τὴν ἐποχὴν, καθ’ ἣν ἔσχον τὴν εὐχαρίστησιν νὰ γνωρίσω ἐκ τοῦ πλησίον τὸν μέγαν τοῦτον ἱστοριογράφον, καὶ οὐδέποτε θέλω λησμονῆσαι τὴν ἐντύπωσιν, ἣν μοὶ ἐπροξένησεν ὁ εὐγενὴς καὶ ἀφελέστατος τρόπος του. Ἡ ζωηρὰ αὐτοῦ ἔκφρασις, ἡ πολυμάθεια καὶ ἡ εἰλικρινεία του. Μοὶ ὠμίλει μετὰ τῆς μεγαλειτέρας οἰκειότητος, καὶ τοι αὐτὸς μὲν ἦτον ὁ περιφημότερος συγγραφεὺς τοῦ Νέου κόσμου, ἐγὼ δὲ νέος ἄγνωστος πρὸς αὐτὸν καὶ εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον.

— Τώρα δὲ, ὅτε ἀφήσατε κατὰ μέρος τὸν κλάμὸν σας, ἐτίμησα νὰ τὸν ἐρωτήσω, ποῖον ἐκ τῶν συγγραμμάτων σας νομίζετε καλλίτερον;

— Οὐδὲν ἀπήντησε, διότι ἅπαντα εἰσὶν ἀτελεῖ. Ἐὰν ἤμην νεώτερος κατὰ 20 ἔτη, ἤθελο νὰ βεβαίως γράψαι ἕκαστον τούτων ἐκ δευτέρου.

— Πλὴν ποῖον ἐκ τούτων ὄλων ἐγράφη ὑπὸ τὸν οἴστρον σας;

— Τὸ «Bracebridge Hall,» ἀπεκρίθη.

— Οὐδὲν ἐκ τῶν προϋόντων τοῦ εὐφυοῦς καλάμου σας, εἶπον ἐγὼ, εἶνε ὠραιότερον τοῦ Sketch Book.

— Τὸ Sketch Book, ἀπήντησε, καθὼς καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν συγγραμμάτων μου συνεγράφησαν κατὰ τὸ μεσονύκτιον· πολυλάκις ἐγειρόμενος, ἤναπτα τὴν λυχνίαν μου καὶ εἰργαζόμην ἐπὶ πολλὰς ὥρας.

—“Ότε ἐν Ἰσπανίᾳ συνέταπτον τὸν βίον τοῦ Κολόμβου, ἔγραφον κατὰ συνέχειαν 14—15 ὥρας.» Οἱ λόγοι οὗτοι μοι ἀνεκάλεσαν τοὺς ὠραίους τούτους στίχους τοῦ Δάντη:

Seggendo in piuma,
In fama non si vien, ne sotto coltre ;
Senza la qual, chi sua vita consuma,
Cotal vestigio in terra, di se lascia
Qual fummo in aere ed in acqua la schiuma».

Τῶ ἀνέφερα μετὰ ταῦτα περὶ τοῦ « Βίου τοῦ Οὐασιγκτῶνος » τοῦ τελευταίου καὶ τελειότερου τῶν ἔργων του, καὶ τὸν ἠρώτησα ἂν ἤσθάνθη τὴν αὐτὴν ἡδονήν, ἣν ὁ Γίββων ἐδοκίμασεν ἐκ τοῦ τελευταίου φύλλου τῆς Ῥωμαϊκῆς του Ἱστορίας.

—“Όχι! μοι ἀπήντησε, καθότι δὲν ἐξετέλεσα τὸ ἔργον μου μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης ἀκριβείας. Ἀνέγνωσα πρό τινων ἡμερῶν, ἐξηκολούθησεν, ἐπίσημόν τινα ἔκθεσιν Ἀγγλοῦ τινὸς πρὸς τὴν Κυβέρνησίν του περιγράφουσαν διὰ τῶν μελανωτέρων χρωμάτων τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος. Φεῦ! προσέθεσε, δὲν ὀργᾶ ὅσον ἔδει ἡ πατρις τοῦ Δημοσθένους.

—Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς παρατηρήσω, ἀπήντησα, ὅτι ὁ συγγραφεὺς τῆς ρηθείσης ἐκθέσεως, γεννηθεὶς εἰς τὴν γῆν τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ἀνατραφεὶς δὲ εἰς τὸ μέγα ἐκεῖνο τῆς προόδου σχολεῖον, δὲν ἠδύνατο βεβαίως ἢ μετ’ ἀθυμίας νὰ παρατηρήσῃ τὴν βραδεῖαν πρόοδον λαοῦ μόλις πρό τινος αὐτονομηθέντος καὶ συναισθανθέντος τὴν ἰδίαν ἀθυπαρξίαν. Δὲν θέλω νὰ σᾶς ἐνασχολήσω ἐκθέτων τὴν φιλολογικὴν καὶ πολιτικὴν κατάστασιν, εἰς ἣν ἔφθασεν ἡ Ἑλλάς, ἂν καὶ παρά τινων θεωρεῖται ἡ πρόοδος αὐτῆ μικρὰ καὶ νηπιώδης. Οὔτε θέλω νὰ φέρω ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἱστορικοὺς παραλληλισμούς· μόνον ὁ χρόνος καὶ ἡ πείρα δύνανται καὶ θέλουσι τὸ πράξει. Πέπεισμαι δὲ ὅτι αἱ ἀγγλικά αὐτὰ ἐκθέσεις; οὐδόλως θέλουσι ἐλαττώσει τὴν συμπάθειαν τῶν Ἀμερικανῶν πρὸς λαὸν εὐγνωμονοῦντα δι’ ὅ,τι αὐτὸς ἔπραξεν ὑπὲρ αὐτοῦ.

Ἄ Ἐρβίγγ ἀκολούθως μοι ἀνέφερε περὶ τοῦ Ἀμερικανοῦ ποιητοῦ Βράϊαντ· ἡ Θανατοψία του, μοι εἶπεν, εἶνε ἐν

ἐκ τῶν ὠραιότερων προϊόντων τῆς Ἀμερικανικῆς εὐφυΐας. Τὰ περὶ τῆς Ἑλλάδος ποιήματά του εἶνε πλήρη φιλανθρωπικῶν αἰσθημάτων, καὶ ἀριδύλως καταδεικνύουσι τὸ ἀκμαῖον ἐκεῖνο αἶσθημα τῆς συμπαθείας, ὅπερ ὁ Ἀμερικανικὸς λαὸς ἀνέπτυξεν ὑπὲρ τῶν καταπιεζομένων. Ἐπισκεπτόμενον τὴν Εὐρώπην, διακαῆς πόθος μὲ κατέλαβε νὰ ἴδῃ ἐπίσης τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ περιστάσεις ὅλως ἀνεξάρτητοι τῆς θελήσεώς μου μ' ἐμπόδισαν· νῦν δὲ ἐγκαρδίως λυπούμαι, ὅτι δὲν ἤξιώθην νὰ θεωρήσω τὸν ἀνέφιλον αὐτῆς οὐρανὸν καὶ νὰ θέσω τὸν πόδα μου ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως.

— Ὅποιαν γνῶμην ἔχετε, περὶ τοῦ ποιήματος « Μάρκος Βότσαρης; » τὸν ἠρώτησα.

— Ὁραῖον, ὠραιότατον, ἀπῆντης· εἶναι ποίημα, ὅπερ ἀπῆθανάτισε καὶ τὸν ποιητὴν καὶ τὸν ἦρωα τοῦ Σουλίου. Ὁ Χάλλεκ, προσέθεσε, εἶνε εἷς ἐκ τῶν εὐφυστέρων ποιητῶν οὐ μόνον τῆς Ἀμερικῆς ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀγγλίας. Ἔχει ὅμως ἐν μέγα ἐλάττωμα, ὅτι γράφει πολὺ σπανίως· ὅταν τὸν ἴδῃς, παρακαλῶ, εἰπέ του νὰ βάρῃ τὸν κάλαμόν του συχνότερα.

Μετὰ ταῦτα μοι ὠμίλησεν ἐκτεταμένως περὶ τοῦ Longfellow, Macaulay, Prescott, Whittier καὶ πολλῶν ἄλλων γνωστῶν εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον·

— « Ὁ Longfellow, » εἶπεν ὁ Ἑρβιγγ, εἶνε καλὸς ποιητής, ἀλλὰ γράφει κερδοσκοπικῶς, ἐνῶ ὁ Χάλλεκ ἀποβλέπει μόνον εἰς τὴν φήμην, τὴν ὅποιαν ἐπεδίωξε καὶ ἐπεθύμησε ζῶν, ὡς καὶ ὁ ἴδιος ὠμολόγησε διὰ τῶν ἐξῆς ὠραιωτάτων στίχων του:

Ὅποταν δ' ὑπεράνω μου ἡ χλόη πρασινίσῃ,
 Καὶ ὅστις μ' εἶχε συγχαρῆ καὶ μ' εἶχεν ἀγαπήσει
 Νεκρὸς κ' αὐτὸς θὰ κοίτηται ἐπίτης 'ς τὸ πλευρόν μου,
 Ἡ δάφνη τί θὰ ὠρελῇ 'ς τὸ κρῦον μέτωπόν μου ;
 Κ' ἐνῶ ὑπνώττουν πέριξ μου καὶ συγγενεῖς καὶ φίλοι,
 Ὁ κάλαμος μ' ἐνθυμηθῆ καὶ μὲ λαλοῦν τὰ χεῖλη ;
 Καὶ ψιθυρίσῃ ὅλ' ἡ γῆ καὶ εἶπη, ὅτι: ἤλθον,
 Ὡς τόσοι ἄλλοι . . . ἔζησα· μετέπειτα παρῆλθον ;
 Ἄν στέφανός τις πλέκεται διὰ τὸ μέτωπόν μου,
 Ἄς τὸν ἰδῶ πρὶν σβύννοντα ἰδοῦν τὸν ὀφθαλμόν μου.

Καὶ ἂν ᾿ς τῆς φήμης τὴν φωνὴν ὑπάρχῃ ἄρμονία,

—Καθὼς ὁπόταν ἔψαλλε ποτὲ ἡ Γαρκύα,—

᾿Σ τὸν κόσμον ψιθυρίζουσα λαλοῦσα τ' ὄνομά μου.»

᾿Ας τὴν ἀκούσω πρὶν κλεισθοῦν ᾿ς τὴν γῆν τὰ βλέφαρά μου.

—Ὁ Whittier εἶναι ἱερός ποιητής, ἐξηκολούθησεν, ὁ δὲ Πρέσβυτος εἶνε εἰς ἓκ τῶν περιφημοτέρων ἱστοριογράφων, καὶ τὰ ἔργα του ἀπέκτησαν παγκόσμιον φήμην. Πρὸς τούτοις μοὶ ἀνέφερε περὶ τῆς ἐν Ἀμερικῇ ἐμπορικῆς κρίσεως τοῦ 1857 καὶ περὶ τοῦ Ναπολέοντος Γ'. ὃν ἐγνώρισεν ἐν Βιέννῃ εἰς τὸ 1822. Ἀκολούθως μοὶ ὠμίλησε περὶ τοῦ Σιρ Οὐόλτερ Σκῶτ.

— Ἐὰν ἀπέκτησα μικράν τινα γωνίαν ἐν τῷ φιλολογικῷ κόσμῳ, μοὶ προσέθεσε, ταύτην ὀφείλω εἰς τὸν ποιητὴν τοῦ Melrose Abbey· οὗτος ὑπῆρξεν ὁ καλλίτερός μου φίλος καὶ οὐδέποτε θέλω λησμονῆσαι τὰς εὐεργεσίας καὶ χάριτάς του.

Μετὰ ταῦτα μὲ ὠδήγησεν εἰς τὴν βιβλιοθήκην του· ἦτο μικρὸν δωμάτιον μετὰ μιᾶς ἑδρας καὶ τραπέζης, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔκειντο ὀλίγα βιβλία διεσκορπισμένα.

— Αὐτὸ εἶνε τὸ σπουδαστήριόν μου, μοὶ εἶπε, δὲν ἔχω βιβλιοθήκην· ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἔχοντες τοιαύτας σπανίως τὰς μεταχειρίζονται . . . τὸ δωμάτιόν μου εἶνε πολὺ μικρὸν . . .

— Ἐκ τοιοῦτου μικροῦ δωματίου, ἀπήντησα, ἐξέρχονται μεγάλα ἔργα.

Εἰς τοὺς λόγους τούτους ἐμειδίασε, καὶ λαθὼν ἀντίτυπον τοῦ Sketch Book ἔγραψεν ἐπὶ τῷ πρώτῳ φύλλῳ: « Πρὸς τὸν Κύριον —ὡς τεκμήριον τῆς συμπαθείας καὶ ἀγάπης, τοῦ φίλου του Οὐασιγκτῶνος Ἐρβίγγ.»

— Ἰδοῦ, μὲ εἶπε, παρακαλῶ, λάβε τὸ βιβλίόριον τοῦτο πρὸς ἀνάμνησιν τῆς προσφιλεστάτης μοὶ ἐπισκέψεώς σου.

Τὸ μικρὸν ἐκεῖνο δωμάτιον μοὶ ἐνέπνευσεν, οὕτως εἰπεῖν, θρησκευτικὸν σεβασμόν· μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ὁ τόπος ἐκεῖνος ἦτο ἱερός. Αἱ ἀναμνήσεις του ἐπλήρωσαν τὸν νοῦν μου τοσαύτης ἀγαλλιάσεως, ὡς ἂν ἀνέπνεον μυρίπνουν εὐωδίαν κεχυρμμένων ἀνθέων. Ἐνῶ δ' ἐγκατέλειπον αὐτό, ἡ εἰκὼν του ἐνετυπώθη ἐν τῇ καρδίᾳ μου τοσοῦτον ζωηρῶς, ὥστε εἰσέτι ἐνθυμοῦμαι καὶ οὐδέποτε θέλω λησμονῆσαι.

τὸ μονῆρες καὶ ἤτυχον ἐκεῖνο δώματιον, ἔνθα ὁ μέγας συγγραφεὺς τοῦ Νέου Κόσμου συντάξε τὰ ἔξοχα ἔργα του.

Ἀναχωροῦντα μὲ συνῶδευτε μέχρι τοῦ προαυλίου, μοὶ ἔδωσεν ἐν ρόδον ἐκ τοῦ κήπου του, ὅπερ εἰσέτι φυλάττω, καὶ σφίγγων τὴν χεῖρα μου, ὡς ἂν προσηθάνετο ὅτι οὐδέποτε ἤθελε μ' ἐπανίδει, σχεδὸν μὲ τρέμοντα χεῖλη μοὶ εἶπεν, ὁ Θεὸς νὰ σὲ εὐλογήσῃ τ ἐκνον μου!

Μετ' ὀλίγους μῆνας ὁ σεβάσμιος πατὴρ τῆς Ἀμερικανικῆς φιλολογίας, ὁ δοκιμώτερος καὶ μεγαλοφύεστερος τοῦ Νέου Κόσμου, ὁ ἔξοχος βιογράφος καὶ ἱστοριογράφος, ὁ ἀφιερῶτας ὀλόκληρον τὸν βίον του εἰς τὴν λατρείαν τῶν Μουσῶν, ὁ ἄνθρωπος ὅστις οὐδέποτε οὐδένα ἔσχεν ἐχθρόν, ὁ συγγραφεὺς, ὅστις οὐδέποτε ἔγραψε λέξιν, δι' ἧνεὶς τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου του νὰ μεταμεληθῇ, ἐτελεύτησεν ἐν Σωννυσάδῃ τῆς Ἀμερικῆς πλήρης ἡμερῶν ἐπευφημούμενος καὶ μακαριζόμενος παρὰ τῶν συμπολιτῶν του καὶ ὄλου τοῦ φιλολογικοῦ κόσμου.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐζωγράφιζον τὸν Ὑπνον καὶ τὸν Θάνατον ὡς ἀδελφοῦς διδύμους, ὁ δὲ ἀρχαιότερος καὶ μεγαλοφύεστερος ποιητὴς διηγεῖται ὅτι εἷς ἐκ τῶν ἠρώων του, ὁ υἱὸς τοῦ Διός, ἐκπεραιώσας τὸ στάδιόν του εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης, μετεφέρθη ἀπὸ τὸν Ὑπνον καὶ τὸν Θάνατον εἰς τὴν πατρίδα του Λυκίαν, καὶ ἐτάφη εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων του. Ὁ μῦθος οὗτος, ἡ ποιητικὴ αὕτη εἰκὼν ἐπέπρωτο νὰ ἐπαληθεύσῃ εἰς τὸν περιφανῆ τοῦτον ἄνδρα, ὅστις διεθῶν τὴν ἐσπέραν ἐν τῇ μέτρῃ συγγενῶν καὶ φίλων ἐν Σωννυσάδῃ, καὶ πορευθεὶς εἰς τὸν θάλαμόν του ὅπως κοιμηθῇ, μετεφέρθη ἀπὸ τὸν Ὑπνον καὶ τὸν Θάνατον, τοὺς δύο τούτους ὑπηρέτας τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ κατοικίαν.

Μεταξὺ τῶν ἐλεγείων, ἅτινα ἐτίμησαν τὴν μνήμην τοῦ σοφοῦ φίλου μας, ἡμεῖς ἀναγράφομεν ἐπὶ τοῦ τύμβου τῆς συνοπτικῆς ταύτης βιογραφίας τὴν ἐξῆς ἔμμετρον μετάφρασιν ἐλεγείου, ὅπερ ἐστὶ μάλιστα προῖον Ἑλληνικοῦ καλάμου, δημοσιευθέντος κατὰ τὴν 30 Νοεμβρίου 1859 εἰς τὸ New York journal.

Τὸ ἄστρον ὅπερ ἔδυσε τὴν χθρσινὴν ἐσπέραν,

Κ' ἐφώτισε μὲ τρέμον φῶς τὴν περίξ ἀτμοσφαιραν,

Ἄν ἄφησε τὸν Οὐρανὸν κ' ἐχάθ' εἰς τὴν σκοτίαν,
Τὴν λάμπην διετήρησεν εἰσέτι ἑξαισίαν.
Καὶ εἰς τὴν γῆν ἀντανακλᾷ ἀκτίνα γλυκυτέραν,
Ἦν ἄλλοτε δὲν ἔχυσε 'στοῦ βίου τὴν ἡμέραν.
Ὁ Ἑρμιγγ ζῆ, ὁ θάνατος εἰς σκότος δὲν τὸν κρύπτει,
Ἄλλὰ μὲ δάφνας τῶν σοφῶν τὸ μέτωπον καλύπτει.
Κ' ἀειθαλὲς τὸ μῦρον τοῦ τὸν κόσμον διατρέχει,
Τοῦ Ἐλικῶνος τὸ φυτὸν καθεὶς ζητεῖ νὰ ἔχη.

Τὰ ἔργα σου ἀθάνατα πνοὴν φιλανθρωπίας,
Θὲ ν' ἀποπνέουν πάντοτε καὶ νοῦ καὶ εὐφύας.
Καὶ ἐνώ οἱ θρόν' ἐπὶ τῆς γῆς σκιὰ θὰ διαβαίνουν,
Τῶν ἰσοθέων ἔργων σου μνημεῖα θ' ἀπομένουν.
Ἔπαγε, καὶ ἀκολουθεῖ ταχύπτερος ἡ φήμη,
Καὶ ἀγεννήτων ἔσεται γενῶν εὐγνωμοσύνη.
Καὶ ὡς ἡ δρόσος τῆς αὐγῆς 'στοῦ τάφου σου τὸ χῶμα,
Θ' ἀποσταλάξῃ δάκρυα τοῦ καθενὸς τὸ ὄμμα.

Ἐν μέσῳ δὲ τῆς γενικῆς τῶν φίλων σου λατρείας
Δέξου κ' ἐν δάκρυ φιλικῆς, ὡς ἔλεξες, καρδίης.
Ἦτις δὲν ἔχ' ἀνταμοιβὴν νὰ σ' ἀποδώσῃ ἄλλην,
Δι' ὅσῃν εὖρ' ἐντρύφῃσιν 'στά ἔργα σου μεγάλην.

Οἱ δύο γείτονες.

Ὁ Γεώργιος Δούβροβιτς, ξυλουργὸς καὶ κάτοικος μιᾶς τῶν μεγάλων πόλεων τῆς Τουρκίας, ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν οἰκίαν τοῦ μίαν Κυριακὴν πρῶτ', διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν μετὰ τῆς γυναίκος καὶ τῶν τέκνων του. Πρὸ τινῶν μηνῶν ὅλη ἡ γειτονία ἐθαύμαζε τὴν διαγωγὴν τοῦ Γεωργίου. Πάντοτε ἐθεωρεῖτο ὡς ἐργάτης τίμιος, μεταχειριζόμενος χρησίμως τὸν καιρὸν του, χωρὶς νὰ πράττῃ οὐδεμίαν πρὸς οὐδένα ἀδικίαν, ἔκδοτος ὅμως εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς ἐορτάς. Ἄλλὰ αἴφνης κυριευθεὶς ὑπὸ σταθερᾶς τινος ἰδέας, ἐφαίνετο σκυθρωπός, ἀνήσυχος, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ πολὺ σύννουος, πλὴν γαλήνιος· εὐθὺς δὲ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἕκαστος παρετήρει πλειοτέραν εὐ-

ταξίαν εἰς τὴν οἰκίαν του, πλειοτέραν γλυκύτητα πρὸς τὴν οἰκογενειάν του, πλειοτέραν σεμνότητα εἰς τοὺς τρόπους του, καὶ τοιαύτην ἐπιμέλειαν περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων του, τὴν ὅποιαν γενικῶς ἐπέκρινον ὡς μεγαλειτέραν τοῦ δέοντος. Ἐκάστην πρωίαν προσσπύχτο εἰς τὴν οἰκίαν του· εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπορεύετο τακτικῶς· ὁσάκις δὲ εἶχεν εὐκαιρίαν, ἐπεσκέπτετο τοὺς πτωχοὺς ἢ ἄλλως δυστυχουντας γείτονας, ἀκόμη καὶ ἐκείνους μάλιστα, οὔτινες βλέποντες αὐτὸν ἀπομακρυνόμενον ἀπὸ τὰς ὁποίας ἄλλοτε ἀπήλασε ἡδονάς, ἀποφεύγοντα πάντα ὄρκον καὶ πᾶσαν κακολογίαν καὶ μεταρρυθμίζοντα τὸν βίον καθῶς καὶ τὴν καρδίαν του, ἔκλινον εἰς τὸ νὰ θεωρῶσιν αὐτὸν ὡς ὑπὲρ τὸ δέον αὐστηρὸν καὶ νὰ τὸν ὀνομάζωσι δεισιδαίμονα. Καὶ αὐτοὶ δὲ οὔτοι, ὅτε ἀπήντων αὐτὸν καὶ τὸν ἔβλεπον φερόμενον πρὸς αὐτοὺς μετὰ εὐκρινοῦς φιλίας, καὶ ὅτε εἰσερχόμενοι εἰς τὴν οἰκίαν του εὕρισκον ἐκεῖ βασιλεύουσαν τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐφροσύνην ἄνευ κομπασμοῦ καὶ θορύβου, σταθεράν καὶ βαθεῖαν, καὶ αὐτοὶ οὔτοι, λέγω, δὲν ἠδύναντο νὰ μὴ ἀγαπῶσιν αὐτὸν περισσότερον καὶ νὰ μὴ τὸν ἐπαινῶσιν ἐκόντες ἄκοντες. Καὶ ἂν δὲν ὀμολόγουν ὅτι εἶχε πλειοτέραν ἀξίαν παρ' ἄλλοτε, ἠναγκάζοντο ὅμως νὰ λέγωσι τουλάχιστον καθ' ἑαυτοὺς ὅτι τώρα ἐφάνετο εὐδαίμονεστερος.

Πλησίον δὲ τοῦ Γεωργίου κατόκει ἄλλος τις ξυλουργός, Πέτρος Μαρτίνος ὀνομαζόμενος. Τούτου ὁ οἶκος δὲν ὀμοίαζε ποσῶς μὲ τὸν τοῦ πρώτου. Ἐντὸς μὲν τοῦ οἴκου τοῦ Γεωργίου σπανίως ἤκούοντο φωναὶ βιαίων ἐρίδων, καὶ οἱ ἐνοικοῦντες εἰς αὐτὸν ἔζων ἐν γαλήνῃ καὶ ἀγάπῃ πρὸς ἀλλήλους· ἐντὸς δὲ τοῦ οἴκου τοῦ Μαρτίνου ἐβασίλευον διηνεκεῖς θόρυβοι· κλαυθμοὶ παιδίων, καταπνιγόμενοι ὑπὸ ἀπειλῶν ἄτματα βάνουσα καὶ αἰσχρά· φλυαρία ἀπέραντος ἀταξία καὶ ἔθη ἀκανόνιστα. Δὲν ὑπῆρχεν ἐκεῖ οὐδὲν ὀρισμένον καὶ στερεόν, οὐδὲν σπουδαῖον· ἀπ' ἐκάστου δὲ στόματος ἤκούοντο παράπανα καὶ ἀντεπιπλήξεις πικραῖ, καὶ ἐπὶ παντός προσώπου ἐπεφάνετο ἡ ἐνδόμυχος δυσἀρέσκεια, τὴν ὅποιαν δὲν ἠδύναντο ν' ἀποκρῦψωσιν οὐδὲ τῆς εὐθυμίας αὐτῆς αἱ ἐπιδείξεις.

Ὁ Γεώργιος λοιπόν, ὡς εἶπομεν, ἐπορεύετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν μίαν Κυριακὴν κατὰ τὴν συνήθειάν του· κατὰ τὴν συνήθειάν του ὡσαύτως ἔμελλε νὰ διαβῇ ἔμπροσθεν τοῦ ἐργοστασίου τοῦ Πέτρου

Μαρτίνου. Τὸ ἐργοστάσιον ἦτον ὡς πάντοτε κατὰ τὸ ἤμισυ ἀνοικτόν· καὶ διὰ τῆς μικρᾶς θυροῦδος ἐφαίνετο ὁ Πέτρος εἰς μίαν γωνίαν ἐργαζόμενος καὶ συρίζων, ἐνῶ οἱ ἐργάται του κατεγίνοντο εἰς τὸ νὰ τελειώσωσιν ἔργον τι διατεταγμένον. Ἐνῶ δὲ ὁ Γεώργιος διέβαινεν ἐκεῖθεν, ἔστρεψεν ἀκουσίως τὸ βλέμμα του ἐπὶ τὴν ἐργατικὴν τράπεζαν τοῦ Μαρτίνου· οὗτος ἀνεγείρας τότε τὴν κεφαλὴν εἶδε καὶ αὐτὸς τὸν Γεώργιον· καὶ οἱ δύο δὲ γείτονες ἀπέστρεψαν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὁ μὲν ἐρυθριῶν, ὁ δὲ ἀναστενάξας βαρέως. Ἐπειτα δὲ ὁ Γεώργιος ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του, ἀλλὰ σύννουσ καὶ κατηφής· ἡ ψυχὴ του ἐστενοχωρεῖτο ὑπὸ ἰδέας τινὸς καὶ σχεδὸν ὑπὸ ἐλέγχου τοῦ συνειδότης. Αἱ λέξεις τοῦ Ἀποστόλου αὐται· « Πέπεισμαι . . . ὅτι καὶ αὐτοὶ ἐστέ . . . δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νοουθετεῖν. » (Ρωμ. ΙΒ'. 14) ἀπήλλαξαν αὐτὸν τῆς ἀθυμίας, εἰς τὴν ὁποίαν ἦτο βεβουβισμένος. Ναί, εἶπε καθ' ἑαυτὸν μὲ σιγανὴν φωνήν, εὐθύς ἀπὸ τῆς σήμερον θέλω ὑπερνικήσει τὴν ἄτοπον αὐτὴν ἐντροπὴν καὶ τὸν φόβον τῶν ἀνθρώπων, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Κυρίου.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς θείας λειτουργίας, διαβαίνων πάλιν ὁ Γεώργιος ἔμπροσθεν τοῦ ἐργοστασίου τοῦ Πέτρου, ἔκαμε νεῦμα πρὸς τὴν γυναῖκά του νὰ προχωρῇ μόνη· αὐτὸς δὲ εἰσήλθεν εἰς τὸ ἐργοστάσιον. Ὁ Πέτρος ἦτο μόνος, ἐσύριζεν, ἐρροκάνιζεν ἀκόμη, καὶ δὲν παρετήρησε τὸν γείτονά του, εἰμὴ ὅτε ἔχαιρετῆθη παρ' αὐτοῦ· τότε διέκοψε τὴν ἐργασίαν του, εἶπε λέξεις τινὰς καὶ ἤρχισε νὰ παρατηρῇ τὰ ἐργαλεῖά του τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο, μετὰ τινος δυσθυμίας ἐνταυτῷ καὶ ἀνυπομόνησας. Ὁ Γεώργιος δίδων εἰς αὐτὸν τὴν χεῖρά του, « φίλε μου » ἤρχισε νὰ λέγῃ μὲ φωνὴν περιπαθῆ « θὰ μοι ἐπιτρέψῃς ἄραγε νὰ ὀμιλήσω μετὰ παρρησίας; . . Ὑπάρχει τι, τὸ ὁποῖον μοῦ καταθλίβει τὴν καρδίαν . . . Σὺ ἐργάζεσαι τὴν κυριακὴν . . . » Ὁ Πέτρος ἀνετινάχθη· « ἂν ἤλθεις νὰ μοι κηρύξῃς τὸ Εὐαγγέλιον » εἶπε ψιθυρίζων . . . « Μὴ νομίσης τοῦτο, ἀγαπητὲ γείτων, » ἀπεκρίθη ὁ Γεώργιος μετὰ πάθους, « μὴ τὸ νομίσης· ὅχι· δὲν ἤλθον νὰ σοὶ δώσω συμβουλὰς ὑπερηφάνους· δὲν πιστεύω ὅτι ἐγὼ εἶμαι καλλίτερος σοῦ· αἰσθάνομαι κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πάθῃ τινὰ ἐντὸς ἐμοῦ, τὰ ὁποῖα μὲ ἐνθυμίζουσιν ὅτι εἶμαι ἁμαρτωλός· καὶ δὲν ἔχω τὴν ἀξίωσιν ταύτην τοῦ νὰ δι-

ορθώσω τὴν διαγωγὴν τὴν ἰδικήν σου· ἀλλὰ θὰ ἤμην ἐλλιπὴς
 χριστιανικῆς ἀγάπης, θὰ ὑπέβαλα ἑμαυτὸν εἰς τὴν ὀργὴν τοῦ Θε-
 οῦ, ἂν ἐνῶ ἤξεύρω ὅτι ἁμαρτάνεις εἰς αὐτὸν, σὲ ἐθεώρουν ἀτα-
 ράχως διάγοντα οὕτω, χωρὶς νὰ σοὶ φανερώσω τὸν κίνδυνον εἰς
 τὸν ὁποῖον εὐρίσκεισαι. Μὴ μὲ θεωρῆς, εἰμὴ ὡς φίλον ποθοῦντα
 τὴν παροῦσαν εὐτυχίαν σου καὶ τὴν μέλλουσαν μακαριότητα, καὶ
 μὴ μὲ ἀποκρούς ὡς ἄχληρόν. »

Ὁ Πέτρος ἐκάθισε χωρὶς ν' ἀποκριθῆ· καθίσας δὲ καὶ ὁ Γεώρ-
 γιος πλησίον αὐτοῦ, μετὰ μιᾶς στιγμῆς σιωπῆν τὸν ἠρώτησε·
 « Πιστεύεις εἰς τὸν Θεόν, ἀγαπητὲ μου γείτων; »

Ἄνδρὸν ἐπίστευέ τις εἰς αὐτὸν, εἰς ποῖον ἔπρεπε νὰ πιστεύῃ;
 ἔξεφώνησεν ὁ Πέτρος, πειραχθεὶς σχεδὸν διὰ τὴν ἐρώτησιν.

Ἐὰν πιστεύῃς εἰς Θεόν, εἶπεν ὁ Γεώργιος, ἐὰν πιστεύῃς εἰς
 Θεὸν δίκαιον, ἅγιον, τέλειον, δημιουργὸν καὶ κύριον πάντων τῶν
 πραγμάτων—εἰς Θεόν, τοῦ ὁποῖου ἡ δύναμις, τοῦ ὁποῖου ἡ ἀγαθό-
 της εἶνε ἤδη ἐπαισθητὰ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τοῦ ὁποῖου ἡ δόξα, ἡ
 μεγαλοπρέπεια, τὸ ἔλεος θὰ ἐκλάμψωσιν ἔτι λαμπρότερον ἐν τῷ
 μέλλοντι αἰῶνι—δὲν στοχάζεσαι ἄρά γε ὅτι ὁ Θεὸς οὕτως ἰδὲν δύ-
 ναται ν' ἀγαπᾷ τὴν ἁμαρτίαν, καὶ ὅτι ἡ διαφορὰ δὲν δύναται
 οὐδόλως νὰ ὑπάρξῃ ἐνώπιον αὐτοῦ;

Ὁ Πέτρος ἔνευσεν ὅτι ὁμολογεῖ τοῦτο.

Ἄλλ' ἀφοῦ εἶνε ἀγαθὸς, ἐπανελάβεν ὁ Γεώργιος, στοχάζεσαι
 προσέτι ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐξέθεσεν ἡμᾶς, οἱ ὅποιοι εἴμεθα
 τέκνα του, εἰς τὰς σαρκινὰς ἐπιθυμίας, εἰς τὰς ἀτάκτους ὁρμὰς,
 εἰς τοὺς πολυειδεῖς πειρασμοὺς, τοὺς περιστοιχίζοντας ἡμᾶς καὶ
 υποβάλλοντας ὑπὸ τὴν ὀργὴν αὐτοῦ, χωρὶς νὰ μᾶς δώσῃ καὶ
 τὰ μέσα, διὰ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τοὺς ἐχθροὺς
 ἡμῶν, χωρὶς νὰ μᾶς δώσῃ ὄπλα διὰ νὰ πολεμῶμεν αὐτούς;

Ὁ Πέτρος ἐτίκωπα, διστάζων τί ν' ἀποκριθῆ.

Ἐπραξεν οὕτως, ἀγαπητὲ γείτων, εἶπεν ὁ Γεώργιος· ἔδωκε
 καὶ εἰς σὲ καὶ εἰς ἐμὲ τὸ συνειδός, τὸ διερεθιζόμενον ὑπὸ πάσης
 παρακοῆς, καὶ τὸ ἀκαταπαύστως ἀναφωνοῦν πρὸς ἡμᾶς· « τοῦτο
 εἶνε καλόν, τοῦτο εἶνε κακόν. » ἔδωκε δὲ καὶ εἰς σὲ καὶ εἰς ἐμὲ
 τὰς ἱερὰς βίβλους, τὰς βίβλους ἐκεῖνας, τῶν ὁποίων ἕκαστος λό-

γος φέρει μεθ' ἑαυτοῦ τὴν ἀλήθειαν, τὸ φῶς, τὴν πειθῶ· ἐπόρισε πανταχόθεν καὶ εἰς σὲ καὶ εἰς ἐμὲ βοηθήματα. Ὅλος ἡμῶν ὁ βίος κηρύττει τὴν πρόνοιαν αὐτοῦ· ἡ καρδία ἡμῶν, ὅταν ἐξετάζωμεν αὐτήν, ἀναγγέλλει τὴν ἡμετέραν ἀθλιότητα, ἥτις μᾶς κάμνει νὰ ἐννοήσωμεν περισσότερον τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ· καὶ ὁ Θεὸς, ἀγαπητὴ γέιτων, ὁ Θεὸς περικυκλῶνει ἡμᾶς πανταχόθεν·

Πιστεύω εἰς αὐτὸν ὅσον καὶ σὺ, εἶπεν ὁ Πέτρος μετ' ἑμὲ μικρὰν τινα συγκίνησιν.

Χαίρω ἀκούων τὴν νέαν ταύτην διαβεβαίωσιν, εἶπεν ὁ Γεώργιος. Ἐάν λοιπὸν ἀληθῶς πιστεύης εἰς αὐτὸν ἐκ βάθους ψυχῆς, ἐάν στοχαζέσῃς ὅτι εἶνε Πλάστης σου, Σωτὴρ σου καὶ Παρηγορητὴς σου· ἐάν αἰσθάνεσαι ὅτι χωρὶς αὐτοῦ δὲν ἔχεις οὐδὲν, καὶ ὅτι μετ' αὐτοῦ ἔχεις τὰ πάντα· ἐάν πιστεύης ὅτι ἔχει θέλημα, καὶ ὅτι τὸ θέλημα τοῦτο ἐφανερώσεν εἰς ἡμᾶς τρανώτατα· ὅτι εἶνε ἀμετάτρεπτον, καὶ ὅτι ἡ παρακοὴ εἶνε καταδικὴ τοῦ παρακούοντος—δὲν μένει ἄλλο, εἰμὴ νὰ σοὶ ὑπενθυμίσω μίαν τῶν ὀριστικωτάτων ἐντολῶν αὐτοῦ. Περὶ τοῦ ἀγιάζειν τὴν Κυριακὴν, φίλε μου, αἱ ἐντολαὶ τοῦ Θεοῦ εἶνε κατὰ πάντα σαφέσταται. Ἴδου ἡ Ἱερά Βίβλος μου, καὶ τώρα εὐθὺς θὰ ἴδωμεν. Ἴδου· « Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων, τοῦ ἀγιάζειν αὐτήν· ἐξ ἡμέρας ἕργα, καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου· τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου· οὐ ποιήσεις ἐν αὐτῇ πᾶν ἔργον, σὺ καὶ ὁ υἱός σου καὶ ἡ θυγάτηρ σου, ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου, ὁ βοῦς σου καὶ ὁ προσηλύτος σου ὁ παροικῶν ἐν σοί· ἐν γὰρ ἐξ ἡμέραις ἐποίησε Κύριος τὸν τε οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ κατέπαυσεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ· διὰ τοῦτο ἠλόγησε Κύριος τὴν ἡμέραν τὴν ἑβδόμην, καὶ ἡγίασεν αὐτήν· » (Ἐξοδ. Κ'. 8—11.) Πόσῃν ἀκριβολογίαν μετεχειρίσθη ἐνταῦθα ὁ Αἰώνιος Θεός· μετὰ πόσης ἐπιμελείας αἰτιολογεῖ τὰ προστάγματά του!

Τίς δύναται πλέον ν' ἀμφιβάλλῃ ἀναγνώσας τὸ « Καὶ ἠλόγησεν ὁ Θεὸς τὴν ἡμέραν τὴν ἑβδόμην, καὶ ἡγίασεν αὐτήν· ὅτι ἐν αὐτῇ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὧν ἤρξατο ὁ Θεὸς ποιῆσαι » (Γέν. β'. 3.) ; Πόσον ἐντόμως ἐρμηνεύουσι τὰ λόγια ταῦτα τὴν

ἀγιότητα τῆς ἡμέρας, ἥτις εἰκονίζει ἀπ' αἰῶνος εἰς αἰῶνα τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καθ' ἣν ὁ Παντοδύναμος ἐξετέλεσε τὸ ἄπειρον τῆς δημιουργίας ἔργον· καθ' ἣν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τῶν οὐρανῶν ἀνυψώθησαν πρώτην φωνὰν ἀπειράριθμοι εὐλογοῦσαι καὶ δοξάζουσαι αὐτόν. Ἀνάγνωθι προσέτι καὶ τὸ ἐδάφιον τοῦτο· « Καὶ φυλάξεσθε τὸ Σάββατον, ὅτι ἅγιόν ἐστιν ὑμῖν· ὁ βεβηλῶν αὐτὸ θανάτῳ θανατωθήσεται· πᾶς ὅστις ποιήσει ἐν αὐτῷ ἔργον, ἐξολοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ μέσου τοῦ λαοῦ αὐτῆς » (Ἐξοδ. 14, 14). Ἐὰν ὁ Αἰώνιος Θεὸς καταδικάζῃ εἰς θάνατον τὸν παραβαίνοντα τὸν νόμον τοῦτον, τὸ αἷτιον τούτου εἶνε, ὅτι ὁ νόμος οὗτος εἶνε ἀμετάθετος, ἀγαπητὴ γέειτων, καθὼς καὶ πᾶς νόμος, καὶ ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τὸν μεταχειρίζηται τις μετὰ κουφοῦρας.

Τὸ τότε ἦτο τότε, εἶπεν ὁ Πέτρος· ὅ,τι ἦτο καλὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους δὲν ἀρμόζει πλέον εἰς ἡμᾶς.

Λέγεις ἄρα γε ἀληθῶς ὅ,τι φρονεῖς ; Πιστεύεις τρόντι ὅτι τοῦ Θεοῦ τὸ θέλημα μετεβλήθη ; ὅτι ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει πλέον ἡ ἐπίγειος τιμωρία, ἡ τήρησις τῆς ἡμέρας τῆς ἀναπαύσεως ἔπαυσε νὰ ᾖνε καθῆκον τῶν ἀνθρώπων ; καὶ ὅτι τὰ προστάγματα τῆς διαθήκης, τὰ τοσαῖκα ἐπαναλαμβανόμενα καὶ τὰ τοσοῦτον εὐκρινῆ, δὲν σημαίνουσι πλέον τίποτε κατὰ ταύτην τὴν ὥραν ; Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, ἄς ἀνοίξωμεν τὸ Εὐαγγέλιον· ἐν τούτῳ θὰ ἴδωμεν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐτήρει τὸ Σάββατον, καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην προέκρινε διὰ νὰ διδάσκη τὸν λαόν, ἐρμηνεύων τὴν ἱερὰν Γραφὴν εἰς τὰς συναγωγὰς. Ἴδου παραδείγματα· « Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρέτ, οὗ ἦν τεθραμμένος· καὶ εἰσῆλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν Σαββάτων εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι· » (Λουκ. Δ'. 46). « Καὶ κατήλθεν εἰς Καπερναοὺμ, πόλιν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς Σάββασι. » (Λουκ. Δ'. 31). Ἐπειδὴ δὲ τὸ μέγα ἐκεῖνο συμβάν, ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ, συνέβη τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος, διωρίσθη εἰς τὴν χριστιανικὴν ἐκκλησίαν αὕτη ἀντὶ τῆς ἐβδόμης. Δις δὲ ὁ Κύριος ἐκλεξεν αὐτὴν διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς πρὶν ἢ ἀναληφθῆ εἰς τὸν οὐρανόν. « Οὐσης ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν Σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κλεισμένων, ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς

καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ἡμῖν· » (Ἰωάν. Κ' 19). « Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμαῶς μετ' αὐτῶν ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· εἰρήνη ὑμῖν· » (Ἰωάν. Κ' 26). Καὶ ἐν ταῖς πράξεσι τῶν Ἀποστόλων βλέπομεν ὅτι ὁ Παῦλος ἠγάξαε τὴν Κυριακὴν διδάσκων τοὺς Χριστιανούς· « Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν Σαββάτων συνηγμένων τῶν μαθητῶν τοῦ κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μελλῶν ἐξίνααι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέ τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου » (Πράξ, Κ', 7). Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Παῦλος ἐν τῇ ἀ. ἐπιστολῇ πρὸς Κορινθίους (Κεφ. ις', 2) προτρέπει τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς νὰ « θέτωσιν ἕκαστος παρ' ἑαυτῷ κατὰ μίαν τῶν Σαββάτων, θησαυρίζων ὅ,τι ἂν εὐδοῶται, » διὰ νὰ ἐπαρκῶσιν εἰς τὰς χρείας τῶν ἀδελφῶν· ἐὰν εἰς τὰς τοσαύτας ἀποδείξεις προσθήσῃς καὶ τὸν λόγον τοῦτον τοῦ Σωτῆρος· « Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλύσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας· οὐκ ἦλθον καταλύσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. » (Ματθ. Ε', 17) θὰ ὁμολογήσῃς μετ' ἐμοῦ ὅτι εἶνε πολὺ δύσκολον ν' ἀρνηθῇ τις τὴν περὶ τοῦ πράγματος τούτου συμφωνίαν τῶν δύο διαθηκῶν, καὶ ὅτι ἐκ τῆς σπουδαίας καὶ εἰλικρινοῦς ἐρεύνης τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Νέας Διαθήκης ἐξάγεται ἡ πεποίθησις αὕτη, ὅτι ὁ Διῶνιος Θεὸς διώρισε, κατὰ πάντα καιρὸν καὶ πρὸς πάντας, τὸν ἀγιασμὸν μιᾶς τῶν ἑπτὰ ἡμερῶν.

— Δὲν λέγω ὄχι, ἐψιθύρισεν ὁ Πέτρος· ἔπειτα δὲ, μετὰ μιᾶς στιγμῆς δισταγμὸν, ἐξεφώνησε μετ' ὄνον βεβαιωτικόν· ἡ ἐργασία εἶνε προσευχή! Ἰδοὺ ἡ θρησκεία ἡ ἰδική μου!

Τοιαύτην θρησκείαν δὲν ἀπήντησα εἰς τὴν ἱεράν Γραφήν, ἀπεκρίθη ὁ Γεώργιος μετ' ὄνον σπουδαῖον. Ἐγὼ ἀνέγνωσα ἐν αὐτῇ ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ τρώγῃ τὸν ἄρτον του ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου του· ἀνέγνωσα τὰ λόγια ταῦτα· « Πενία ἄνδρα ταπεινοῦ. » (Παροιμ. Ι', 4). Ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἑαυτοῦ γῆν, ἐμπλησθήσεται ἄρτων· οἱ δὲ διώκοντες μάταια, ἐνδεεῖς φρενῶν. » (Παροιμ. ιβ', 11). « Ὅδοι ἀεργῶν ἐστρωμέναι ἀκάνθας. » (Παροιμ. ΙΕ',) « Ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπέτω, μᾶλλον δὲ κοπιᾷτω, ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσίν, ἵνα ἔχη μεταδιδόναι τῷ χρεῖαν ἔχοντι. » (Ἐφεσ. Δ', 28). Ἡξεύρω ὅτι ἡ ἐργασία εἶνε καθῆκον ἐμβριθές, τοῦ ὁποῖου τὴν βεβαιότητα μᾶς

ἔδειξεν ὁ Ἀπόστολος αὐτός, πλέκων σκηνάς ἐνῶ ἐκήρυττε τὸ Εὐαγγέλιον· ἤξεύρω ὅτι οὐδεὶς δύναται ν' ἀποφύγη αὐτήν· ἀλλὰ δὲν εἶδα οὐδαμῶ ὅτι ἠἐκπλήρωσις τούτου τοῦ καθήκοντος ἀπαλλάττει τὸν ἄνθρωπον τῆς υποχρεώσεως τοῦ νὰ ἐκπληροῖ καὶ τὰ ἄλλα καθήκοντα, καὶ ὅτι ὑπακούων κατὰ τοῦτο εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀποκτᾷ τις τὸ δικαίωμα νὰ καταφρονῇ αὐτὸ κατ' ἄλλα ὄχι ὀλιγώτερον οὐσιώδη.

Ἡ ἐργασία, ἣτις εἶνε καθήκον κατὰ τὰς ἐργασίμους ἡμέρας, εἶνε ἀμάρτημα τὴν Κυριακὴν, διὰ τοῦτον μόνον τὸν λόγον ὅτι ὁ Θεὸς εἶπεν « Ἐξ ἡμέρας ἐργᾶ, καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου » πᾶν ἔργον λοιπὸν πρέπει νὰ περιορισθῇ ἐντὸς τῶν ἑξ ἡμερῶν τῶν ὠρισμένων διὰ τὴν ἐργασίαν. « τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ Σάββατον Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου » οὐ ποιήσεις ἐν αὐτῇ πᾶν ἔργον. » Ἡ ἐργασία εἶνε προσευχὴ! λέγεις σύ. Ὡ φίλε γείτων, αὕτη εἶνε πλάνη πολὺ ἐπικίνδυνος, τὴν ὅποιαν ἐπεθύμουν νὰ σὲ κάμω νὰ ψηλαφήσης μὲ τὴν χεῖρά σου.

Ἡ ἐργασία, ἤξεύρεις, συντελεῖ εἰς ἀνάπτυξιν τῶν δυνάμεων, τῆς ἐνεργείας, τῆς δραστηριότητος· συντελεῖ εἰς τὸ πορίζειν τὴν τροφήν τοῦ σώματος, καὶ τὰ μέσα τοῦ συντηρεῖν τὴν ζωὴν ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· ἀλλὰ δὲν ἔχομεν μόνον σωματικὰς καὶ νοεράς δυνάμεις ν' ἀναπτύξωμεν καὶ σῶμα νὰ θρέψωμεν καὶ ὑπαρξιν πρόσκαιρον νὰ προφυλάξωμεν· ἔχομεν καὶ ψυχὴν, ψυχὴν ἣτις δὲν θὰ ἀφανισθῇ ποτέ, καὶ ἣτις ἀπαιτεῖ καὶ αὐτὴ βοήθειαν, τροφήν ἄφθονον, φροντίδας διηνεκεῖς. Τὴν ψυχὴν ταύτην, τὸ αἰσθάνεσθαι κάλλιστα, φίλε μου, δὲν ζωογονεῖ οὔτε τῶν χειρῶν ἡμῶν ἡ ἐργασία, οὔτε ἡ τῆς διανοίας. Τὸ σκέπαρον, τὸ ὅποιον μεταχειριζόμεθα σύ καὶ ἐγώ, μᾶς φέρει ἄρτον· ἡ χρῆσις δὲ τῶν ἡμετέρων βιβλίων καὶ οἱ λογαριασμοί, τοὺς ὁποίους κάμνομεν ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν, μᾶς ὀδηγοῦν εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς μικρᾶς ἡμῶν περιουσίας καὶ ἐμποδίζουσι τὴν ἀπώλειαν αὐτῆς· ἀλλ' ἔχουν ἄρα γε αἱ ἐργασίαι αὐταί, αὐ τ α ἰ κ α θ' ἔ α υ τ ᾶ ς, τὴν δύναμιν τοῦ ν' ἀνυψώσουσι τὴν ἡμετέραν ψυχὴν εἰς τὸν Θεόν; στρέφουσιν ἄρα γε αὐτὴν εἰς τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἀγαθότητα αὐτοῦ; μᾶς κάμνουσι νὰ καταθῶμεν εἰς τὴν ἡμετέραν καρδίαν, διὰ νὰ μᾶς δεῖξωσι τὰς ἀθλιότητας αὐτῆς; μᾶς κάμνουσι ν' ἀναθῶμεν πρὸς τὸν Κύριον, ἵνα νὰ μᾶς ἀποκαλύψωσι τὰ ἐλέη αὐτοῦ; Μᾶς ἐπιπέμψουσιν τὴν ὑπόκλισιν καὶ τὴν πεποθήσιν, ἐνῶ εὐρισκόμεθα εἰς τοὺς κόλπους

αὐτοὺς τῆς δοκιμασίας; ἀποδίδουσιν εἰς ἡμᾶς τὴν ἐλπίδα καὶ τὸ θάρρος, ὅταν μᾶς καταθλίβῃ ἢ δυσθυμία; ἐν συντόμῳ δὲ ἀνακουφίζουσιν ἅρα ἡμᾶς καθ' ὅλας τὰς ὥρας τοῦ ἡμετέρου βίου, καὶ εὐρίσκομεν εἰς αὐτάς τὴν δύναμιν ἐκείνην, ἣτις ἀγιάζει τὸν ἄνθρωπον. ἣτις ἀναζωογονεῖ καὶ ἀναγεννᾷ αὐτὸν ἐκ νέου; ὄχι· καὶ σὺ τὸ ἤξευρες, ὡς ἐγώ. Προσευχὴ καὶ ἐργασία εἶνε δύο πράγματα, τὰ ὁποῖα πρέπει μὲν νὰ βαδίζωσιν ὁμοῦ, νὰ συνοδεύωσι τὸ ἓν τὸ ἄλλο, ἀλλὰ μένουσι πάντοτε διακεκριμένα. Ἡ ἐργασία εἶνε ἐν τῶν μυρίων παρεπομένων τῆς προσευχῆς. Δυνατὸν δὲ νὰ παρετήρησες τοῦτο, ἀγαπητὲ γέλιων· ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀληθῶς εὐλαβῆς, ὁ ζητῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ζῶν ἐνώπιον τοῦ Κυρίου του, καὶ ὁ στρέφων καθ' ἑξῆς τὸς διαλογισμούς του πρὸς αὐτόν, ὁ τοιοῦτος, λέγω, ἄνθρωπος δὲν εἶνε οὐδέποτε ράθυμος, καὶ ἔτι ὀλιγώτερον ἀργός· τούναντίον δὲ, ἡδύνατό τις νὰ εἴπῃ, ὅτι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ λαμβάνουσι νέαν ἀναπτέρωσιν, καὶ ἡ δραστηριότης του ἐπαυξάνεται μετὰ τῆς εὐλαβείας του. Ἀλλὰ θὰ εἴπῃ τις ὅτι ἡ προσευχὴ εἶνε παρεπόμενον τῆς ἐργασίας; . . . Δυσκόλως δύναται τις ν' ἀποδείξῃ τοῦτο· διότι γνωρίζομεν παμπόλλους καλοὺς ἐργάτας, τῶν ὁποίων ἡ διαγωγὴ καὶ τὰ αἰσθητά τὰ ἀσεβῆ ἐλέγχουσιν ὡς ψευδῆ τὸν τοιοῦτον λόγον.

Δὲν ἀρνοῦμαι τοῦτο, εἶπεν ὁ Πέτρος· καὶ ὅμως δὲν δύναμαι νὰ συμμορφωθῶ μὲ τὴν Κυριακὴν σου.

Πολλὰ θὰ ἐθυσίαζα προθύμως, ἀγαπητὲ γέλιων, διὰ νὰ σὲ καταπέσω, ὅτι ἡ Κυριακὴ μου, ὅπως σὺ τὴν ὀνομάζεις, ὄχι μόνον σὲ συμφέρει πλείοτερον παρ' ὅ,τι φρονεῖς, ἀλλὰ καὶ ὅτι διωρισθῆ ἐπιτηδες διὰ σέ, καὶ εἶνε οὕτω προσηρμοσμένη πρὸς σέ, ὥστε ἡ καρδία σου, ἡ ψυχὴ σου, ἡ εὐδαιμονία σου, καὶ ἡ περιουσία σου αὕτη ὠφελῶνται ἐκ τοῦ ἀγιασμοῦ αὐτῆς· καὶ ὅτι μόνον τὰ πάθη σου, καὶ αἱ προλήψεις, καὶ τὸ κακῶς ἐννοούμενον συμφέρον σου σ' ἐμποδίζουσι τοῦ ν' ἀναγνωρίσῃς τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων τούτων. Δὲν δύνασαι, λέγεις, νὰ συμμορφωθῆς μὲ τὴν Κυριακὴν μου· ἀλλὰ, γέλιων μου, τί πρᾶγμα αὐτῆς σὲ δυσαρεστεῖ; ὁμολόγησον αὐτὸ παροησιᾶ...

Ὁ Πέτρος ἐσκέφθη μίαν στιγμὴν, ἔπειτα δὲ λέγει· πρῶτον πάντων ἡ ἀνάπαυσις ἐκείνη, ἡ ἀργία ἐκείνη!

— ὦ! φίλε μου· ἐγὼ εἶπον ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχὶ ἀργίαν.

Ἡ ἀνάπαυσις σέ δυσαρεστεῖ, γείτων μου ; ἐγὼ νομίζω ὅτι ἀπατᾶσαι. Φέρε εἰς τὴν μνήμην σου τὰ παρελθόντα, καὶ θὰ ἴδῃς ὅτι εἶνε ὠφέλιμος καὶ εὐάρεστος μάλιστα καὶ πρὸς σέ, καθὼς εἶνε καὶ πρὸς ἐμέ, καὶ πρὸς πάντα τὸν κόσμον. Ἐνθυμήθητι ὅτι χθές, κεκοπιασμένος ὢν καθ' ὑπερβολήν, ἤλθες καὶ ἐκάθισες ἐπὶ τοῦ βήθρου μου, διαμαρτυρούμενος ὅτι οὐδὲν εἰς τὸν κόσμον θὰ σέ κατέπειθε νὰ καταφέρῃς μίαν φορὰν περὶ πλέον τὸ σκέπαρον· ἐνθυμήθητι ὅτι πρὸ μιᾶς στιγμῆς, ἂν ἐδούλευες μὲ τόσῃ προθυμίᾳ, ἔκαμνες τοῦτο μὲ σκοπὸν νὰ ὑπάγῃς αὐριον εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ πλησίον χωρίου, καὶ διατρίβων ἐκεῖ ὅλην τὴν ἡμέραν νὰ παραμελήσῃς τὰς ἐργασίας σου· ἐνθυμήθητι ὅτι πολλὰς ὥρας τῆς ἐβδομάδας δαπανᾷς εἰς συνομιλίαις, εἰς ἐπισκέψεις τοῦ μὲν καὶ τοῦ δὲ καὶ εἰς φλυαρίας, καὶ εἰπέ, εἰάν ἀληθῶς ἀποστρέφεσαι τὴν ἀνάπαυσιν. Τὰς στιγμὰς, τὰς διασκορπιζόμενας ἔθενεν κάκεῖθεν ὁ Θεὸς θέλει νὰ τὰς συναθροίξωμεν καὶ νὰ τὰς ἀφιερώνωμεν εἰς αὐτόν. Δὲν ἀπαγορεύει μὲν εἰς τὸν ἄνθρωπον τὸ νὰ διακόπτῃ τὴν ἐργασίαν του, ὅταν ἦναι κεκοπιασμένος· θέλει δὲ πᾶν ἔργον νὰ ἐκτελεῖται κατὰ τὰς εἴς ἡμέρας· τὴν δὲ ἐβδόμην θέλει ν' ἀναπαύωνται τὰ κεκοπιασμένα μέλη· καὶ ἡ ψυχὴ, ἑλευθερά ὕλικῶν ἀσχολιῶν, ν' ἀναβαίη πρὸς αὐτόν, διὰ ν' ἀποδίδῃ εὐχαριστίας, διὰ νὰ αἰτῇ νέας χάριτας, καὶ διὰ νὰ λάβῃ νέας δυνάμεις. Ἴδου ποῦ κεῖται ἡ διαφορὰ· αὕτη δὲν εὐρίσκεται εἰς τὴν φύσιν τῆς ἀναπαύσεως, ἀλλ' εἰς τὸν τρόπον, καθ' ὃν μεταχειρίζομεθα αὐτήν.

— Δώδεκα ὥραι εἰς προσευχὴν δαπανώμεναι μὲ φαίνονται ὅτι εἶνε χρόνος ὀλίγον τι μακρὸς, εἶπε πάλιν ὁ Πέτρος· ἂν μὲ ἔλεγες ὅτι ἡ Κυριακὴ διωρίσθη διὰ νὰ διασκεδάσῃ τις, διὰ νὰ βλέπῃ τοὺς φίλους του καὶ νὰ γελᾷ ὀλίγον, θὰ ἐννοοῦσα τὸν λόγον σου· ἀλλ' ἡμέραν ὀλόκληρον νὰ ἐνασχολῆται τις εἰς τὸ αὐτὸ πράγμα, τοῦτο, σὲ λέγω, εἶνε κοπιαστικώτερον παρὰ τὸ νὰ ἐργάζηται.

— Φαίνεται, γείτων μου, ὅτι δὲν μ' ἐννοεῖς· ἐπανερχεσαι πάλιν εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἀεργίας· λαλεῖς οὕτω, ἐπειδὴ σύ, καθὼς καὶ ἄλλοι πολλοὶ εἰς τὴν ἰδέαν τῆς προσευχῆς, τῆς λατρείας καὶ τοῦ καθήκοντος προσκολλᾷς τὴν τῆς μονοτονίας καὶ τῆς ἀνίας. Ἄ ! πιστεύσον με, ἡ Κυριακὴ τοῦ Χριστιανοῦ, ἡ Κυριακὴ τηρουμένη κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ προξενεῖ πλειοτέραν ἀληθινὴν εὐφροσύνην παρ' ὅ-

σην θά ἐπροξένουν μυρία παιγνίδια ! Κατὰ τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, τῶν ὀλοκλήρως εἰς τὰς διασκεδάσεις ἀφιερουμένων, πολλάκις ἐδοκίμασε λύπην· δὲν εἶνε ἀληθινόν ; εἰς τὴν οἰκίαν σου ἐπέστρεφες μὲ δυσθυμίαν· τὰ πάντα σοὶ ἐφαίνοντο θλιβερά, σκοτεινά· ἂν δὲ ἤρεύνας τὴν καρδίαν σου, δὲν εὔρισκες ἐκεῖ, εἰμὴ κενόν, εἰμὴ τύφεις τοῦ συνειδότος. Τῇ ἐπαύριον δέ, ἀντὶ ν' ἀρχίσῃς μετὰ προθυμίας τὸ ἔργον σου, τὸ ἤρχιζες μετὰ δυσαρεσκείας, καὶ ἡ ἐργασία σου ἐγίνετο κακῶς, τὸ ὁποῖον ἠῤῥξανεν ἔτι μᾶλλον τὴν δυσαρεσκείαν σου· τοιοῦτοι ἦσαν οἱ καρποὶ τῆς ἀναπαύσεως, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ κόσμου. Ἐγὼ δὲ θά σοι δεῖξω τοὺς καρποὺς τῆς ἀναπαύσεως κατὰ τὸν Κύριον, καὶ διὰ τοῦτο θά σοι εἴπω τί ἐστὶν ἀνάπαυσις κατὰ τὸν Κύριον. Αὐτὲς δὲ ὁ ἴδιος ἔδωκεν ἡμᾶς δεῦγμα ταύτης. Ὁ Κύριος ἡμῶν ταύτην τῆς ἀναπαύσεως τὴν ἡμέραν προέκρινε διὰ ν' ἀναγινώσκῃ πρὸς τὸν λαόν· ταύτην τὴν ἡμέραν ἐκλέγομεν καὶ ἡμεῖς διὰ ν' ἀκροαζώμεθα εἰς τὴν ἐκκλησίαν· καὶ ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ δὲν δύναται νὰ μεταβῇ εὐθὺς ἀπὸ ἰδεῶν ποταπῶν εἰς διανοητικούς σπουδαίους, χωρὶς νὰ κινδυνεύῃ νὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὰς πρώτας μᾶλλον παρὰ νὰ προσκολληθῇ εἰς τὰς δευτέρας, συμφωνοῦμεν ἡ σύζυγός μου καὶ ἐγὼ νὰ σηκιοῦμεθα πολλὰ πρωί, διὰ νὰ ἔχωμεν ἐλευθέραν μίαν ὥραν πρὸ τῆς θείας λειτουργίας· τὴν ὥραν δὲ ταύτην ἐξοδεύομεν μελετῶντες τὴν ἱεράν Γραφὴν μετὰ τῶν ἡμετέρων τέκνων, καὶ ἐρηνηνούντες δυσνόητα ἐδάφια, καὶ κάμνοντες αὐτὰ νὰ ἀποστηθίσουν ὀλίγους στίχους. Ἄ! γείτων μου, πόσον εὐφρόσυνοι εἶνε αἱ στιγμαὶ ἐκεῖναι, πόσον ταχέως παρέρχονται, πόσον χαρὰν αἰσθάνονται οἱ γονεῖς χειραγωγῶντες οὕτω τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας των πρὸς τὸν Κύριον, διὰ νὰ τοὺς εὐλογῇ, καθὼς ἠυλόγει ποτὲ τὰ μικρὰ παιδία τῶν Ἰουδαίων ! Ἀφοῦ δὲ τελειώσωμεν τὴν ἀνάγνωσιν, ὑπάγομεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν· ἐκεῖ ἀπολαύομεν νέαν ἡδονὴν συνερχόμενοι μετὰ τῶν ἡμετέρων ἀδελφῶν, καὶ μετὰ τούτων πλησιάζοντες ὁμοῦ πρὸς τὸν Κύριον, καὶ συνάγοντες ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τὰ αὐτὰ ζωοποια λόγια, καὶ δεχόμενοι τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Ἰησοῦ. « Οὐ γὰρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἕμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν. » (Ματθ. ΙΗ, 20). Ἠξέυρομεν δὲ ὅτι ὁ Σωτῆρ ἐπεσκέπτετο καὶ θεράπευε τοὺς ἀσθενεῖς τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου·

οὕτω καὶ ἡμεῖς οἱ εὐτελέστατοι καὶ ἀχρηστότατοι τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἐξεληθόντες ἀπὸ τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ ὑπάγομεν καὶ δίδομεν βοήθημά τινά εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν. Καὶ τοῦτο, φίλε μου, τὸ ἔργον παρακολουθεῖ τις εὐφροσύνη, τὴν ὁποῖαν ἀδυνατῶ νὰ περιγράψω, κατανοεῖ τις τόσον καλῶς τὴν πανταχοῦ παρουσίαν τοῦ Αἰωνίου Θεοῦ πλησίον τῆς κλίνης τοῦ ἀσθενοῦς, καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ εὐσπλαγγχνία αὐτοῦ ἀναδεικνύονται τόσον τρανῶς εἰς τόπον πένθους, ὥστε ἐπιστρέφων τις εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ ἀναλογιζόμενος τὰ παρατηρηθέντα περιστατικά, αἰσθάνεται θαβείως ἐγκεχαραγμένην εἰς τὴν καρδίαν του τὴν πίστιν, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐλπίδα. Ἡ Γραφή λέγει «Γρηγορεῖτε, ὅτι οὐκ οἴδατε ποῖα ὥρα ὁ Κύριος ὑμῶν ἔρχεται.» (Ματθ. ΚΔ'. 42). Καὶ ἐπειδὴ τῆς εἰρήνης αἱ στιγμαὶ κατὰ τὰς ἐργασίμους ἡμέρας εἶνε τόσον σπάνιαι, ὥστε, καὶ ἂν τις διορίσῃ μίαν τινά στιγμὴν τῆς πρωίας καὶ μίαν τῆς ἑσπέρας εἰς προσευχὴν καὶ μελέτην, δὲν δύναται μῆτε τὰς σκέψεις του νὰ ἐκτείνῃ μῆτε νὰ συνέλθῃ εἰς ἑαυτὸν ὅσον ἐπιθυμεῖ, κλειόμεθα εἰς τὸν κοιτῶνα μας, ὅταν ἐπιστρέψωμεν ἀπὸ τὰς ἐπισκέψεις, καὶ ἕκαστος ἡμῶν ἐξετάζει ἐνώπιον Θεοῦ τὰ αἰσθήματα καὶ τὴν διαγωγὴν, τὴν ὁποῖαν ἔδειξε καθ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα. Τότε μανθάνομεν νὰ βλέπωμεν ἑαυτοὺς ὁποῖοι εἴμεθα· τότε κατανοοῦμεν μέχρι τίνος βαθμοῦ εἶνε μοχθηρὰ ἡ ἀνθρωπίνη καρδία, καὶ ἀναγνωρίζομεν καλῶς τὴν μακροθυμίαν τοῦ Κυρίου. Ἐκ ταύτης τῆς ἐξετάσεως ἡμῶν αὐτῶν λαμβάνομεν ἀπέχθειαν πρὸς τὴν ἁμαρτίαν, εὐχαριστίαν πρὸς τὸν Θεόν, πληροφορίαν περὶ τῆς ἡμετέρας ἀσθενείας, βεβαιότητα περὶ τῆς δυνάμεως Ἐκείνου, τὰ ὁποῖα ἐμβάλλουσιν εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν περισσότερον ζῆλον· καὶ ἀφοῦ ἀναλάβῃ οὕτω νέας δυνάμεις, ἀρχίζει πάλιν τὴν πορείαν της μετὰ δραστηριότητα καὶ μετὰ πεποθήσειν πολὺ ἀνωτέραν. Τέλος δὲ φθάνει ἡ ἑσπέρα· ἐὰν ὁ καιρὸς ᾖ καλός, ἐξερχόμεθα εἰς περίπατον διὰ τῶν ἀγρῶν, ὅπου ὁ ἄνθρωπος ἀνυψοῦται ὅλος πρὸς τὸν Δημιουργόν. Ἐνῶ δὲ διαλογιζόμεθα ὅτι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐδημιουργήθησαν τὰ πάντα, ἕκαστον μὲν ἄνθος φαίνεται εἰς ἡμᾶς ὠραιότερον καὶ εὐωδέστερον, ἕκαστον δένδρον δροσερώτερον καὶ εὐθαλέστερον, καὶ ἕκαστος ἀστὴρ λαμπρότερος· ὁ οὐρανὸς γίνεται ἐκπληκτικώτερος, ἢ φύσις μεγαλοπρεπεστέ-

ρα, καὶ τὰ πάντα ἀπὸ τοῦ ἀπέιρου, τὸ ὅποιον ἐκτεινόμενον ἔμπροσθεν τῆς ὄψεως ἡμῶν καθίσταται ἐπὶ τέλους ἄφρακτον, μέχρι τοῦ μικροτάτου ἐντόμου τὸ ὅποιον ἔρπει εἰς τὸ χόρτον ἢ πετᾶ εἰς τὸν ἀέρα, τὰ πάντα διηγούνται τὴν δόξαν τοῦ Αἰωνίου Θεοῦ. Μετὰ δὲ τοσοῦτον εὐφρότυνον ἡμέραν δὲν μᾶς μένει ἄλλη ἀνάγκη, εἰμὴ νὰ εὐχαριστήσωμεν τὸν Θεὸν ὅστις μᾶς ἐδώρησεν αὐτήν, καὶ πράττομεν τοῦτο τελειόνοντες τὰ ἔργα ἡμῶν μετ' ὧδῆς εὐχαριστηρίου.

Σὲ βεβαιῶνω, φίλε μου, ὅτι τοιαύτη ἡμέρα εἶνε εὐλογία, τὴν ὁποίαν περιμένει τις με ἀνυπομονησίαν, τὴν ὁποίαν μετὰ χαρᾶς βλέπει φθάνουσιν, καὶ ἣτις φεύγει πάντοτε παραπολὺ ταχέως· ὅτι ὅταν τις ἀναλογιζέται τὴν βεβήλωσιν τοσοῦτῶν Κυριακῶν, αἰσθάνεται πικροτάτην θλίψιν καὶ δὲν δύναται νὰ ἐνοήσῃ ὅτι ὑπῆρξε ποτὲ καιρὸς, καθ' ὃν τὸ νὰ ἐργάζεται τὴν πρωΐαν, καὶ νὰ διασκεδάζῃ καὶ νὰ ὀρνύῃ καὶ νὰ θορυβῇ τὴν ἑσπέραν, ἢ καὶ τὸ νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὸ πρωΐ, καὶ ἔπειτα νὰ διάγῃ τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἡμέρας εἰς εὐτελεῖς διατριβάς—εἰφαίνοντο ὅτι ἡ χάρις τὴν ψυχῆν, ἀλλ' ἡ εὐχαριστήσις αὕτη ἦτον ἀπάτη καὶ ἀπάτη μεγάλη. Καὶ ἂν σοὶ ἔλεγα με ποίαν προθυμίαν ἐργάζεται τις καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα, πόσον θάρρος παρέχει ἡ ἰδέα τῆς θείας προστασίας, με πόσῃ ἐπιμέλειαν καὶ ἐργαζόμενος ἀγρυπνεῖ τις ὑπὲρ ἑαυτοῦ, καὶ πῶς ἀποδιώκει τοὺς κακοὺς διαλογισμοὺς, ἐνθυμούμενος ὅτι τὴν Κυριακὴν μέλλει νὰ δώσῃ εὐθύνην καὶ περὶ τῶν πράξεων καὶ τῶν ἀπλῶν παθήσεων τῶν ἑσωτερικῶν! τί θ' ἀπαντούσες; Ὑπάρχει, φίλε μου, ἀνανέωσις τῆς καρδίας, ὑπάρχει πρόοδος. Ἄ! γείτων μου! δὲν ἐγεύθην τὴν ἀληθινὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀληθινὴν εὐδαιμονίαν, εἰμὴ ἀφ' ἧς στιγμῆς ἠγίασα τὴν Κυριακὴν. Πρῶτερον μὲν ἠγνόουν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἢ καὶ ἂν ἐγνώριζα αὐτό, τοῦλάχιστον δὲν εἶχε διαπεράσει εἰς τὴν ψυχῆν μου· δὲν κατενόουν οὔτε τὴν ἀκροσάτην σοφίαν, οὔτε τὴν ἄκραν ἀγαθότητα καὶ δὲν εἶχα παραδεχθῆ αὐτό· ἀλλ' ἅμα καθιέρωσα τὴν ἡμέραν ταύτην εἰς τὴν ἀνάγκωσιν τοῦ Βύχαγγελίου, τὴ θεῖον θέλημα ἐνεχαράχθη εἰς τὴν καρδίαν μου, ἠγάπησα αὐτό, καὶ αἱ εἰδίδες, αἱ ἀνησυχίαι, ἡ ἀταξία, ὁ θόρυβος, πᾶν ὅ,τι ταράττει καὶ καταστρέφει τὴν εἰρήνην, ἐγένεον ἄφρακτον καὶ ἀντ' αὐτῶν εἰσῆχθη ἡ γαλήνη καὶ ἡ εὐχαρί-

στησις. Ἡ σύζυγός μου, τὰ τέκνα μου καὶ ἐγὼ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους ἐν Θεῷ εἰς αἰῶνας αἰῶνων· τοῦτο τὸ εἶδος τῆς ἀγάπης εἶνε τὸ μόνον τὸ ὅποιον ἐπάγει χαρὰν μόνιμον· καὶ τὴν χαρὰν ταύτην ὀφείλομεν εἰς τὴν Κυριακὴν. Αἱ Κυριακαί, γείτων μου, αἱ Κυριακαί εἶναι πρὸς ἡμᾶς ὡς σταθμοὶ τεταγμένοι εἰς τὸν βίον, ὡς βαθμίδες τὰς ὁποίας ἀναβαίνομεν διαδοχικῶς καὶ αἱ ὁποῖαι μᾶς προσεγγίζουσιν εἰς τὸν Θεόν· καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπορρεῖ πᾶν ὅ,τι ἀγαθὸν καὶ ἡδύ, συμβαίνει ἀπὸ ἐβδομάδος εἰς ἐβδομάδα νὰ ἐνισχύεται ἡ πίστις ἡμῶν, νὰ ἐπαυξάνηται ἡ ἡμετέρα εὐδαιμονία, καὶ νὰ ἐπιχέωνται καὶ νὰ πληρῶσιν ἡμᾶς αἱ ἐκ τῆς τηρήσεως τῆς ἀγίας ἡμέρας προερχόμενα εὐλογία. «Ἐὰν ἀποστρέψῃς τὸν πόδα σου ἀπὸ τῶν Σαββάτων τοῦ μὴ ποιεῖν τὰ θελήματά μου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἀγίᾳ, καὶ καλέσῃς τὰ Σάββατα τρυφερά, ἅγια τῷ Θεῷ (σου) δεδοξασμένα, καὶ δοξάσῃς αὐτά, οὐκ ἀρεῖς τὸν πόδα σου ἐπ' ἔργῳ, οὐδὲ λαλήσεις λόγον ἐν ὄργῃ ἐκ τοῦ στόματός σου, καὶ ἔσῃ πεποινῶς ἐπὶ Κύριον, καὶ ἀναβιβάσει σέ ἐπὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς καὶ ψωμιεῖ σε τὴν κληρονομίαν Ἰακώβ τοῦ πατρὸς σου τὸ γὰρ στόμα Κυρίου ἐλάλησε ταῦτα.» (Ἠσ. ΜΗ', 13, 14)

Ὁ Πέτρος ἐφάνη ὅτι ἤλθεν εἰς κατάνυξιν· δὲν ἤθελεν ὅμως νὰ καταπεισθῇ παρευθὺς· ἀντεπάλασε πρὸς τὴν καρδίαν του καὶ μετὰ σιωπὴν μιᾶς στιγμῆς, «ἀνάγκη,» λέγει, «νὰ δώσω εἰς τὰ τέκνα μου τροφήν, ἐνδύματα, κατοικίαν· ἐὰν δὲν ἐργάζηται τις τὴν Κυριακὴν, ποῦ νὰ εὕρῃ ἔπειτα ἐργασίαν; ποῦ νὰ εὕρῃ ἐργολάβους νὰ τὸν δέχωνται ἐργάτην;»

Ὡ! ἀνεβόησεν ὁ Γεώργιος, σφίγγων τὴν χεῖρα τοῦ φίλου του· αὕτη εἶνε μία τῶν μεγάλων ἐνστάσεων, αἵτινες προτείνονται κατὰ τῆς τηρήσεως τῆς ἀγίας ἡμέρας. Ἔστω λοιπόν, φίλε μου, καὶ ταύτην θέλομεν ἀνατρέψῃ τόσον εὐκόλως, ὅσον καὶ τὰς ἄλλας. Κατ' ἀρχὰς δὲν θέλω ἀντιτάξῃ πρὸς αὐτὴν εἰμὴ ἀπλοῦστατον συλλογισμόν. Ἀνάγκη, λέγεις, νὰ θρέψῃ τις τὴν οἰκογένειάν του, καὶ ἡ παῦσις τῆς ἐργασίας μίαν ἡμέραν θὰ ἔκαμεν ἀδύνατον τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος τούτου. Τὸ πρῶγμα δὲν ἔχει οὕτως. Ἠξεύρεις καλλίτερον παρ' ἐμὲ ὅτι οἱ ἐργάται, οὔτινες δὲν φυλάττουσιν τὴν Κυριακὴν, κἀθινοῦσιν ἀργοὶ τὴν Δευτέραν· πολλάκις δὲ

καὶ τὴν Τρίτην ἤξεύρεις ὅτι παύουν συνήθως τὴν ἐργασίαν πρὸ τοῦ τέλους τῆς ἡμέρας, διὰ νὰ ὑπάρχουν εἰς τὸ καφρανεῖον· καὶ ὅτι ἐὰν λογαριασθῶσι καλῶς τὰ πάντα, χάνουσι, βεβηλοῦντες τὴν Κυριακὴν, δεκατρεῖς ἢ δεκατέσσαρας ὥρας περισσότερον παρ' ὅ,τι θὰ ἔχαναν, ἂν ἠγιάζον αὐτήν· δὲν συμπεριλαμβάνομεν δὲ τὰς δαπάνας, αἵτινες ἀναγκαίως ἐπακολουθοῦσι τὴν κακὴν των διαγωγὴν, καὶ τὰς ἀταξίας, εἰς τὰς ὁποίας ἐξοκέλλουσιν.

— Τοῦτο ἀληθεύει, εἶπεν ὁ Μαρτῖνος μὲ χθαμαλὴν φωνήν· τὸ ἐδοκίμασα καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος.

— Οἱ ἐργολάβοι δὲν θὰ ἐδέχοντο ἐργάτην ἀγιάζοντα τὴν Κυριακὴν! ἐπανελάβην ὁ Γεώργιος μὲ περισσότερον τόνον· ἀλλὰ θὰ ἦσαν ἄφρονες, ἂν ἔκαμνον τοῦτο. Κρίνε δὲ σὺ ὁ ἴδιος. Ποῖον ἐργάτην θὰ προέκρινες σὺ; ἄνθρωπον ἐπιμελῆ, κόσμιον, φιλόπονον, ὅστις ἔρχεται πολὺ πρῶτ' εἰς τὸ ἐργοστάσιον καὶ ἀναχωρεῖ πολὺ ἄργά, ὅστις, μὴ μεθῶν μηδὲ ἀτακτῶν ποσῶς, θὰ ἔκαμνε μόνος πλειοτέραν ἐργασίαν παρ' ὅσῃν κάμνουν δύο ἄλλοι, δὲν θέλει ὅμως νὰ καταπατῇ τὴν τετάρτην ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ· ἢ θὰ προέκρινές τινα ἀπὸ τοὺς παραφόρους ἐκείνους ἀνθρώπους, οἵτινες ἀδιακόπως φεύγουν καὶ πάλιν ἐπιστρέφουν, κραυγάζουν, θορυβοῦν, δὲν σέβονται μήτε οὐρανὸν μήτε γῆν, δὲν κάμνουν ἄλλο εἰμὴ ὅ,τι τοὺς φανῇ, καὶ δὲν τοὺς μέλει τίποτε, οὔτε Κυριακὴν ἐὰν καταπατοῦν, οὔτε ἐὰν κάθωνται ἄργοι ὅλην τὴν ἐβδομάδα; Τίνα τῶν δύο τούτων θὰ προέκρινες, φίλε μου, ποσῶς δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία! Οἱ παραγγέλλοντες ἐργασίας θὰ ἔπαυαν, λέγεις. Ναι, κατ' ἀρχὰς ἴσως· ἀλλ' ἀφοῦ γνωρίσουν ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος εὐσυνειδήτος, ὅτι φροντίζεις πρότερον περὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς ψυχῆς παρὰ τοῦ σώματος, ὅτι δὲν θυσιάζεις τὰ χρεῖά σου οὔτε εἰς ἡδονάς, οὔτε εἰς συμφέροντα, θὰ ἐμπιστεύονται εἰς σέ, θὰ λέγουν ὅτι ὁ σεβόμενος οὕτω τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ ὑποτασσόμενος εἰς τοὺς νόμους αὐτοῦ πρέπει βεβαίως νὰ ᾔηε καὶ τίμιος, ἀγρυπνος, δραστήριος· ἐργασία θὰ σοὶ προσφέρεται, φίλε μου· θὰ προσφέρεται καὶ εἰς σέ, ὅπως προσφέρεται καὶ εἰς ἐμέ. Ἄν αἱ θρησκευτικαὶ ἀκριβολογίαι μου ἠνώχλησαν πολλοὺς, ἂν ἔνεκα τούτων ἐστερήθην κατ' ἀρχὰς τινὰς ἐργασίας, σήμερον ὅμως χάρις

τῷ Θεῷ ἔχω πλειοτέρας παρ' ὅσας τότε ἔχασα, καὶ μόλις προφθάνω νὰ ἐκτελῶ τὰς παραγγελίας. Ἔσθι βέβαιος, φίλε μου, ὅτι ἡ τήρησις τῆς Κυριακῆς δὲν ἐλαττώνει τὸ ποσὸν τῆς ἐργασίας· καὶ ἂν σὺ καὶ οἱ φίλοι σου ἀπερασιζήσατε νὰ τιμᾶτε τὴν ἁγίαν ταύτην ἡμέραν, τὸ αὐτὸ τοῦτο ποσὸν ἠδύνατο νὰ διαμοιρασθῇ μεταξὺ τῶν αὐτῶν ἀνθρώπων οὕτως, ὥστε νὰ μὴ προκύψῃ μηδεμία εἰς μηδένα ζημία. Ἀπέδειξα ὅτι οὐσιωδῶς δὲν ἔχομεν νὰ χάσωμεν τίποτε, ἀλλὰ τὸναντίον νὰ κερδήσωμεν τὸ πᾶν, ὑπακούοντες εἰς τὸν Θεόν. Δὲν λαμβάνω ὅμως ἐκ ταύτης τῆς βεβαιότητος τοὺς λόγους, οἵτινες μὲ ὑποχρῆνουςι νὰ ἀγιάζω τὴν Κυριακὴν. Ὅλοι μου οἱ λόγοι, φίλε, εἶνε τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου καὶ αἱ ρηταὶ Αὐτοῦ ἐντολαί. Αὐτὸς τὸ εἶπε· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ ὑπακούσωμεν, οἰαδήποτε καὶ ἂν συμβῇ νὰ ᾖ τὰ παρεπόμενα. Δὲν ὑπάρχει πίστις, δὲν ὑπάρχει χριστιανικὸς βίος, δὲν ὑπάρχει κοινωνία μετὰ τοῦ Θεοῦ ἄνευ ὑποταγῆς ὁλοφύχου καὶ ἄνευ αὐταπαρνήσεως ταπεινῆς, τελείας καὶ πιστῆς. Ἡ πίστις, φίλε μου, ἡ πίστις στηρίζει τὸν ἄνθρωπον· αὕτη τὸν κάμνει νὰ παραδίδεται εἰς τὸν Θεόν, ὅπως τὸ νήπιον εἰς τὴν μητέρα του, καὶ νὰ προβαλῇ ἀφόβως διὰ τῶν προσκομμάτων, τὰ ὁποῖα φαίνονται ἀνυπέροβλητα. Ὁ Θεὸς εἶπε· ν' ἀγιάζης τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων· εἶπε δὲ τοῦτο μὲ τρόπον ἀπόλυτον· δὲν ἔκαμεν οὐδεμίαν ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος τούτου. Ὅθεν ἐγὼ ἀγιάζω τὴν Κυριακὴν, καὶ ὅ,τι καὶ ἂν πάθω ἐκ τούτου, ὅσας στερήσεις καὶ ἂν ὑπομείνω, ὑπακούω ἀταράχως· ἐπειδὴ ἠξέυρω ὅτι ὁ Θεὸς μου εἶνε ὁ Θεὸς ὁ πανάγαθος, ὁ παντοδύναμος· ἐπειδὴ ἠξέυρω ὅτι, καὶ ἂν ὅλος ὁ κόσμος μ' ἐγκαταλίπη, ἐκεῖνος θὰ διαμένῃ πλησίον μου καὶ ὅτι ὁ Θεὸς ἐκεῖνος, ὅστις καλύπτει τοὺς ἄγρους μὲ κρίνα καὶ τρέφει τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, δὲν θὰ μὲ ἀφήσῃ ν' ἀπολεσθῶ ἔνευ τοῦ ἰδικοῦ του θελήματος.

— Ἄ! εἶται εὐτυχής, ἀνεβήτην ὁ Μαρτίνος μετ' ἐνθουσιασμοῦ· σὺ ἔκλεξας τὴν ἀγαθὴν μερίδα· ἀλλ' ἐκτὸς τούτου εἶται καὶ εὐτόλμος, καὶ δὲν φροντίζεις οὔτε περὶ τῶν ἀρσεκειῶν οὔτε περὶ τῶν ἀπαρσεκειῶν σου, καὶ δὲν δίδεις ἀκρόασιν οὔτε εἰς τὰς φλυαρίας τούτου οὔτε εἰς τοὺς χλευασμοὺς ἐκείνου· ἀλλ' ἐγὼ δὲν

ἔχω τοσαύτην τόλμην, ἄπτε νὰ ἀκούω μεθ' ὑπομονῆς τοὺς λόγους τοῦ ἐνός καὶ τοῦ ἄλλου.

— Φίλε μου, τί εἶνε τὸ φρονιμώτερον, τὸ νὰ καταφρονῆς τὰς δοξασίας τῶν ἀνθρώπων, ἢ τὸν ἄντιπράττης πρὸς τὸν Θεόν ; . . . Μεταξὺ ἀνθρώπων καὶ Θεοῦ, ποῦ εἶνε ἡ δύσμις, ποῦ εἶνε ἡ σοφία, ποῦ εἶνε ἡ ἀγάπη ; Τὴν ἐσχάτην δὲ ἡμέραν τίς θὰ κρίνῃ ἡμᾶς, οἱ ἄνθρωποι ἢ ὁ Θεός ; καὶ τί θὰ εὔρεθῇ ὅτι ἦτον τὸ ἡμέτερον συμφέρον, τὸ νὰ ὑπακούσωμεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἢ εἰς τὸν Θεὸν ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ; Ἀνάγκη νὰ ἐκλέξωμεν ἐν τῶν δύο· ἐπειδὴ ὁ,τι ὁ Θεὸς θέλει, ἐκεῖνοι τὸ ἀποστρέφονται· καὶ βεβαίως δὲν δύναται τις νὰ ἐλπίσῃ ὅτι θὰ εὐαρεστήσῃ συγχρόνως καὶ τὸν Θεὸν τὸν δίκαιον, τὸν ἅγιον, τὸν παντέλειον, καὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἀντάρτας, τοὺς διεφθαρμένους καὶ παραδεδομένους εἰς τὴν ἀμαρτίαν !

— Δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ δισταγμός, ἀπεκρίθη ὁ Πέτρος κλιῖων τὴν κεφαλὴν· ἀλλὰ . . . πόσαι δυσκολίαι ! . . .

— Σὺ, φίλε μου, τὸ εἶπες ἀνεβόησεν ὁ Γεώργιος. Δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ δισταγμός· θυσίας ἀνάγκη νὰ κάμωμεν, ὑπομονὴν ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν· περιφρόνησιν, ἐλεεινολογίας καὶ ὕβρεις μάλιστα ἀνάγκη νὰ δοκιμάσωμεν, ναί· ἀλλὰ δισταγμὸν δὲν πρέπει νὰ ἔχωμεν οὐδέποτε. Καὶ δὲν εἶναι ἄρα γε εὐτυχής, ἐν τῇ ὑπομένῃ θλιψίᾳ τινὰς διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ σωτῆρος ἐκείνου, ὅστις ἐδέχθη καὶ θάνατον, θάνατον δὲ σταυροῦ, διὰ νὰ ἐξαγοράσῃ ἡμᾶς ; Δὲν αἰσθάνεται τις ἄρα γε ἐαυτὸν ἀδιαιλίπτως στηριζόμενον ὑπὸ τοῦ παναγίου αὐτοῦ Θεοῦ, ὅστις μεταβάλλει εἰς χαρὰν πᾶν ὅ,τι τις ὑπομένῃ πρὸς δόξαν αὐτοῦ ; Δὲν αἰσθάνεται ἄρα γε εὐφροσύνην ἐνδόμυχον, ἡξέυρων ὅτι εὔρισκεται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ, βαδίζων κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, ἀρχίζων ἤδη καὶ ἐπὶ τῇ γῆ· τὸν βίον ἐκεῖνον τῆς ὑπακοῆς, τῆς ἀγάπης, τῆς ἀγιότητος, τὸν ὅποιον θὰ ἐξακολουθῶμεν καὶ πέραν τοῦ τάφου, καὶ ὁ ὅποιος, ἀπ' αἰῶνος εἰς αἰῶνα, θὰ φέρῃ εἰς ἡμᾶς εὐφροσύνας ἀνεκλαλήτους ; . . . Ναί, φίλε μου, ναί, ἔχεις νὰ παλαίῃς, ἔχεις νὰ ὑποφέρῃς· ἀλλ' εἶνε ἀδύνατον καὶ ἐν μόνον βῆμα νὰ προβῇ τις εἰς τὴν παλιγγενεσίαν χωρὶς ἀγῶνων καὶ χωρὶς πόνων. Οἱ σύντροφοί σου θὰ σὲ χλευάζουν· σὺ δὲ θὰ προσεύχῃσαι ὑπὲρ αὐτῶν· οἱ ἀγορασταὶ θὰ σὲ ἀφῆ-

σου· σὺ δὲ θά, ἐλπίζῃς εἰς τὸν Κύριον. Ἡ σύζυγός σου ἴσως δὲν θά σέ ἐννοῇ, θά κατατακρῖνῃ τὰς ἀκριβολογίας σου, θά προσθέσῃ τὰς ἐπιπλήξεις τῆς εἰς τοὺς ἐμπαιγμοὺς τῶν γειτόνων σου, καὶ τοῦτο μάλιστα ὑπὲρ πᾶν ἄλλο θά σοῦ πικράνῃ τὴν καρδίαν. Ἔστω, φίλε μου, καὶ ταύτην τὴν ἀγωνίαν θά ὑπομείνῃς· θά ἐπι-καλεσθῆς δὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Κυρίου, καὶ θά προσελκύσῃς τὴν γυναικῆ σου διὰ τῆς γλυκύτητος, διὰ τοῦ παράδειγματος, διὰ τῆς ἀγάπης σου. Καὶ ἐγὼ ὡσαύτως ἐπάλαστα· πολὺν καιρὸν ὑπῆρχε θόρυθος, διχόνοια εἰς τὴν οἰκίαν μου· καὶ ἀθυμῶν ἀνελογιζόμεν κατ' ἐμαυτὸν, ἂν εἰς τοῦ Κυρίου ἀληθῶς· τὸ θέλημα ὑπέκυπτον πράττων οὕτως. Ἐπέμενα ἐμπαιγμοὺς, προσβολάς· καὶ ἡ καρδία μου ἐξαπτομένη εἰς ἀγανάκτησιν εἶχεν ἀνάγκην τῆς χειρὸς τοῦ Κυρίου διὰ νὰ καταπραῦθῇ. Ὀλίγους δὲ μῆνας ἔμεινα χωρὶς ἐργασίᾶν καὶ ἐχρειάσθησαν ἅπαντα τῆς Γραφῆς αἱ ἐπαγγελίαι διὰ νὰ καθησυχίσωσι τὰς ταραχάς, αἵτινες διετάραττον τὴν καρδίαν μου. Φίλε μου, τὰ πάντα διήλθον, διότι ἐστηριζόμεν ὄχι ὑπὸ τῆς ἰδικῆς μου δυνάμεως ἢ εὐτολμίας, ἀλλ' ὑπὸ τῆς παντοδυναμίας τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, ὅστις ἦτον ἐκεῖ, ὅπισθεν ἐμοῦ, μετ' ἐμοῦ διὰ παντός. Αὕτη θά συνοδεύῃ καὶ σέ. Ἄκουσον, φίλε μου· τὴν δραστηριότητα ἐκείνην ὁ Θεὸς τὴν ἔδιδεν εἰς ἐμέ. Δὲν θ' ἀπαρνηθῆ δὲ αὐτὴν οὐδὲ εἰς σέ, θά βοηθῆ καὶ σέ, ὅπως ἐβοήθησε καὶ ἐμέ· θά εὐλογῆ καὶ σέ, ὅπως ἠὐλόγησεν ἐμέ· ὅ,τι ἐγὼ ὑπέμεινα, θά ὑπομείνῃς καὶ σὺ· καὶ ἡ εὐφροσύνη, τὴν ὁποῖαν ἐγὼ ἀπολαύω, θά εὐφράνῃ καὶ τὴν ἰδικὴν σου καρδίαν.

Ὁ Πέτρος ἐσφόγγισεν ἐν δάκρυον, τὸ ὁποῖον ἔρρευσε ἐπὶ τὴν παρεῖάν του· ἔπειτα δὲ ριψθεις εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ γείτονός του, «εὐχαριστῶ . . . εὐχαριστῶ,» εἶπε μὲ φωνὴν περιπαθῆ. « Τὴν ἐσπέραν ταύτην θά ἀναγνώσωμεν ὁμοῦ τὴν Ἱερὰν Γραφήν, καὶ εἰς τὸ ἔξῃς θά ἀφιερῶσω τὰς Κυριακάς μου εἰς τὸν Κύριον. »

Οἱ Θεοὶ ἴλεψ̄ εἰσι τοῖς λεψ̄ς τοῖς αὐτοῖς θερα-
πεύουσι· τῇ γὰρ εὐσεβείᾳ οἱ λεψ̄ ἀριστεύουσι
τῶν ἄλλων, τῇ δ' ἄσεβείᾳ ἢ τῶν λεῶν δύναμις
κ ο λ ο ῦ ε τ α ι.

Ο ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝ ΕΡΒΙΓΓ.

(Ίδε σελ. 441).

ΖΩΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΠΑΛΑΝΗΣ.

Εἷς ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες διὰ τῆς φιλοπατρίας αὐτῶν
ωφέλησαν ὄχι μόνον τὴν ἰδιαίτεραν αὐτῶν πατρίδα, ἀλλὰ τὸ ἑλλη-
νικὸν ἔθνος ὁλόκληρον, προσφέροντες ὡς ὀλοκαύτωμα εἰς τὸν βω-
μὸν τῆς πατρίδος πρὸς φωτισμὸν τῶν ὁμογενῶν ὁλόκληρον τὴν

διὰ πόνων καὶ μόχθων εἰς τὰ ξένα ἀποκτηθεῖσαν καὶ ἐκ τοῦ μη-
δενὸς δημιουργηθεῖσαν κολοσσάκην περιουσίαν αὐτῶν, καὶ δικαίως
ἀποκτήσαντες τὸν στέφανον τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης
καὶ τὸν θαυμαστὸν καὶ ἔπικρον ὀλοκλήρου τοῦ πεπολιτισμένου κό-
σμου, καὶ τῶν ὁποίων τὰ ἐθνοφιλή ὀνόματα ὡς πολῦτιμοι ἀδάμαν-
τες θὰ στολίζωσι τὰς σελίδας τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς ἱστορίας, εἰς
λέγω τῶν ἀνδρῶν τούτων εἶνε καὶ ὁ ἀοιδίμος Ζῶης Καπλάνης σύγ-
χρονος καὶ συμπατριώτης τῶν ἀειμνήστων Ζωσιμάδων καὶ φίλος
στενότητος καὶ συνώνυμος τοῦ Ζῶη Ζωσιμαῖ.

Ἐγενήθη δὲ καὶ οὗτος εἰς τὸ ὀνομαστὸν Γραμμένον χωρίον
τῆς Ἡπείρου, πλησίον τῶν Ἰωαννίνων κείμενον, κατὰ τὸ ἔτος
1736. Ὁ μὲν πατὴρ αὐτοῦ ὀνομάζετο Κωνσταντῖνος, τῆς δὲ μη-
τρὸς τὸ ὄνομα ἀγνοεῖται· εἰς τὸ χωρίον αὐτοῦ διδασκθεὶς τὰ ἱερά
γράμματα διὰ τῆς φρονίδος τοῦ εὐσεβοῦς πατρὸς του, ἔλαβε τὴν
ἀτυχίαν νὰ μείνῃ ὄρφανός, νέος ἔτι τὴν ἡλικίαν· διὰ τοῦτο μεταβάς
εἰς Ἰωάννινα, ἔμεινεν ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν τῶν συγγενῶν του μέχρι
τοῦ 18 ἔτους τῆς ἡλικίας. Διατρίβων τότε εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἀνὴρ
κατὰ πάντα ἔντιμος ὁ Παναγιώτης χατζῆ Νίκου καὶ γοητευθεὶς ἀπὸ
τὰ προτερήματα καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ νεαροῦ Καπλάνη, παρέλαθεν
αὐτὸν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Βουκορέστιον, ὅπου
μετῆρχετο τὸ ἐμπόριον. Ἡ ἄκρα ἐμπιστοσύνη καὶ ἀφοσίωσις καθῶς
καὶ ἡ ἰκανότης τοῦ Καπλάνη παρεκίνησαν τὸν χατζῆ Νίκου νὰ κα-
ταθήσῃ αὐτὸν συνεταῖρον· ὅθεν πέμψας αὐτὸν μετὰ 14 ἔτη εἰς Νιζ-
ναν τῆς Ρωσσίας, τῷ ἀνέθεσε τὴν διεύθυνσιν τοῦ μεταξύ Ρωσσίας καὶ
διαφόρων πόλεων τῆς Εὐρώπης ἐμπορίου, ὅπου διέτριψεν ὑπὲρ τὰ
τρία ἔτη. Ἐπειτα δὲ ἐπιστρέψας εἰς Μόσχαν ἐξηκολούθησεν ἀρκε-
τὸν καιρὸν ἐμπορευόμενος ὡς συνεταῖρος τοῦ Χ. Νίκου· χρόνος δὲ αὐ-
τοῦ θεωρῶν νὰ δώσῃ λογαριασμὸν τῆς συντροφίας ταύτης εἰς τὸν συ-
νεταῖρον καὶ εὐεργέτην αὐτοῦ, ἐπέστρεψεν εἰς Βουκορέστιον, ὅπου
θεωρήσαντες ἀκριβῶς ὅλους τοὺς μεταξύ αὐτῶν συντροφικούς λογα-
ριασμούς, μὲ κοινὴν συγκατάθεσιν διέλυσαν ἐν ἀγάπῃ καὶ ὁμοιοί.

Ὁ Καπλάνης ἐπιστρέψας καὶ πάλιν εἰς Μόσχαν μετῆρχετο τὸ ἐμ-
πόριον· φίλος δὲ τῆς ἡσυχίας ἐκατοίκησεν εἰς τι κελλίον τοῦ αὐτόθι
ἑλληνικοῦ μοναστηρίου τοῦ ἁγ. Νικολάου, ἐξηκολούθων νὰ εὐεργετῇ

ὄχι μόνον τοὺς εἰς Μόσχην εὕρισκομένους ἐνδεεῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, τοὺς ὁποίους, ἂν καὶ πολὺ μακρὰν εὕρισκόμενος, οὐδέποτε ἐλησμένους. « Ἡμεῖς, ἔλεγε συχνὰ πρὸς τοὺς ἐν Μόσχᾳ ζῶντας Ἕλληνας, ἡμεῖς ζῶμεν ἐδῶ ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀναπαύσει καὶ ἀσφαλείᾳ, ἀμὴ ἐκεῖ νοὶ οἰδυστυχεῖς. »

Εὐεργετικὸς ὢν ἐκ φύσεως ὁ Καπλάνης, κατέστη εὐεργετικώτερος διὰ τοῦ καλοῦ παραδείγματος τοῦ εὐεργέτου αὐτοῦ Π. Χ. Νίκου, ὅστις ὄχι μόνον ἰδιαιτέρως ἔδιδε πολλὰς βοηθείας εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἀλλὰ καὶ πρῶτος μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων κατέθεσεν εἰς τὸ ἐν Μόσχᾳ αὐτοκρατορικὸν Ὀρφανοτροφεῖον 25,000 ρούβλια καθὼς καὶ εἰς τὴν ἐν Βιέννῃ Τράπεζαν ἰκανὴν ποσότητα χρημάτων, τῶν ὁποίων τὸν τόκον διώρισε διὰ θεάρεστα ἔργα εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ τὰ Ἰωάννινα. Δεύτερον δὲ παράδειγμα εἰς τὰ φιλογενῆ ἔργα ἐχρησίμευσε διὰ τὸν Καπλάνην ὁ Ζῶης Ζωτιμαῖς, διαμένων τότε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ αὐτὸ μοναστήριον τοῦ Ἀγ. Νικολάου, ὅστις μετὰ τῶν τριῶν ἀδελφῶν Ἀναστασίου, Νικολάου καὶ Μιχαήλ ὄχι μόνον διὰ τῆς ἐκδόσεως πολλῶν ἑλληνικῶν, ἐκκλησιαστικῶν καὶ μαθηματικῶν βιβλίων ἀτεπλοῦτισαν τὴν πατρίδα αὐτῶν, διαμοιράζοντες ταῦτα δωρεάν, ἀλλὰ καὶ μεγάλην χρηματικὴν ποσότητα κατέθεσαν εἰς τὸ ἐν Μόσχᾳ αὐτοκρατορικὸν Ὀρφανοτροφεῖον πρὸς διατήρησιν τοῦ εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν, τὰ Ἰωάννινα, συστηθέντος σχολείου τῶν Ζωτιμαῶν.

Ὁ μέγιστος πρὸς τὴν πατρίδα ἔρος τῶν ἀμιμῆτων τούτων πατριωτῶν, οἵτινες ὀλόκληρον τὴν περιουσίαν αὐτῶν ἀφιέρωσαν πρὸς φωτισμὸν τῶν ὁμογενῶν καὶ εἰς ἄλλα θεάρεστα ἔργα, ἀνεζωπύρησε καὶ εἰς τὸν ἔντιμον Καπλάνην τὸν μέγαν ζῆλον πρὸς φωτισμὸν τῆς φιλάτης αὐτοῦ πατρίδος εἰς συνδρομὴν τῶν ἀπῶρων ὀρφανῶν, δυστυχῶν καὶ ἀσθενῶν. Ἐν πρώτοις λοιπὸν κατὰ τὸ 1797 ἔτος κατέθεσεν εἰς τὸ ἐν Μόσχᾳ αὐτοκρατορικὸν Ὀρφανοτροφεῖον 10,000 ρούβλια, τῶν ὁποίων ὁ τόκος νὰ χρησιμεύῃ διὰ τὸ εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ νοσοκομεῖον. Δεύτερον θεμελιώτας ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἰωαννίνων ἐλ. σχολεῖον δι' ἰδίων ἐξόδων, ἔπεμπε κατ' ἔτος ἐκεῖ πρὸς διατήρησιν αὐτοῦ ἰκανὴν ποσότητα χρημάτων, ἐνεργήτας συγχρόνως ὅπως ἀναγνωρισθῇ ὑπὸ τῶν τότε πα-

τριαχειόντων Καλλινίκου τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, Ἀνθιμίου τοῦ Ἀντιοχείας καὶ Ἀνθίμου τοῦ Ἱεροσολύμων, καὶ τεθῆ ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Πατριαρχείου. Τρίτον πρὸς διατήρησιν αἰώνιον τῆς εἰρημένης Σχολῆς κατέθεσεν εἰς τὸ αὐτὸ αὐτοκρατορικὸν Ὀρφανοτροφεῖον ἑτέρας 100,000 ρούβλια ἕνα ἐκ τοῦ τόκου αὐτῶν μισθοδοῦνται: οἱ διδάσκαλοι καὶ διατρέφονται οἱ ἐν τῇ Σχολῇ οἰκότροφοι μαθηταί. Ἀλλὰ καὶ τὴν Νίζναν δὲν ἐλησμόνησε, κληροδοτήσας τὸ ἐκεῖ νοσοκομεῖον μὲ 2,000 ρούβλια, ἕνα ἐκ τοῦ τόκου αὐτῶν περιθάλλονται οἱ ἐν αὐτῇ ἐνδεεῖς ἀσθενεῖς.

Βλέπων δὲ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ ἡμέρα τῇ ἡμέρα καταβαλλομένας, καὶ ἀσθενήσας, ἔκρινε καλὸν νὰ γράψῃ καὶ τὴν διαθήκην αὐτοῦ, διορίζων εἰς αὐτὴν, ὅπως μετὰ θάνατον οἱ ἐκτελεσταί τῆς διαθήκης ὅλην τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, ἐκτὸς τῆς διὰ τοὺς συγγενεῖς του διορισθείσης ποσότητος, ὁπόση ἤθελεν ἐκκαθαρισθῆ εἰς μετρητά, νὰ καταθέσωσιν αὐτὴν εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν Ὀρφανοτροφεῖον πρὸς ὠφέλειαν τοῦ Σχολείου του ὦ καὶ δι' ἄλλα εὐάρεστα ἔργα. Καὶ ταῦτα πάντα ἐξεπλήρωσαν οἱ ἐκτελεσταί τῆς διαθήκης συμφώνως πρὸς τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ ἀειμνήστου Καπλάνη.

Ὀλίγον μετὰ τὴν σύνταξιν τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἀσθενήσας βαρέως ὁ Καπλάνης, προσεκάλεσε τὸν πνευματικὸν αὐτοῦ πατέρα καὶ καθάριας τὴν μακαρίαν αὐτοῦ ψυχὴν διὰ καθαρᾶς ἐξομολογήσεως καὶ θερμῆς μετανοίας καὶ φιλιωθείς πρὸς τὸν Πλάστην αὐτοῦ, μετὰ συντριβῆς καρδίας καὶ ἄκρας εὐλαβείας ἐκοινώνησε τῶν ἀχράντων τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων, ἐφοδισθεὶς ὡς Χριστιανὸς ὀρθόδοξος διὰ τὴν ἐκ τῶν προσκαίρων πρὸς τὰ αἰῶνια μετάβασιν αὐτοῦ.

Ὀλίγας ὥρας πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ προσκαλέσας τοὺς ἐπιτρόπους του Μωϋσῆν Δ. Κρίτσκη, Θεόδωρον Δ. Μετσοβίτην καὶ Ἰωάννην Τομαζάκη, ὡσαύτως καὶ τὸν πνευματικὸν αὐτοῦ τὸν ἱερομόναχον Ἀγαθάγγελον καὶ τοὺς πλησιεστέρους αὐτοῦ συγγενεῖς καὶ φίλους, ἔχων ἀκόμη ὑγιῆ τὸν νοῦν καὶ σώων τὴν κρίσιν αὐτοῦ, διέταξε νὰ συνάξωσιν ὅλα τὰ ἀναγκαῖα αὐτοῦ ἔγγραφα καὶ τὰς χρεωστικὰς ὁμολογίας, ὡσαύτως καὶ τὴν διαθήκην αὐτοῦ, καὶ ὅσα τότε τῷ εὐρέθησαν μετρητὰ χρήματα. Ἀφοῦ ἔθεσαν ταῦτα ὅλα ἐντὸς κιβωτίου, καὶ ἐσφράγισαν διὰ τῆς σφραγίδος αὐτοῦ, τὴν μὲν σφραγιδα ἐνεχεί-

ρισεν ἀμέσως εἰς τὸν πνευματικὸν αὐτοῦ, τὴν δὲ κλεῖδα ἐκράτησεν ὁ ἴδιος. Τέλος δὲ συγχωρηθεὶς μετ' ἄλλους τοὺς παρευρεθέντες ἐκεῖ καὶ εὐχαριστήσας τὸν Θεὸν ὅστις τὸν κατηξίωσε νὰ διαθέσῃ τὰ πάντα κκλῶς καὶ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας του, ἐπερίμενε μετ' ἡσυχίας τὸν θάνατον.

Καὶ τῷ ὄντι μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ὥρων ὁ μακάριος Καπλάνης ἐκοιμήθη τὸν αἰώνιον ὕπνον πλήρης ἡμερῶν, τὸ μὲν σῶμα παραδοὺς εἰς τὴν μητέρα γῆν, τὸ δὲ πνεῦμα πρὸς τὸν πλάστην καὶ Δημιουργὸν αὐτοῦ τῇ 20 Δεκεμβρίου 1806 ἑβδομηκοντοῦτης τὴν ἡλικίαν.

Ἀναγνωσθείσης τῆς νεκρωσίμου ἀκολουθίας ἐν τῷ ναῷ τοῦ μοναστηρίου τοῦ Ἁγ. Νικολάου, ἐξεφώνησεν ἐπιτάφιον λόγον ὁ πνευματικὸς αὐτοῦ πατήρ Ἀγαθάγγελος, πλέξας εἰς αὐτὸν τὸν ἀμάραντον τὸν ἀρετῶν του στέφανον, τὸ δὲ σῶμα κατετέθη εἰς τὸ σταυροπηγιακὸν μοναστήριον τοῦ Δουσκοῦ, ὅπου ἦτο θαμμένος καὶ Νικηφόρος ὁ Θεοτόκης. Οἱ ἐκτελεσταὶ τῆς διαθήκης ἐξαργυρώσαντες ὄλας τὰς ὁμολογίας καὶ συνάξαντες ὅλην τὴν περιουσίαν σύμψοσθεῖσαν εἰς 74,000 ρούβλια, κατέθεσαν αὐτὴν εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν Ὁρφανοτροφεῖον κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ διαθέτου, παραλαβόντες τὰς ἀναγκαίας ἀποδείξεις, αἵτινες μετὰ τῆς σφραγίδος διετηρήθησαν διαβαίνουσαι διαδοχικῶς ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρας τῶν ἐπιτρόπων αὐτοῦ.

Ἄπαντα ἡ περιουσία τοῦ Καπλάνη συνεποσώθη μετὰ τῶν πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἀφιερωμάτων εἰς 183,000 ρούβλια, ἐξ ὧν 10,000 κατέθεσεν ἔτι ζῶν ὁ μακαρὶτης ὑπὲρ τοῦ νοσοκομείου καὶ τοῦ Σχολείου· διὰ δὲ τῆς διαθήκης του διώρισε 40,000, τῶν ὁποίων ὁ τόκος νὰ χρησιμεύῃ, ἵνα ὑπανδρεύωνται πτωχὰ κοράσια τῶν χωρίων Γραμμένου καὶ Τσουντίλας· 40,000, τῶν ὁποίων ὁ τόκος νὰ μοιράζεται κατ' ἔτος εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν αὐτῶν χωρίων· 40,000, τῶν ὁποίων ὁ τόκος νὰ ἐξοδεύεται κατ' ἔτος εἰς τροφήν καὶ ἐνδυμασίαν τῶν ἐν Ἰωαννίνοις φυλακισμένων· 5,000, τῶν ὁποίων ὁ τόκος νὰ στέλλεται εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἄθωνος ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ σχολείου· 5,000, τῶν ὁποίων ὁ τόκος νὰ στέλλεται εἰς τὸ ἐν Πάτρῳ σχολεῖον· 6,000, διὰ νὰ ὑπανδρεύωνται κατ' ἔτος ἐκ τοῦ τόκου αὐτῶν πτωχὰ κοράσια τῶν Ἰωαννίνων καὶ 2,000 ὑπὲρ τοῦ ἐν Νίζνῃ Νοσοκομείου. Τὴν δὲ ὑπόλοιπον περιουσίαν αὐτοῦ συνισταμένην εἰς 25,000 ρούβλια διώ-

ρισε νὰ δώσωσιν οἱ ἐπίτροποι εἰς τοὺς συγγενεῖς του, τοὺς ὁποίους ἀναφέρει εἰς τὴν διαθήκην του, καὶ εἰς τὰς ἐκκλησίας. Διὰ τῆς φροντίδος καὶ τῆς ἐπιμελείας τῶν ἐπιτρόπων ἐστάλη καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Καπλάνη εἰς Ἰωάννινα, ἵνα τεθῆ ἐν τῷ Σχολείῳ αὐτοῦ, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐγράφη τὸ ἐξῆς τετράστιχον, ποιηθὲν ἴσως ὑπὸ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρως.

Παῖδες Ἑλλήνων, ἰδοσύνην προγόνων μεμαῶτες,

Μὴ φείσησθε πόνων, ἠχομένων γε χρόνῳ·

Ἄδαίην στυγερὴν φεῦ, μὴ ποτ' ὑποίσετε δὴ μὴ.

Εὐτε Παλλὰς δ' ὕμμας ἐπίδη, γνῶσθε κ' ἐμέθεν.

Τοιοῦτος ἦτον ὁ ἀξιάγαστος ἀνὴρ, οὕτινος ὁ βίος ἐνταῦθα συντόμως ἱστορεῖται καὶ τοῦ ὁποίου μιμῆται σπανίως εὐρίσκονται, ὥστε νὰ θυσιάσωσιν ὀλόκληρον τὴν περιουσίαν αὐτῶν πρὸς φωτισμὸν καὶ εὐεργεσίαν τοῦ πλησίον των. Ἐκ τῆς συντόμου ταύτης βιογραφίας ἕκαστος βλέπει ὅτι ὁ ἀξιότιμος οὗτος ἀνὴρ ἐξῆσεν οὐχὶ δι' ἑαυτόν, ἀλλὰ διὰ τὰ ὄρφανά, τοὺς δυστυχεῖς, τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς πτωχοὺς μαθητὰς καὶ διὰ τὸν φωτισμὸν τοῦ ἔθνους αὐτοῦ. Τὸ μόνον ὄνειρον τοῦ ἀοιδίμου Καπλάνη ἦτον νὰ ἴδῃ καὶ πάλιν ἀναγεννωμένους εἰς τὸ ἔθνος του Ἀριστείδας Θεμιστοκλεῖς, Σωκράτας καὶ Πλάτωνα· διὰ τοῦτο καὶ ἡ μεταγενεστέρα ἱστορία τῶν Ἑλλήνων δὲν θὰ λείψῃ νὰ κατατάξῃ τὸ ὄνομα τοῦ ἐναρέτου τούτου ἀνδρὸς μεταξὺ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀναστησάντων τὸν φωτισμὸν, καὶ θεσμοθετησάντων τὴν εὐεργεσίαν, καὶ νὰ στήσῃ αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῶν μεγάλων ἐκείνων τῆς ἀρχαιότητος ἀνδρῶν, τῶν ὑπὲρ τῆς πατρίδος αὐτῶν ἀκαμάτως ἐργασθέντων.

Ὅ,τι δὲ ἰδίως διακρίνει τὸν προνοητικὸν νοῦν τοῦ Καπλάνη ἐστὶν ὅτι πρὸ τῆς ἐκπαιδύσεως τοῦ νοῦς τάττει τὴν ἐκπαίδευσιν τῆς καρδίας, ὅ ἐστι τὴν ἠθικὴν ἀγωγὴν, ἀνευ τῆς ὁποίας θεωρεῖ ἐκείνην ματαίαν καὶ ἐπικίνδυνον μάλιστα. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἱεροκλήρικα ἐμίσθωσεν ἐπίτηδες εἰς Ἰωάννινα, ἵνα καθοδηγῇ τὴν νεολαίαν καὶ τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἠθικῆς, καὶ ἐπιτηρητὰς τῆς διαγωγῆς τῶν μαθητῶν διώρισεν καὶ διδασκάλους ἀπῆτησεν ἀνδρας ἱκανοὺς νὰ ὤρελῶσιν, ἔχοντας μαρτυρίαν καὶ ὑπόληψιν βίου ἀνεπιλήπτου καὶ λόγου ὀρθοῦ καὶ εὐσεβῶν δογμάτων, καὶ εὐμεθόδως προάγοντας τοὺς νέους εἰς εὐμάθειαν καὶ τὰ χρηστὰ ἔθη.

᾿Ωιδὴ εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν τῆς ᾿Υπεραγίας
Θεοτόκου καὶ ᾿Αειπαρθένου Μαρίας.

« Μακρὰ ἡ πιστεύσασα, ὅτι ἔσται τελείωσις
» τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου. »

Εὐαγγελισμός ! τί τούτου θυμηρέστον ἐκρούσθη
᾿Εν πνευματικαῖς κινύραις ; ἢ τί φίλτερον ἠκούσθη;
Εὐαγγελισμός τὸ θέμα τῆς ἐμῆς κιθαρωδίας
᾿Αθληγῶς μὲν καὶ ἀτέχνου, ἀλλ' οὐχ ἤττον γεγηθίας
Χαρᾶς σήμερον τῷ κόσμῳ ζωηρᾶς διαρκεστάτης
Εὐαγγέλια κομίζει Γαβριὴλ ὁ πρωτοστάτης
Καὶ πυκνοὶ παλμοὶ δονοῦσι τοὺς λαοὺς τῆς γῆς ἀπάσης
Εἰς τερπνὰς ἀγαλλιᾶσεις.

Ὁ ταξιάρχος τὸ ρῆμα τῆς χαρᾶς λαβὼν θεόθεν
᾿Ὡσὰν πύρινος κομήτης καταβαίνει οὐρανόθεν,
Καὶ τὰς πτέρυγας γαλάσας εἰς τὴν Ναζαρέτ τὴν πόλιν
Πρόσεισι πρὸς τὴν παρθένον Μαριὰμ ἀγίαν ὄλην
Καὶ γονυπετῆς ὡς δοῦλος ἐν βαθείᾳ ταπεινώσει
᾿Εκφωνεῖ τὴν ἀγγελίαν ἀρχαγγελικῇ τῇ γλώσσει,
Χαῖρε λέγων, χαῖρε μάλα, κόρη κεχαριτωμένη
Καὶ ὑπερευλογημένη,

Ξένης λαλιᾶς τοιοῦτον ἀσπασμὸν ἐνηχηθεῖτα
ἔταραχθ' ἢ μετριόφρων ἐξ' αἰδοῦς ὑποσταλεῖσα,
᾿Αλλὰ φαίδιμος ὁ πρέσβυς, θάρρει λέγει μὴ δειλία,
Εὖρες γὰρ μεγίστην χάριν παρὰ τῷ Θεῷ, Μαρία !
Καὶ ἰδοὺ κυφορήσεις τὸν ἀπάντων βασιλέα
Καὶ Θεό. Κληθήσει μήτηρ, καὶ αἰνίγματα ἀρχαῖα
Καὶ προρρήσεις καὶ ὀράσεις πληρωθήσονται τῇ θεῖα
Καὶ ἀχράντῳ σου λοχίᾳ.

᾿Αλλὰ πῶς μοι ἔσται τοῦτο, πῶς ὦ βέλτιστε μηνύτωρ,
᾿Εσομαι παρθένος μήτηρ, καὶ θνητὴ θεοκυήτωρ ;
Πῶς γαστήρ χωρήσει ὅλως τὸν ἀχώρητον τῇ φύσει,
Πῶς ἀπειρανδρὸς νεᾶνις τέξεται καὶ γαλουχήσει ;

Πνεῦμα ἅγιον ἐξ ὕψους ἐπελεύσεται σοι, Κόρη,
 Τοῦ Ἰψίστου δ' εὐδοκοῦντος, μὴ θαμβοῦ μηδὲ ἀπόρρῃ.
 Ἰδοῦ, Ἄγγελε, ἡ δούλη τοῦ Κυρίου, γένοιτό μοι

Ἡ βουλή αὐτοῦ καὶ γνώμη.

Εἶπε, καὶ ἰδοῦ τὸ πνεῦμα κάτεισι κατὰ τὸ ρῆμα
 Κ' ἡ ἀγνὴ τὸν Θεὸν Λόγον συλλαμβάνει παραχρῆμα·
 Ἄστραπαὶ δὲ θείας δόξης περιηύραζον τὸν οἶκον,
 Καὶ τὰς ὄψεις τοῦ ἐκθάμβου ἀρχαγγέλου ἐξενίκων·
 Ὅθεν ἔντρομος τὸ χαῖρε ἐπαναφωνῶν τῇ Κόρῃ,
 Ἐκπληττόμενος τὸ θαῦμα πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐχώρει,
 Εὐαγγελισμὸν κέκεῖσε τοῖς ἀγγέλοις προσκομίτων

Κ' εὐφροσύνην ἐμποιήσων.

Χαῖρε τοίνυν χαῖρε αὖθις, ὦ Παρθένη μακαρία!
 Χαῖρε σκῆνωμα τοῦ Λόγου καὶ ἀνύμφευτε Μαρία.
 Δέξαι δὲ τὸ χαῖρε τοῦτο ἐξ ἡμῶν τῶν ὁμοφύλων
 Ὡς ἐδέξω ἐκ τοῦ θεοῦ ταξίαρχου τῶν αὐλῶν.

Χαῖρε ἡ ἐλπίς τῶν ὄλων, ἡ χαρὰ τῶν θλιβομένων,
 Τῶν χριστιανῶν ἡ δόξα, ἡ προστάτις τῶν παρθένων,
 Ἡ βασίλισσα τοῦ κόσμου, τῶν ἀγγέλων ἡ κυρία,
 Ἡ πανύμνητος Μαρία.

Περιεχόμενα.

Ὁ μὴν Μάρτιος. — 2. Ναπολέον Α', ἤτοι δοξασίαι αὐτοῦ
 περὶ χριστιανισμοῦ. — 3. Τραγικὴ σκηνὴ ἐντὸς ἰσοκομείου. —
 4. Ἡ ὑποχονδρία ἢ ἡ κοιλὰς τοῦ Ὁλωτερθρούνου (συνέχεια). — 5
 Οἱ τρεῖς ξηροὶ κλάδοι. — 6. Ἡ ἀγαθοεργία τὸ μέγα τέλος τῆς ζωῆς.
 — 7. Ἀκρασία, πρωθυπουργὸς θανάτου. — 8. Μύλοι. — 9. Ὁ
 Οὐάσιγκτων Ἑρβιγγ (σελ. 441, 449 μετ' εἰκονογραφίας). —
 10. Γεωργία (συνέχεια). — 11. Ἀξιοσημείωτος πρόνοια. — 12.
 Τὸ ἔαρ. — 13 Λύσις τοῦ 7ου αἰνίγματος. — 14. Αἶνιγμα 8ου. —
 15. Οἱ δύο γείτονες. — 16. Ζῶης Κωνσταντίνου Καπλάνη (μετ'
 εἰκονογραφίας). — 17. Ὡδὴ εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς ὑπεραγίας
 Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας. — 18. Περιεχόμενα.